

Η ΠΑΝΔΩΡΑ.

ΟΙ ΥΦΑΝΤΑΙ ΤΗΣ ΑΝΣΗΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδιον 41.)

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶτ' Ὀσκάρ κητέθη κατὰ τὸ σὺνήγης εἰς τὸ κοινὸν δωμάτιον τοῦ ξενοδοχείου νὰ προγευματίσῃ.

— Τὸ πρόγευμα δὲν εἶναι ἐτοιμον, τῷ εἶπεν ἡ γραιῖα Γρεμβρίγη. Ἡ Δουίβηκη δὲν ἤλθεν ἀκόμη νὰ τὸ ἐτοιμάσῃ, καὶ ἔμωσ προ πολλοῦ ἐξημέρωσε.

— Μήπως εἶναι ἀσθενής; εἶπεν ὁ Ὀσκάρ ἐμφροντίς.

— Ἀσθενής, δὲν πιστεύω. Παράδοξον ἔμωσ εἶναι ὅτι δὲν ἐφάνη ἀκόμη. Ὑπαγε νὰ ἰδῆς.

ΠΑΝΔΩΡΑ

Ὁ Ὀσκάρ λαβὼν τὴν ἀδειαν ταύτην ἀέθη πέντε πέντε τὰς βαθμίδας τῆς ἀναβάθρας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε κατηρή:

— Ἐκτύπησα, εἶπεν, ἀλλὰ δὲν μοι ἤνοιξε.

— Τί εἶπεν; ἐρώτησεν ἡ Γρεμβρίγη.

— Δὲν ἀπεκρίθη διόλου.

— Δὲν εὖ ἤκουσεν ἴσως;

— Ἀλλ' ἐκτύπησα πολλάκις καὶ δυνατὰ.

— Ἀς ἰδῶμεν εἶπεν ἡ γραιῖα, ἐγερθεῖσα ἀνηύχως.

Καὶ ἀνέβη καὶ αὐτὴ πρὸς τὸν κλιτῶνα τῆς Δουίβηκης. Ἡ θύρα ἦτον κλειστή. Ἀλλὰ μάτην ἐκτύπησε, μάτην τὴν ἐφώναζεν οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

— Τοῦτο εἶναι ἀνεξήγητον, εἶπεν. Ἀς ἰδῶμεν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος.

Καὶ κατέβη μετὰ τοῦ Ὀσκάρ εἰς τὸν κήπον πρὸς ὃν ἀπέβλεπε καὶ τὸ παράθυρον τοῦ κλιτῶνος ἐκείνου. Ἀλλὰ τὸ παράθυρον ἦτον ἡνεωγμένον, καὶ, ὦ! τῆς φρίκης! ἐμπρὸς αὐτοῦ ἔκειτο κατὰ γῆς κλίμαξ ξένη.

Τόμος Β΄.

Τρέμων ὁ Ὄσκαρ ἤρπασεν αὐτήν, τὴν ἔστησεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἐβρίβη μετὰ ταχύτητα αἰλούρου ἐπάνω. Ἀλλὰ σκοτοδινιασὶς τὸν κατέλαβεν, ὅταν ἀπὸ τοῦ παράθυρον ἐπήδησεν εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ ἐκινδύνευσε νὰ πέσῃ ὡς ἐμβρόντητος. Ὁ κοιτῶν ἦτον κενός. Ἀρπάζοις ὁμοῦ τὴν θύραν, τὴν ἔσπασε μετὰ τὸσον παραφόρου ὀρμῆς, ὥστε τὰ κλειθρα ἐπέδωκαν, καὶ μετὰ κραυγῶν ἐφώνησε τὴν Γρουμβρίγγην νὰ εἰέλθῃ.

— Ἐφυγεν! ἔφυγε! τὴν ἤρπασαν! ἀνεφώνησαν ἀποπνιγόμενοι, ἅμα ἡ γραία εἰσώρμησε τρέγουσα, καὶ κλαίων ἐκρυψε τὴν κεφαλὴν του εἰς τὸ προσκεφάλαιον τῆς κενῆς κλίνης.

— Ἐφυγεν! ἐπρόφερε βραδέως ἡ γραία, ὡς στήλη ἄλδς παρὰ τὴν θύραν ἰστάτα, καὶ δάκρυα τὰ κίτρινα χεῖλῃ τῆς. Τίς λέγει ὅτι ἔφυγε; Τίς λέγει ὅτι τὴν ἤρπασαν.

— Ἐπειτα δὲ περιφέρουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ὄλον τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἡ ἴδια ἔμενε ἀκίνητος ὡς ἀπολελιθωμένη,

— Ναι, εἶπεν, ὁ μαυδύας τῆς μόνος ἄλλοίπει, καὶ μόνος ὁ πῖλός τῆς. Ὅλα τὰ λοιπὰ εἰς τὴν θέσιν των.

Καὶ μετὰ τὰς δύο χεῖράς τῆς κτυπήσασα τὴν κεφαλὴν τῆς,

— Ἐφυγεν, ἀνέκραξε, τὴν ἤρπασαν! — Ἀλλὰ τίς τὴν ἤρπασεν; ἐρώτησεν, ἀνεγείρουσα τὴν κεφαλὴν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἐσπινθηροβόλου.

— Ὁ Χριστιανός!.. εἶπεν ὁ Ὄσκαρ, γινόμενος κάτωχρος.

— Ὁ Χριστιανός, ὁ Χριστιανός! ἀνεφώνησεν ἡ γραία, ὀριωμένη ὡς λέαινα. Εἰς τοῦ Χριστιανοῦ!

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ἀμρότεροι διευθύνθησαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ὕφαντος. Ἀλλ' ἡ οἰκοδέσποινα τοῖς εἶπεν ὅτι αὐτὸς ἄφ' ἐσπέρας ἐπλήρωσε πλουσιοπαρόχως τὸ ἐνοικίον του, καὶ ἀνεχώρησε.

— Ἀνεχώρησε; ποῦ;

— Οὔτε τὸν ἠρώτησαμεν, οὔτε μᾶς εἶπε.

— Ὁ Χριστιανός! ὁ Χριστιανός! ἐκραξεν ἡ γραία. Ἀλλὰ ποῦ εἶναι; εἰς τὴν πόλιν δὲν κρύπτεται. Μὲ ποῖον πλοῖον ἔφυγε; ποῦ ἐπῆγε; Κατόπιν, κατόπιν! Τὴν κόρη μου μετὰ ἤρπασε, τὴν καρδίαν θ' ἀρπάζω ἀπὸ τὸ στήθος του. Ποῦ ἐλπίζει νὰ κρυβῇ; Ὁ διάβολος ἂν τὸν κρύψῃ, θὰ πωλήσω ψυχὴν καὶ σῶμα εἰς τὸν διαβόλον, διὰ νὰ μοὶ τὸν δώσῃ, ἐγὼ νὰ τὸν βασανίσω.

Καὶ σείρουσα τὸν Ὄσκαρ κατόπιν τῆς, ἔδραμε πρὸς τὸν λιμένα. Ἀλλ' ἐκεῖ ἔμαθε μετ' ἐκπλήξεως ὑπὸ τοῦ λιμενοφύλακος, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα οὐδὲν πλοῖον ἀπέπλευσε, πλὴν μιᾶς πολεμικῆς ὀκλάδος Δανικῆς, ἣτις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν διήρχετο διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ στομίου τοῦ λιμένος, τοὺς συνήθεις χαιρετισμοὺς ἀνταλλάσσουσα, καὶ ἣτις βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι ὑποπτος ὅτι περικλείει τὸν ἀρπαγα ἐργάτην μετὰ τῆς λείας του.

Φερομένη ὑπὸ τοῦ Ὄσκαρ μᾶλλον ἢ βεδίζουσα, ἡ Γρουμβρίγγη ἐπανήλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, καὶ ἡ ἀδάμαστος αὐτὴ καὶ ἀλύγιστος γραία ἔπεσεν ὡς ξηρὰ δρυς ὑπὸ ξυλοτόμου κοπιῆσα, καὶ φλογερὸς πυρετὸς ἐμάστιζε τὰς φλέβας τῆς. Ὁσάκις ἤνοιγε τὸ στόμα

τῆς νὰ κράξῃ τὴν ἐγγονὴν τῆς, ὑπόκωφος μόνον γροσμοὺς ἀκούετο ἐξερχόμενος, καὶ βαρὺς γογγυσμὸς ἐεθλίβετο ἐκ τοῦ στήθους τῆς. Ὁ δ' Ὄσκαρ, καθήμενος πλησίον αὐτῆς, καὶ τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς δύο τοῦ χεῖρας κρύπτων, ἔκλαιε.

Τέλος πρὸς τὸ ἐσπέρας αὐτὴ ἀνεσκήρτησε πρώτη, ὡς ὑπὸ σιδηρῶν ἀνατιναχθεῖσα ἐλατηρίων.

— Κλαίωμεν, εἶπεν, ἄργοι κλαίωμεν! καὶ ὁ ἀρπαξὴ γελᾷ. Τί κάθησαι, καὶ ἐγὼ αὐτὴ τί κείμαι ἐδῶ ὡς ἂν δὲν εἶχον ἡράσιον μίσους εἰς τὸ στήθος μου, ὡς ἂν δὲν εἶχον ὄνυχας νὰ τὸν σχίσω ὅπου τὸν ἀπαντήσω. Ἐγέρθητι. Ἐως πότε μένεις;

Ἐκτοτε ἤχισεν ἀδιάκοπος ἔρευνα. Δὲν ἔμεινε γωνία τῆς Βέργης ἀνεξιχνίαστος. Ἀλλὰ τὸν Χριστιανὸν οὐδεὶς οὔτε ἤκουεν οὔτε εἶδεν, οὔτε ἤξευρε τίς νὰ εἶπῃ ποῦ πιθανῶς διευθύνθη, ἢ τίς ἦτον ἡ πατρίς του κυρίως. Τινὲς τὸν ἔλεγον Γερμανόν, ἄλλοι Δανόν, ἄλλοι δὲ Ὀλλανδόν, διότι εἰς τὴν Ἄνσιν εἶχε φέροι συστατικὰς ἐπιστολάς μεγαλεμπόρων καὶ τῶν τριῶν τούτων τόπων, καὶ εἰς τὰ βιβλία αὐτῆς; ὁ τόπος τῆς γεννητικῆς του δὲν ἐσημειοῦτο. Πᾶσαν πρωτὴν ἐξήρχετο ἡ πρεσβύτις, ὅλην τὴν ἡμέραν περιεφέρετο, καὶ τὴν ἐσπέραν ἐπέστρεφεν ἀπρακτος, ν' ἀκούσῃ τὰς ἐπίσης ἀφόρους τοῦ Ὄσκαρ προσπαθείας. Καὶ ὁμοῦ ἡ καρδία τῆς δὲν ἐπιείθετο ν' ἀρνηθῇ πᾶσαν ἐλπίδα. Ἐν ᾧ ἔλεγε δὲν θὰ ἰδῇ πλέον τὴν Δουϊβέκην τῆς, ποτὲ ὁμοῦ τὴν ἐσπέραν δὲν ἔστρωνε τὴν τράπεζαν δι' ἐζυτὴν καὶ τὸν Ὄσκαρ, χωρὶς νὰ θέσῃ καὶ τρίτον πινάκιον, ὡς περιμένουσα ὅτι ἤθελε φανῇ ἀφῆς ἡ ἐγγονὴ τῆς, καὶ ποτὲ τὸ πρῶτὸ δὲν ἐγείρετο, χωρὶς νὰ εὐτρεπίσῃ καὶ νὰ συσκευάσῃ καὶ ἐκείνης τὸν κοιτῶνα, ὡς ἂν ἤλπιζεν ὅτι τὸ ἐσπέρας θέλει ἔλθῃ ἡ Δουϊβέκη κοιμηθῆσθαι αὐτόν.

Ἀλλὰ πᾶσα περαιτέρω ἔρευνα οὐδὲν ἐφαίνετο ὑποσχομένη ἀποτελεσμα πλεον ἐν Βέργῃ.

— Προφανές εἶναι, εἶπεν ἡ γραία, τὸν Ὄσκαρ, ὅτι ἐδῶ δὲν κρύπτεται. Ὀλλανδός, Γερμανός ἢ Δανός, ἐκτὸς τοῦ κόσμου δὲν ἐπῆγε πάντοτε. Θὰ περιτρέξω τὰς τρεῖς τοῦ πατρίδας, καὶ ἡ ἐκδίκησίς μου ἐλπίζω, νὰ μ' ὀδηγήσῃ ἀκριβῶς μετὰ τὴν καταχθόνιον δαδὰ τῆς.

— Ὁ μ' ἐπιτρέψῃς νὰ σε συνοδεύσω καὶ νὰ σε συνδράμω εἰς τὴν ἔρευναν ταύτην, ἐπρότεινε ὁ Ὄσκαρ.

— Νὰ με συνδράμῃς, ναι, σοὶ τὸ ζητῶ μάλιστα. Νὰ με συνοδεύσῃς ὁμοῦ ὄχι. Ἐξ ἐναντίας, ἂς χωρισθῶμεν: Λάβε σὺ τὸν ἕνα δρόμον καὶ ἐγὼ τὸν ἄλλον· οὕτω διπλασιάζομεν τὰς ἐλπίδας μας.

Τῷ ὄντι ὁ Ὄσκαρ ἔλαβεν ἄδειαν ἀπουσίας ἀπὸ τὴν Ἄνσιν, καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὴν Ὀλλανδαν, ὅπου ἐγγώριος ὢν, εἶχε σχέσεις δυναμένας νὰ τῷ χρησιμεύσωσιν. Ἡ δὲ Γρουμβρίγγη ἀπῆλθεν εἰς Δανσίγγην, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἐμπόρου τῆς πόλεως ἐκείνης ὅστις εἶχε συστήσει τὸν Χριστιανόν, καὶ ἐπισκοπῶ νὰ διευθυνθῇ ἐκεῖθεν ὅπου αἱ ἐνδείξεις ἤθελον τὴν ὀδηγήσει.

Μετὰ ἕνα μῆνα ὁ Ὄσκαρ ἐπανήλθεν εἰς Βέργην ἀπρακτος καὶ ἀηλιτισμένος. Οὐδεὶς ἤξευρε νὰ τῷ εἶπῃ τι περὶ Χριστιανοῦ, ἐκτὸς μόνον τοῦ Ὀλλανδοῦ

ἐμπόρου ὅστις τὸν εἶχεν ἐπίσης συστήσει εἰς τὴν Ἄνσιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἦτον τόσον μυστηριώδης, τόσον συγκεχυμένος εἰς τὰς πληροφορίες του, τόσον ἐφαίνετο δυσαρετούμενος ὅταν τῷ ἐζητοῦντο, καὶ τόσον ἠγνοεῖ, ἢ ἐπροσποιεῖτο ὅτι ἠγνοεῖ τὰ κατ' αὐτόν, ὥστε παρ' αὐτοῦ ἄλλο δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ μετὰ θετικότητος ὁ Ὄσκαρ, ἐκτὸς ὅτι ἀνωφελῶς ἤθελε παρτείνειν τὴν διαμονὴν του εἰς τὴν Ὀλλανδαν. Ἐπέστρεψε λοιπὸν μετὰ πάλουσαν καρδίαν εἰς Βέργην, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἐκεῖ θέλει εὑρεῖ τὴν Γρουμβρίγγην ἀνακαλύψουσα τὰ ἴχνη τῆς ἐγγόνης τῆς. Τὰ αἰσθηματὰ του πρὸς αὐτὴν εἶχον βεβαίως ἀλλοιωθῆ ἐκ τῶν τελευταίων συμβάντων· τὸ ἐνόμιζε καὶ. Ἀλλ' εἰς τὴν μνήμην τῆς ἐταράττετο βεβαίως ἡ καρδία του πάντοτε, καὶ ἐπιείθετο, ἢ ἐπροσπάθει νὰ πεισθῇ, ὅτι ἡ Δουϊβέκη ἦτον ἀθῶα, ὅτι ἐγένετο ὅμοια προδοσίας κακούργου, καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρπαγῆ τῆς εἶχεν αὐτὸς χριστιανικὸν καὶ ἱπποτικὸν χρέος νὰ τὴν λυτρώσῃ.

Ἀλλ' ἡ Γρουμβρίγγη δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς Βέργην, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεώς τῆς οὐδεὶς πλέον ἤκουσε περὶ αὐτῆς, ἂν καὶ οἱ ὕφανται, εἴτινες μητέρα των τὴν ἐκάλεον, καὶ συνηθάνοντο τὴν ἀπευνίαν τῆς ἀπὸ τὰς κοινὰς ἐστιασίαις ὧν προέδρευε, ἠρεύσθησαν πολλάκις περὶ αὐτῆς. Ὁ Ὄσκαρ εἶχε δώσει τόσα δείγματα τῆς ἱκανότητός του μεταξὺ τῶν ὁμοτέχνων του, καὶ τόσον εἶχεν κερδίσει αὐτῶν τὴν ὑπόληψιν, ὥστε ὅλοι οἱ βαθμοὶ τῆς συντεχνίας τῷ ἦσαν προσίτοι πλέον, καὶ, ὅτι ἄλλοτε ἤθελε τῷ φανῆ ἢ ἐκπλήρωσι τῶν ἀτοπωτέρων εὐχῶν του, τῷ ἐδόθη δι' ὁμοθυμίου τῶν ὕφαντων ἀποφάσεως ἢ χηρεύσασα ἐργοστοσιαρχία ἐνὸς τῶν μεγαλητέρων καὶ πλουσιωτέρων καταστημάτων. Ἀλλὰ τὰ κέρδη ταῦτα καὶ αἱ τιμαὶ ὀλίσθαινον ἤδη ἐπὶ τῆς καρδίας του, χωρὶς οὐδεμίαν χορδὴν αὐτῆς νὰ κρούσωσιν. Ὁ βίος τῷ ἐφαίνετο ἄσκοπος, μαῦρος· τὰ ἐλατήρια τῆς ζωῆς του εἶχον γαλαρωθῆ. Ἡ κερκὶς ἐξέπιπτε τῆς χεῖρός του· καὶ δὲν παρημέλει μὲν τὰ νέα του χρέη, ἐξ ἐνδομύχου αἰσθηματός του καθήκοντος, ἀλλ' ἠσθάνετο ὅτι ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν τῷ ἦτον βάρος δυσβάστακτον, ὅτι ἐπίεζε τὸ λογικόν του καὶ ἀπέβινεν εἰς βράτανον τῆς ζωῆς του.

Εὐτυχῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπῆλθε περίστασις τις, συντελέσασα εἰς τὸ νὰ μεταβῇ ὀπισθοῦν τὴν νοσηρὰν τῶν ἰδεῶν του διεύθυνσιν, καὶ ν' ἀναζωοπύρῃ τὰς νεκρουμένας δυνάμεις του.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων σάλπιγγες περιερχόντο ἀπὸ πρῶτας τὰς ὁδοὺς τῆς Βέργης, καὶ κατόπιν αὐτῶν κήρυξ ἀνεγίνωσκε διάταγμα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, ἐπιβάλλον βαρὺ εἰσπραγῆς τελωνίων εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ λινα ὑφάσματα. Τὸ διάταγμα τοῦτο ἦν ἡ κατατροπὴ τῶν ὕφαντων τῆς Ἄνσης. Ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ὀλλανδία παρήγον ὑφάσματα λινα ἀρθρωτάτα, οὐ μόνον εἰς ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐξαγωγὴν ἀρκετὰ, καὶ εἶχον δικαίωμα ἀποκλειστικὸν πωλήσεως αὐτῶν κατ' ὅλην τὴν Γερμανίαν. Διὰ τὰ τῆς Ἄνσης λοιπὸν ἔμενε μόνῃ ἡ Νορβηγία, καὶ πρὸ πάντων ὁ Δανία. Ἄν τῇ ἐκλείετο

καὶ αὐτὴ ἡ θύρα, ἔπρεπε ἡ Ἄνση νὰ κλείσῃ τὰ ὕφαντουργεῖά τῆς.

Διὰ τοῦτο τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας ἤχησεν ὡς κεραυνὸς εἰς τοὺς Ἄνσεάτας, καὶ μέγαν ἐκίνησε ὀργὴν μεταξὺ τῶν ὕφαντων, οἵτινες συνέβησαν κραυγάζοντες εἰς τοῦ συντεχνιάρχου οὔτος δὲ παραλαβὼν τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν ἐργοστασιάρχων, μετέβη μετ' αὐτῶν εἰς τοῦ Ἀνσεάρχου. Ὁ ἄρχων οὔτος ἀπεκρίθη ὅτι ἐνοεῖ τῆς περιστάσεως πᾶσαν τὴν σοβαρότητα, καὶ ὅτι θέλει φροντίσει ὅ,τι δυνατόν καὶ χρησίμον ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἄνσης. Τῷ ὄντι τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνελήθη παρ' αὐτῷ συμβούλιον τῶν πεντηκονταδύω συντεχνιάρχων τῆς Ἄνσης, καὶ εἰς τὴν ἐμβριθὴ αὐτῶν σύσκεψιν ὑπεβλήθη ἡ ἐξέτασις τοῦ πρακτέου. Οἱ νεώτεροι ἐγνωμοδότησαν πόλεμον. Ἡ Ἄνση, εἶπον, ἔχει καὶ στρατὸν ἱκανὸν καὶ στόλον, ὥστε νὰ μὴ ὑπομένη ἐκ μέρους οὐδεὸς ὕβριν καὶ καταπάτησιν. Ἀλλ' οἱ ἀρχαιότεροι ἦσαν μετριοπαθέστεροι. Αὐτὸς ὁ συντεχνιάρχης τῶν ὕφαντων εἶπε, ὅτι τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας ἦν μὲν ἐπιβλαβέστατον εἰς τὰ τῆς Ἄνσης συμφέροντα, ἀλλ' οὐδ' ὡς ὕβρις ἐδύνατο νὰ θεωρηθῆ οὐδὲ ὡς ἀθέτησις κεκτημένων δικαιωμάτων, διότι ἕκαστος ἦν κύριος νὰ διατάτῃ τὰ τέλη τοῦ κράτους του κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ πόλεμος ἐπὶ τοιαύτῃ ἀφορμῇ δὲν θέλει περιποήσει εἰς τὴν Ἄνσιν τὴν κοινὴν γνώμην.

Τὸ διάταγμα τοῦτο βλάπτει οὐ μόνον ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Δανίαν, ἣτις θ' ἀναγκασθῆ νὰ λαμβάνῃ πολὺ ἀκριβώτερα τὰ λινα τῆς, καὶ ἐπομένως νὰ περικοπῇ καὶ ἐνὸς κλάδου τῆς βιομηχανίας τῆς, διότι, ὡς γνωστὸν, λαμβάνουσα αὐτὰ λευκὰ παρ' ἡμῶν, αὐτὴ τὰ βάρει καὶ τὰ μεταπωλεῖ. Ἀκατανόητον ἐπομένως φαίνεται τί παρεκίνησε τὸν βασιλέα τῆς Δανίας εἰς τοιοῦτον μέτρον, ἢ μᾶλλον προφανές εἶναι ὅτι κακὴ εἰσῆγησις τὸν παρέπεισεν, ὥστε οὐχὶ δι' ὄπλων, διὰ λόγου πρέπει νὰ τὸν πολεμήσωμεν. Ἐρχομεν στόλον καὶ στρατεύμα' ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ πολέμου εἶναι ἀμφίβολος, καὶ ἂν ἡττηθῶμεν, ἡ Δανία μᾶς; ἐκλείσει ὀριστικῶς, καὶ κατεστράφημεν κατὰ κράτος. Καὶ ἡ νίκη δ' ἀκόμη, ἣτις πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ εἶναι ἀσφαλὴς κατ' ἐχθροῦ τοσοῦτον ἰσχυροῦ, θέλει εἶθαι τοσοῦτον δαπανηρὰ, ὥστε θέλει ἀντιστοιχῆσαι πρὸς ἧτταν. Προτείνω λοιπὸν, ἐσυμπέρανε λέγων, νὰ σταλῇ πρεσβεία εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας, ἣτις νὰ μεσιτεύῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἄνσης, ἀποδεικνύουσα αὐτῷ ὅτι ταυτίζονται μετὰ τῶν συμφερόντων του.

Ἡ μετριοπαθὴς αὕτη πρότασις ὑπερίσχυεν. Ἀπερασίθη δὲ νὰ ἐκλεχθῶσι διὰ κλήρου ὡς πρεσβεῖς πέντε ἐργοστασιάρχαι ἐκ πέντε διαφορῶν συντεχνιῶν, ὧν ἡ μία νὰ εἶναι ἀναγκαιῶς ἡ τῶν ὕφαντων. Ἐπεσε δὲ ὁ κλήρος τῆς συντεχνίας ταύτης ἐπὶ τὸν Ὄσκαρ, ὅστις ἐδέχθη ὡς εὖνοιαν τῆς τύχης τὴν ἐκλογὴν, διότι εἰς τὴν ἦτον διανοητικὴν καὶ ψυχικὴν κατάσταση εἶχεν ἀνάγκην κινήσεως, μεταβολῆς ἀντικειμένων καὶ ἐντυπώσεων, καὶ δυσφορῶν πρὸς τὰ γνωστά καὶ τὰ παρὰ πόδας, ἤλπιζεν ἴσασιν ἐκ τῶν μεμακρυμένων καὶ τῶν ἀγνωστων.

Ἡ πρεσβεία λοιπὸν ἀνεχώρησε πρὸς τὴν τότε φερώνυμον Κοπεγχάγην. (Τὸ ὄνομα σημαίνει ἐμπορικὴν λιμένα). Ὅσον δ' ἀδιάφορος καὶ ἂν ἦ, ὁ Ὁσκάρ τότε πρὸς πᾶσαν κενοδοξίαν, ἦτον ὅμως ἀδύνατον νὰ μὴ κολακευθῆ ἢ φιλοτιμία του ὅταν εἰς τὸ λαμπρὸν Δημαρχεῖον ἐν ᾧ τοῖς ἐδόθη κατάλυμα ὑπὸ τῆς πρωτεύουσος τῆς Δανίας, ἀπήντησε καὶ ἄλλην πρεσβείαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου βσιλιέως Καρόλου τοῦ Ε'. εἰς Ὀλλανδίας πιμθελῶσαν, καὶ μεταξύ τῶν μελῶν αὐτῆς ἀνεγνώρισεν ἕνα νέον ἐκ τῶν πρώτων οἰκῶν τῆς Γάνδης, μεθ' οὗ ἐπὶ παιδικῆς ἡλικίας εἶχε φοιτήσει εἰς τὰ σχολεῖα, πρὸς ὃν ὅμως ἄλλοτε ὁ πτωχὸς παῖς τῆς ἐκπεσούσης εὐκογενείας οὐδέ κἀν ἴ' ἀναβλήψῃ τὸ λῆμα. Τώρα ὅμως, πρέσβυς καὶ αὐτὸς, ἐδύνατο ἀνευθριάτως νὰ τῷ δώσῃ τὴν χεῖρα, καὶ σχεῖς φιλίας ταχέως ἐδέθη μεταξύ τῶν δύο συμμαθητῶν. Ἡ Ὀλλανδικὴ πρεσβεία σκοπὸν εἶχε ἄ προσφέρει εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας τὴν χεῖρα Ἰταβέλλης τῆς ἀδελφῆς Καρόλου τοῦ Ε'. τότε μὲν βασιλέως τῆς Ἰσπανίας καὶ Ὀλλανδίας, μετὰ ταῦτα δὲ αὐτοκράτορος Γερμανίας.

Ἀμρότεραι αἱ πρεσβεῖαι, ἅμα ἀρχίζονται, ἐζήτησαν νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν βασιλέα. Ἡ Ὀλλανδικὴ ἦτον ἐν τούτοις πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐν Κοπεγχάγη, καὶ ὁ βασιλεὺς δὲν τὴν εἶχεν εἰσέτι δεχθῆ, ὥστε ἐκ τούτου δὲν προσέβλεπε καὶ ἡ τῆς Ἀνσης ταχεῖαν τῆς ἀποστολῆς τῆς τὴν ἐκπεραίωσιν. Παρὰ πᾶσαν ὅμως προσδοκίαν ἡ τελευταία αὕτη, τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἔφιξίν τῆς εἰδοποιήθη ὅτι ἐμελλε νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὸν βασιλέα τὴν ἐπιούσαν κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν, ἥτοι μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη, ἐν ᾧ εἰς τὴν τοῦ Καρόλου οὐδεμία εἰσέτι ἐδόθη ἀπάντησις. Ἡ περίστασις αὕτη ἐννοεῖται ὅτι ἐράνη κακὸς οἰωνὸς δι' αὐτῆς τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ πολλὴν διήγειρεν ἀνηυχίαν οὐ μόνον μεταξύ τῶν πρέσβων, ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῆς φατρίας τῶν Δανῶν Καρλιστῶν, δηλαδὴ ἐκείνων οὓς ἡ πολιτικὴ καὶ τὸ βελάντιον τοῦ Καρόλου εἶχον κερδίσει ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ προτεινομένου γάμου. Τὰ συμβούλια ἐπολλαπλασιάζοντο, καὶ μεγάλη ἦτον ἡ κίνησις ἄνω καὶ κατω. Μόνος δ' ὁ Ὁσκάρ ἐμεινεν εἰς αὐτὴν ξένος, καὶ ὄλην τὴν τριήμερον διάρκειαν τῆς ἀργίας του εἰσπᾶνθησεν ἐρευνῶν μεταξύ τῶν βιομηχανῶν πάσης τάξεως ἂν δὲν ἤξευρόν τι περὶ τινος ὑραίου Χριστιανοῦ καλουμένου, ὅστις διέτριψεν ἱκανὸν χρόνον εἰς Βέργην ὡς Ἀνοσάτης. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸν ἄνθρωπον. Κατάρθωσεν ὅμως ὁ Ὁσκάρ ἡ ἀνακάλυψιν τὸν Δανὸν μεγαλέμπορον ὅστις εἶχε συστήσει τὸν Χριστιανὸν εἰς τὴν Ἀνσην, καὶ ὅστις τότε συνέπεσε νὰ κατοική εἰς Κοπεγχάγην, καὶ, ἐλθὼν πρὸς αὐτόν, τῷ ἐζήτησε πληροφορίας. Ἀλλ' ὁ ἔμπορος οὗτος ἦτον παράδοξος ἄνθρωπος. Ἦρχιζε νὰ γελᾷ ὅταν ἤκουσε τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Ὁσκάρ, τῷ ὄντι ὀλίγον ὡς ἂν τὸν περιεπαίσειεν. Ἐπειτα εἶπεν ὅτι, ποῦ ἐνθυμεῖται ἐκείνος ὅλους ὅσους ποτὲ ἐσύστησεν ὅτι τῶντι νομίζει ὅτι εἶχε γράψει ποτὲ περὶ τινος ἐργάτου, Χριστιανοῦ ἢ Χριστοφόρου, δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς, Ὀλλανδοῦ τῷ ἐφαίνετο ἢ Γερμανοῦ μᾶλλον, ἀλλ' ὅτι,

ἂν ἡ μνήμη δὲν τὸν ἀπατᾷ, αὐτὸς εἶχε πνιγῆ ἢ εἶχεν ἀποθάνει. Ὅποτε ἡ ἐπίσκεψις αὕτη, ἐξ ἧς ὁ Ὁσκάρ ἤλπιζε νὰ φωτισθῆ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐρεύνης του, τὸν ἐβύθισεν εἰς σκοτὸς βαθύτερον.

Τέλος ἐφθασεν ἡ ἡμέρα τῆς βασιλικῆς ὑποδοχῆς. Οἱ πρέσβεις ἀπὸ πρώτας ἐνεδουθήσαν τὴν ἐπίσημόν των στολήν. Πρὶν δὲ ἰκπεύσασιν ὅπως πορευθῶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁ Ὀλλανδὸς φίλος τοῦ Ὁσκάρ εἰσῆλθε τεταραγμένος καὶ κατηρῆς εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ.

— Ἰδοὺ σεῖς εἰς τὸ τέρμα τῆς ἀποστολῆς σας, τῷ εἶπε. Καὶ ἡμεῖς δὲν ἀπέχομεν ἴσως τῆς ἡμετέρας πολυ. Ἀλλ', ὦ φιλε, εἰς τοὺς φοβεροὺς ἀγῶνας τῆς πολιτικῆς δὲν ἀπεσκληρύνθη ἀκόμη. Εἰς τὴν καρδίαν μου ἐπικάθηται βᾶρος, καὶ νομίζω ὅτι ἐλαφρότερον θὰ τὸ φέρω ἂν εἰς τὴν φιλίαν σου τὸ ἐμπιστευθῶ.

— Σὲ βλέπω τεταραγμένον εἶπεν ὁ Ὁσκάρ. Τί σὲ πᾶζει;

— Ἰμάθομεν, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος μετὰ προφανοῦς στενοχωρίας, τί ἀντίσταται εἰς τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν τὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ καρδία τοῦ βασιλέως δὲν εἶναι ἐλευθερά. Ἐρᾷ μιᾶς ὑπὸ κράτος του.

— Καὶ ἀρνείται διὰ τοῦτο τὴν χεῖρα τῆς βασιλόκαιδος; ἐρώτησεν ὁ Ὁσκάρ. Μελετᾷ εἰς τὸν θρόνον νὰ τὴν ἀναβιβάσῃ; Εἶναι ἴσως αὕτη ἐξ ἐκείνων αἰτινῶν ἐγεννήθησαν παρὰ τὰς θαυμάσιους τοῦ θρόνου;

— Ἐκ τῶν ἐργάτων λέγεται τάδεων τοῦ λαοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ὀλλανδός. Ἡ ἀγρυπνὸς ραδιουργία τῶν φίλων τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς τὴν ἀνακάλυψεν ὀπίσω τῶν πύργων καὶ τῶν κιγκλιδίων ὅπου τὴν κρύπτει ὁ Βασιλεὺς, ἀπροσπέλαστον καὶ ἀόρατον, ὅπου ὁ ἴδιος μυτηρηωδῶς μόνον καὶ εἰς πάντας ἀγνώστως εἰσέρχεται. Ἡ ἀριστοκρατία πᾶσα συνεταράχθη εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, καὶ βλέπουσα τὴν πρὸς ἡμᾶς διαγωγὴν τοῦ Μονάρχου, οὐ γνωρίζει τὸν βίαιον καὶ ἀυθαίρετον χαρακτήρα, πέπεισται ὅτι ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ νυμφεθῆ τὴν κόρην τοῦ ὄχλου, ἂν ἤδη δὲν τὴν ἐνυμφεθῆ. Χθὲς ὁ Ἡρωθυπουργός, ἐξελεθὼν ἐνός τῶν συμβουλίων μας, ἀρ' οὐ ἰθωρακίσθη μ' ὄλην τὴν γενναϊότητα ὅσης εἶναι δεκτικὸς, ἐπήγε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ τῷ παρέστησε μετ' ἐκφράσεων θερμότητων καὶ μετ' ἐπιχειρημάτων ἰσχυροτάτων, πόσον ὁ προτεινόμενος δεσμὸς μετὰ τοῦ Βασιλέως Καρόλου εἶναι εἰς τὴν Δανίαν συμφέρον. Ἀλλὰ βλέπων τὸν βασιλέως τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν σιωπὴν, ἐτόλμησε τότε, βίβητις εἰς τοὺς πόδας του, νὰ τῷ εἶπῃ ὅτι διαδίδεται ὡς αἰτία τῆς ἀρνήσεως ἢ κἀν τοῦ διαταγμοῦ τοῦ βασιλέως, κλισίς αὐτοῦ πρὸς ἄλλην γυναικᾶ ὅτι ὁ λαὸς εἶναι εἰς ὑπερβολὴν διὰ τοῦτο δυσηρεστημένος, καὶ τῶν πιστοτέρων του ὑπηκόων ἢ λύπη μεγάλη καὶ τὸν παρεκάλεσε διὰ τῶν ταπεινοτέρων, διὰ τῶν παθητικωτέρων συγχρόνων λέξεων, ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ στέμματός του, ὑπὲρ τοῦ συμφέροντός του καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης του, νὰ παραιτηθῆ τῆς σχέσεως ταύτης, καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ νὰ γίνηται αὕτη κώλυμα τῆς ἐνώσεώς του μεθ' ἐνός τῶν ἰσχυροτάτων τῆς Εὐρώπης ἡγεμόνων.

Ἀλλ' ἠγριώθη τοῦ βασιλέως τὸ πρόσωπον, καὶ πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν μὲ κεραυνοβόλον φωνὴν ἀποτεινόμενος,

— Καὶ τίς εἶναι ὁ λαὸς οὗτος, ἀνέκραξεν, ὅστις ἐπεμβαίνει εἰς τὰς ἐδικὰς μου πράξεις, εἰς τὰ ἐδικὰ μου αἰσθήματα; Μὴ νομίζουν ὅτι κτήμα τῶν εἶναι τὸ στέμμα, καὶ θὰ τὸ διαθέσω ὅπως μὲ διατάξουν; Ὑπαγε καὶ εἰπέ τοῖς ὅτι θὰ τὸ θέσω εἰς ὁποῖον μέτωπον προτιμῶ, καὶ ὅτι ἐμπρὸς τοῦ μετώπου ἐκείνου θὰ κλίνωσι τὰ μέτωπα τῶν μέχρι τῆς γῆς. Ὑπαγε, καὶ ἂν τοιαύτας ἔχῃς ἄλλοτε νὰ φέρῃς προτάσεις, μὴ ἐπιστρέφῃς πλέον.

Ὁ πρωθυπουργὸς ἔφυγε καταπιληγμένος, καὶ ἐλθὼν ὅπου τὸν ἐπεριμένονεν μετὰ τῶν λοιπῶν φίλων του, μετέδωκεν εἰς πάντας τοῦ τρόμου του. Συσκίψεως δὲ μακρᾶς γενομένης, ἀπεφασίσθη ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἔσεται ἀμετάθετος, καὶ ὅτι ἂν δὲν εἶναι ἤδη κρυφῶς νενυμφευμένος μετὰ τῆς ἐρωμένης του, θέλει ἤδη ἀφεύκτως τὴν νυμφεθῆ εἰς τὸ πείσμα τῶν ὄσων ἐτόλμησαν νὰ ἐλπίσουν ὅτι θέλουν τὸν ἐμποδίσαι. Καὶ ἐγένετο πρότασις τρώμερὰ, ὅτι ὁ δεσμὸς οὗτος πρέπει παντὶ τρόπῳ νὰ λυθῆ ὅτι ὅμως εἰς μόνος ὑπάρχει ὁ λύσων, καὶ οὗτος εἶναι ὁ . . . θάνατος. Νεκρὰ, ἤθελεν ἀφήσει τὸν βασιλέα τεθλιμμένον, λυτῶντα ἴσως, ἀλλὰ καὶ ἐλευθερον, καὶ ὁ χρόνος ἤθελε κατ' ὀλίγον διὰ μιᾶς μὲν χειρὸς λαίνει τὴν πληγὴν του, διὰ τῆς ἄλλης δὲ αὐξάνει τὴν σύνεσίν του καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν καθηκόντων του. Μάτην κατεξάνεσθην καὶ ὠμίλητα ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας, τῆς ἠθικῆς. Οἱ σοβαρότεροι καὶ ἐμπειρότεροι μοὶ ἐπέβαλαν σιωπὴν ἐν ὀνόματι οἱ μὲν τοῦ συμφέροντος τῆς Δανίας, οἱ δὲ τοῦ τῆς ἡμετέρας ἀποστολῆς. Εἶπον ὅτι πρέπει μία γυνὴ νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ ὅλων λαῶν, καὶ ὅτι θυσιάζομεν αὐτὴν οὐχὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ἡ ἄφρων ἐπιμονὴ τοῦ βασιλέως. Οὕτως ἐψηφίσθη ἡ σημερινὴ ἐσπέρα νὰ μὴ τὴν εὖρη ζωσαν. Εἰς τῶν κατακόπων τοῦ συμβουλίου ἀνέφερον ὅτι συνέδεσε σχέσεις μετὰ τινος γραιίας, ἥτις φαίνεται κατοικοῦσα περὶ τὸ φρούριον τὸ χρησιμεῖον εἰς κολωδῶν τῆς ἐρωμένης τοῦ Βασιλέως, καὶ ἥτις, φύσει περίεργος, μεγάλην ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὸ ὥστε, ἐπρόσθεσεν αὐτὸς, ἂν τῇ χορηγηθῶμεν χρηματικὰς τινὰς εὐκολίας, πέπεισται ὅτι θέλει κατορθώσει νὰ εἰσέλθῃ, καὶ χωρὶς πολλὰς ὑποψίας νὰ διεγείρῃ, δύναται νὰ ἐγχειρήσῃ ὅπου δεῖ μίαν τῶν παρεσκευασμένων ἐκείνων ἐπιστολῶν τῆ τέχνη τῶν φαρμακῶν, αἰτινας, ἅμα ἀνοιγόμεναι, ἀποπνεύσει θάνατον. Ἡ καταχθόνιος αὕτη πρότασις ἐνεκρίθη ὁμοφώνως, μόνου ἔμοῦ τρησαντος σιωπῆν, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἤδη ἀνεχώρησε πρὸς ἐκτέλεσιν.

— Ὅποιον ἀποτρόπαιον δράμα μοὶ λέγεις, ἀνέκραξεν ὁ Ὁσκάρ. Καὶ ὑπομένεις νὰ ἡξέυρης αὐτὸ ἐκτελούμενον; Καὶ δὲν προσπαθεῖς παντὶ τρόπῳ νὰ τὸ προλάβῃς!

— Τὸ ὑπομένω! ἀνέκραξεν ὁ Ὀλλανδός. Αἰσθάνομαι ὡς ὁ Κᾶϊν μετὰ τὴν πρώτην ἀδελφοκτονίαν, καὶ αἱ χεῖρές μου μοὶ φαίνονται ἀπόζουσαι αἵματος. Νὰ τὸ προλάβω ἢ νὰ τὸ ἐμποδίσω δὲν ἔχω δύναμιν,

οὐδὲ τρόπον. Δύναμαι ὅμως ν' ἀποσυρθῶ ἀπὸ τὴν ἀπάσιον ταύτην πρεσβείαν καὶ ἂν τοῦτο διὰ παντὸς κατεστρέφῃ τὸ μέλλον μου, σήμερον ἀποσούρομαι, διατηρῶν κἀν τῆς ψυχῆς μου τὴν ἡριμίαν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἤχησαν αἱ σάλπιγγες αἱ καλοῦσαι τὴν πρεσβείαν τῶν Ἀνοσάτων, καὶ ὁ Ὁσκάρ εἰς τὸ στήθος του σφίξας τὸν συναδελφόν του, ἔσπευτε ν' ἀναβῆ τὸν δι' αὐτὸν παρεσκευασμένον χρυσοφάλαρον ἵππον, καὶ μὲ βαρεῖαν καρδίαν ἠκολούθησε τοὺς συναδελφούς του εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἐκκλησίαν. Μετὰ τὴν λειτουργίαν, προπεμπόμενοι ὑπὸ δύο εἰταγωγῶν, καὶ ὑπὸ συνοδείας βασιλικῶν σωματοφυλάκων, ἐπορεύθησαν εἰς τὰ Ἀνάκτορα. Ἐκεῖ εἰς τὴν πρώτην αὐλὴν τοὺς ὑπεδέχθη μουσικὴ παιανίζουσα, καὶ ἡ φρουρὰ παρατεταγμένη τοῖς ἀπέδωκε τὰς στρατιωτικὰς τιμάς. Εἰς τὴν δευτέραν αὐλὴν χρυσοστόλιστοι ἵπποκόμοι ἐδέχθησαν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων τῶν, καὶ ἄνω τῆς ἀναβάθρας, διελθόντες διὰ διπλῆς σειρᾶς ὑπηρετῶν, εἰσῆλθον εἰς λαμπρὰν αἴθουσαν, ὅπου τοῖς παρετίθη μεγαλοπρεπὲς πρόγευμα. Τέλος κώδιον ἠκούσθη βιαιῶς ἠχῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προγεύματος ἐγενεθάντες, ἔσπευσαν διὰ πολλῶν μεγαλοπρεπεστάτων αἰθουσῶν, καὶ ἐστάθησαν ἐμπρὸς ὀλοχρύσου θύρας κλειστῆς. Ἐκεῖ ἔμεινον πολλὰ λεπτὰ σιωπηλοὶ καὶ σχεδὸν τὴν ἀναπνοὴν τῶν κρατοῦντες. Τέλος ἡ θύρα ἠνεώχθη μὲ κρότον, καὶ δύο ἐντὸς αὐτῆς ἰστάμενοι σωματοφύλακες, τὰς ἀργυρὰς ράβδους τῶν εἰς τὸ ἔδαφος κτυπῶντες, ἀνέκραξαν μεγαλοφώνως.

— Ἡ πρεσβεία τῆς Ἀνσης.

Συγχρόνως ἀνεσύρθησαν ἑκατέρωθεν αἱ πλούσιαι πτυχαὶ παραπετάσματος ἐξ ἐρυθροῦ ὀλοστρηικοῦ, καὶ ἐφάνη τὸ ἐνδον τῆς βασιλικῆς αἰθούσης, ὄλον ἐπιστραμμένον διὰ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος, καὶ ἀποστίλθον χρυσοῦ, πλήρες δὲ αὐλικῶν ἐν πολυτελεστάταις στολαῖς περιτοιχιζόντων τὸν θρόνον, ἐρ' οὐ ἔστατο ὁ βασιλεὺς ἐν ἐπισήμῳ ἀναβολῇ. Ἐκ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου θεάματος καταπλαγέντες οἱ πρέσβεις, ἅμα εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ θρόνου, ἐκκλινον γόνου, ὡς καὶ ἡ ἐθιμοταξία ἐπέταττε, καὶ προσεκίνησαν μέχρι γῆς.

Ὅταν δὲ προσκληθέντες ὑπὸ τοῦ Ἀρχιγραμματέως νὰ ἐκθέσωσιν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς των, ἠγέρθησαν, καὶ ἐτόλμησαν νὰ ὑψώσωσι τὸ βλέμμα πρὸς τὸν βασιλέα, κραυγὴ ἐκπλήξεως ἠκούσθη εἰς ὄλων τὰ στόματα, οὐδεὶς ἐδυνήθη λαθῆναι νὰ διαρθώσῃ, καὶ ὁ Ὁσκάρ ἐκινδύνευε νὰ πέσῃ κατὰ γῆς, ἂν δὲν ἐσῆρξίτο εἰς τὸν λίθινον κίονα παρ' ᾧ ἔτυχεν ἰστάμενος. Ὁ βασιλεὺς ἦτον οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ ὑφαντῆς Χριστιανὸς τῆς Βέργης.

— Λοιπὸν εἰσθε ἄφρων; εἶπε σοβαρῶς ὁ βασιλεὺς. Ἄνδρες τῆς Ἀνσης, γνωρίζω τί σας φέρει εἰς Κοπεγχάγην. Ἐνομίζατε, ἀγαπητοί, ὅτι διὰ σας κυβερνῶ τὴν Δανίαν; Ἦμην μεταξύ ὑμῶν, ἐζώσθη τοῦ ὑφαντοῦ τὸ περίζωμα, καὶ ἐδιδάχθη τὴν τέχνην σας ὅπως μεταφέρω εἰς τὸν τόπον μου τὴν πολυτίμον αὐτὴν πηγὴν λουπτισμού. Ἀπέλθετε καὶ ἰδέτε τὰ νέα μου

εργαστάσια. Είπότε αν δεν αξίζωσι τὰ τῆς Βέργης. να τὴν φαρμακεύσῃ. Δός μοι τὴν ἄδειαν να τρέξω εἶναι ὅμως νέα, καὶ χρῆζουσι προστασίας.

— Ἀλλὰ, Μεγαλειότατε, ὁ νόμος οὗτος καταστρέφει τοὺς ὑφαντὰς τῆς Ἀνάης, εἶπεν εἰς ἐκ τῶν πρέσβων. Θέλει στερηθεῖ τὰς οἰκογενείας τῶν αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, θέλει τοὺς καταστήσει ἐπαίτας.

— Ἐργαστασίερχα Ἐρίκη, ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς εἰς αὐτόν. Εἶσαι νομίζω σιδηρουργός.

Ὁ πρέσβυς ἔκλινε μέχρη γῆς.

— Ἐχεις ἄδικον λοιπὸν ν' ἀνεμυγνῆσαι εἰς τῶν ὑφαντῶν τὰ συμφέροντα. Ἄν ὑπάρχωσι τινες ὑφανταὶ μεταξὺ ὑμῶν, μετ' ἐκείνων ἐπιθυμῶ να ὁμιλήσω. Οἱ ἄλλοι ἀπέλθετε.

Καὶ ἔκλινεν ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν ὡς ἀπολύων αὐτοὺς. Ἐξῆλθον ἐπομένως ὅλοι μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως, πλὴν μόνου τοῦ Ὀσκάρ. Τότε δὲ ὁ βασιλεὺς ἔνευσε διὰ τῆς χειρὸς πρὸς τοὺς αὐλικούς, καὶ ἀπεσύρθησαν καὶ αὐτοὶ δι' ἄλλης θύρας, ὥστε ἔμεινε μόνος ἀπέναντι τοῦ νέου ὑφαντοῦ, ὅστις ἴστατο ἀκίνητος, ἄφωνος καὶ ὡς κεραυνόβλητος.

— Νέε ὑφαντά, τῷ εἶπεν ὁ βασιλεὺς προσερχόμενος πρὸς αὐτόν. Ἐδείχθη ἄλλοτε ἄδικος πρὸς σέ καὶ τραχύς. Εἶμι πρόθυμος σήμερον να σέ ἀποζημιώσω βασιλικῶς. Πρὸς χάριν σου πολλὰ δύναμαι να παραβλέψω εἰς τοὺς ὁμοτέχνους σου. Πρότεινε τί ζητεῖς;

— Τότε ὁ Ὀσκάρ ὡς συνελθὼν ἐκ ληθάργου ἐξήρθη γονυπετής, καὶ,

— Βασιλεῦ, ἀνέκραξε, βασιλεῦ, τὴν Δουϊβέκην!...

— Τὴν Δουϊβέκην; εἶπε μειδιῶν καὶ τὸν ἐκπληγμένον προσποιούμενος ὁ Χριστιανός! Ἄ! τὴν καλὴν ἐκείνην κόρην τοῦ ξενοδοχείου τῆς Βέργης; ὠνόμαζον Δουϊβέκην, νομίζω. Ποῦ εἶναι; Τί γίνεται; Δὲν ἔμελλες, ἐνθυμούμαι, να τὴν νυμφευθῆς;

Ἄλλ' ὁ Ὀσκάρ χωρὶς να ἐγερθῆ, ἐξηκολούθησε μετὸνον περιπαθῆ!

— Τὴν Δουϊβέκην, βασιλεῦ, τὴν Δουϊβέκην θέλουσι να θανατώσωσι, θέλουσι να φαρμακεύσωσι τὴν Δουϊβέκην. Σῶσον τὴν Δουϊβέκην.

ταύτην τὴν στιγμὴν πρὸς αὐτὴν, ἴσως τὴν σώσω ἀκόμη.

— Να σοὶ δώσω τὴν ἄδειαν... εἶπεν ὁ βασιλεὺς διαστάζων. Ἐπειτα δὲ μειδιάσας, ἔγραψέ τινας λέξεις ἐπὶ γάρτου, καὶ τῷ τὰς ἔδωκεν.

— Ὑπάγε, τῷ εἶπε, καὶ σῶσέ ταν.

— Ἀλλὰ ποῦ να ὑπάγω; ἠρώτησε μετὰ σπουδῆς ὁ νέος, ἀρπάζων τὴν ἄδειαν. Ποῦ εἶναι ἡ κατοικία τῆς;

— Ἄ! δὲν τὴν γνωρίζεις, καὶ ἔρχεσαι να τὴν μάθης παρ' ἐμοῦ; Ἔστω, Ὀσκάρ. Ἴδὲ πόσον εἶμαι ἐπιεικὴς καὶ πρόθυμος να ἐπανορθώσω τὰς πρὸς σέ ἀδικίας μου. Κοτοικεῖ εἰς τὴν νῆτον Ἀμάκην. Ὑπάγε, σῶσέ ταν. Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς πρεσβείας σας θέλω φροντίσει.

Ὁ Ὀσκάρ ἐρίλησε τὰ κράσπεδα τοῦ θρόνου, καὶ ἐξήρθη ἐκτὸς τῆς αἰθούσης, ἐνῶ ὁ βασιλεὺς γελῶν ἔλεγε:

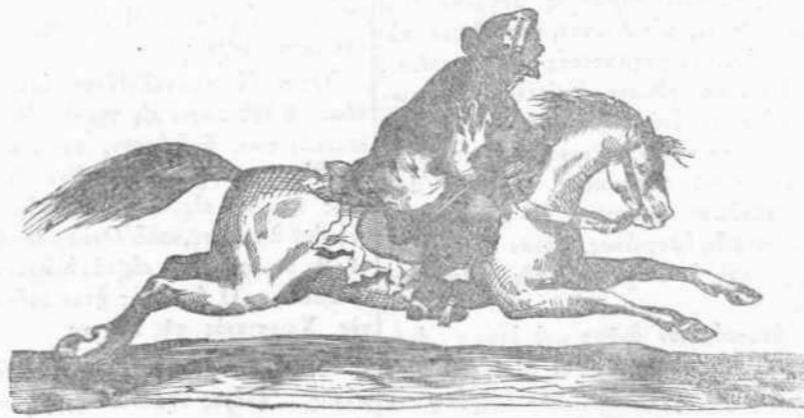
— Πολὺ κοινὸν στρατήγημα μετεχειρίσθης, φίλτατε, ὥστε να μ' ἀπατήρης.

Ὁ δ' Ὀσκάρ, καταβὰς εἰς τὴν αὐλὴν, χωρὶς εἰς οὐθενὸς τῶν συμπρέσβων τοῦ τὰς ἐρωτήσεις ν' ἀποκριθῆ, ἤρπασεν ἀρ' ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν εὐτελεῖ τινα μανδύαν, ὃν ἐξήρψεν εἰς τοὺς ὤμους του, καὶ πῖλον δι' ἐφόρεσεν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔδεσεν ὑπὸ τὸν πώγωνά του, ὅπως ἡ λαμπρότης τῶν ἐνδυμάτων του, μὴ ἐλκύη τὴν προσοχὴν, καὶ καθήτας εἰς τὸν ἴππον του, τὸν ἐκέντησεν ὡς ἂν ἤθελε να τῷ σγίσῃ τὰ πλευρά, καὶ ἤλασεν ὡς βέλος πρὸς τὴν νῆτον Ἀμάκην.

Μετὰ μίαν ὥραν ἐφθασεν εἰς τὴν παραλίαν. Ἐκεῖ δὲ, βίψας τοὺς χαλκινούς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πρώτου ἀχθοφόρου, εἰσπέδησεν εἰς πλοιάριον, καὶ τὴν βασιλικὴν διαταγὴν εἰς τὸν κωπηλάτην προτείνας,

— Εἰς τὴν νῆτον, εἶπεν.

Μετ' ὀλίγον λεπτῶν κωπηλασίαν διέβη τὴν στενὴν διόρυγαν, καὶ ἀποβὰς εἰς τὴν νῆτον, ἔστειλε πρὸς τὴν θύραν τοῦ μόνου οἰκοδομήματος ἄπερ ἐγείρετο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, κατὰ μέγα μέρος κρυπτόμενον ὑπὸ πυκνὰ καὶ προαιώνια δένδρα.

— Τί ἐνοεῖς; εἶπεν ὁ βασιλεὺς, γινόμενος σοβαρώτερος.

— Μὴ μ' ἀναγκάζης να χρονοτριβήτω ἐξηγουόμενος! ἀνέκραξεν ὁ Ὀσκάρ. Σήμερον ἄνθρωπος ἐστάλη

Ἐνταῦθα δύο στρατιῶται ἐπρότεινον τὰς λόγχας διὰ να τὸν ἐμποδίσωσιν. Ἄλλ' αὐτὸς δείξας τὸν χάρτην,

— Τόπον! εἶπε. Βασιλικὴ διαταγή!

Αἱ λόγχαι ἔκλινον ἀμέσως ἐμπρὸς του. Ὁ δὲ εἰσ-χεῖρα ὄλον σχεδὸν τοῦ βολαντίου μου τὸ περιεχόμενον, καὶ οὕτω συνήνεσε να μὲ μεταβιβάσῃ κρυφίως ἐρχόμενος, ἠρώτησε μετὰ φωνῆς κεραυνοβόλου.

— Εἰσῆλθε τις πρὸ ἐμοῦ εἰς τοῦτον τὸν οἶκον; Ὁχρὸς καὶ περίφοβος εἰς τῶν στρατιωτῶν ἀπεκρίθη.

— Οὐδεὶς, πλὴν... μίᾳ γραίᾳς ἐπαίτου, ἧτις λέγει τὴν τύχην.

— Μία γραία! ἀνέκραξε ὁ Ὀσκάρ. Ἐπάρατε! Καὶ πότε εἰσῆλθε;

— Ταύτην τὴν στιγμὴν, εἶπε τρέμων ὁ ἄλλος.

— Ὁδῆγε με! ἔκραξεν ὁ Ὀσκάρ, ἀρπάζων αὐτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου, ὡς ἂν ἤθελε να τὸν πνίξῃ, καὶ βίβηθις μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀναβάθραν, ἀνέβη ἀνά τέσσαρας τέσσαρας τὰς βαθμίδας. Εἰς δὲ τὴν θύραν τοῦ θαλάμου ἰλθὼν, ὅπου διέτριβεν ἡ ὡραία τοῦ βασιλέως αἰγυμάλωτος, ἐσπρωξεν αὐτὴν ὡς προτιθέμενος να τὴν κρημνίσῃ, καὶ εἰσώρμησεν ὡς μακινόμενος. Ἐνταῦθα ἡ Δουϊβέκη καὶ ἡ Γρουμβρίγη παρέστησαν εἰς τὰς ὄψεις του. Αὕτη βρακενδύτις, ὡχρὰ ὡς ἂν ἐξήρχετο ἐκ τοῦ τάφου, τρέμουσα ὡς τὸ φύλλον, ἐφοίγετο εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τὴν νεάνιδαν, ἧτις ἔκλαιε ὀλοφυρομένη, καὶ κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἐπιστολὴν, ἠτοιμάζετο να τὴν ἀνοίξῃ.

Χωρὶς λέξιν να προσέρῃ, χωρὶς να προσέξῃ εἰς τὰ ἐπιρωνήματα τῆς ἐκπλήξεως τῶν δύο γυναικῶν, ὀρμήσας ὁ Ὀσκάρ, ἤρπασε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἐξήρψεν εἰς τὴν φωτίαν, ἧτις ἔκκειν εἰς τὴν ἐστίαν.

— Τί ἐπραξας; ἀνέκραξε μετ' ὀργῆς ἡ Γρουμβρίγη. Πόθεν ἔρχεσαι διὰ να ἐνεργήσης τὴν ἀγενῆ ταύτην ἐδίκησιν; Ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη ἦτον σπουδαία διὰ τὴν τύχην τῆς κόρης μου.

— Ἐγὼ μᾶλλον σ' ἐρωτῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ὀσκάρ, πόθεν ἦλθες διὰ να φέρῃς τὸν θάνατον εἰς τὴν κόρην σου; Ἴδὲ ἐκείνην τὴν ἐπιστολὴν.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ ἐστία ἀνέπεμπε φλόγα πρασίην καὶ μέλανα δυσώδη καπνόν.

— Ἦτον φαρμακευμένη! ἀνέκραξεν ἡ γραία, ἐν ᾧ τὸ ψυχρὸν αἷμα τῆς συνεστέλλετο ὄλον εἰς τὴν καρδίαν τῆς.

— Φαρμακευμένη! εἶπεν ἡ Δουϊβέκη. Ἄλλὰ τί τρέχει; πῶς σεῖς ἐδῶ; Πῶς, μῆτερ, με φέρεις σὺ αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν; Φωτίσατε τὸ πνευμά μου κλονιζόμενον. Πόθεν ἔρχεσαι, μῆτερ;

— Πόθεν; εἶπεν ἡ γραία. Ἀπὸ τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ κόσμου. Διέτρεξα τὴν Ὀλλανδίαν, διέτρεξα τὴν Γερμανίαν περὶ, εἰς τῶν ξενοδοχείων τὰς θύρας κοιμωμένη, πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχουσιν ὑφαντῶν συντεχνία ἐπλανήθην ζητοῦσά σε, ἀχάριστε κόρη. Τέλος ἦλθα καὶ εἰς Δανίαν. Μίαν ἐσπέραν, παρὰ τὴν διόρυγαν περιφερομένη, εἶδα εἰς τὸ λυκαυγὲς πλοιάριον, καὶ γυναῖκα εἰς αὐτὸ ἐγκεκλυμένην, ὑπὸ δὲ τὰ καλύμματα μοὶ ἐφάνη ὅτι διέκρινα τὴν μορφήν σου. Ὡς ἔξω φρενῶν ὤρμησα να βίβῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλὰ τέλος εὐρούσα ἀκάτιον ἀλιευτικόν, ἐζήτησα να με μεταφέρῃ εἰς τὴν νῆτον, ὅπου εἶδα διεθυσθῆν τὸ πλοῖον ἐκεῖνο. Ὁ ἀλιεὺς ὅμως ἠρνήθη, εἰπὼν ὅτι ἦτον ἀπηγορευμένη εἰς πᾶν πλοῖον ἡ προσπέλασις εἰς τὴν νῆτον ἐπὶ αὐστηροτάτῃ ποινῇ. Τότε τῷ ἔχυσά εἰς τὴν

νον, καὶ οὕτω συνήνεσε να μὲ μεταβιβάσῃ κρυφίως περὶ τὸ μεσονύκτιον. Νύκτα καὶ ἡμέραν περισπερόμην περὶ τὴν οἰκίαν, ἀποβαλλομένη ὑπὸ τῶν φυλάκων ὁσάκις ἤθελον να προσέλθω, ἐπαναλαμβάνουσα τὰς ἀποπείρας μου, ἅμα ἐστρεφον τὰ νῶτα οἱ φύλακες, μόνον ὅπως κατορθώσω ἀπαξ να ἰδῶ τῆς οἰκίας τὴν κάτοικον, να πεισθῶ ἂν εἶναι ἐκείνη ἡν ἐθρεψα μετὸ θερμότερον τῆς καρδίας μου αἷμα, καὶ ἧτις ἐφυγε τὴν μητρικὴν μου ἀγκάλην. Εἰς τὰ περίε σύμφρατα δένδρα ὅπου ἐκρυπτόμην ἀπήνητσα μίαν ἡμέραν ἄνθρωπον, ὅστις ἤρχισε συνδιαλέξιν μετ' ἐμοῦ, ἰδίως περιστρεφομένην περὶ τὴν εἰκίαν τῆς νήσου καὶ περὶ τὴν ἐγκάτοικον αὐτῆς. Ἐννοεῖται πόσον με ἐνδιέφερον ὁ διάλογος οὗτος ἄλλ' ἀντὶ να μάθω παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἐπεθύμουν, ἐξ ἐναντίας ἐγὼ τῷ ἀπέδειξα πόσῃ ἐπιθυμίαν εἶχον να εἰσελθῶ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ πόσον ἀδύνατον μοὶ ἦτον να τὸ κατορθώσω. Ὁ ἄνθρωπος ἐπανήλθε κολλάκις, ὥστε φαίνεται ὅτι εἶχεν ἴδιον ἐκυτόν πλοῖον, διότι οὐδὲν τῶν ἐγγχωρίων θὰ ἐβρίσκονδύνευσεν να τὸν μεταφέρῃ. Ἦλθε δὲ καὶ σήμερον τὸ πρῶτ, καὶ δούς μοι τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην,

— Εἶναι σπουδαιοτάτη, μοὶ εἶπε, διὰ τὴν τύχην τῆς γυναικὸς ἧτις κατοικεῖ αὐτὴν τὴν οἰκίαν. Σήμερον πρέπει να τῇ δοθῇ. Προσπάθησον να εἰσέλθῃς διὰ παντὸς τρόπου.

Ἐπειτα δὲ ἀφείς εἰς τὴν χεῖρά μου βαρὺ βαλάντιον,

— Ἴδου, ἐπρόσθεσε, διὰ τίνος κλειδίου ν' ἀνοίξῃς τὴν θύραν.

Ἀμέσως ἔσπευτα ἐγὼ πρὸς τοὺς φύλακας, καὶ κορέσασα τὴν φιλοκέρδειάν των, εἰσῆλθα, καὶ σ' ἔφερον τὸν θάνατον. Ἀμα ἤνοιγες τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην, θὰ ἐπιπτες ὡς κεραυνόβλητος ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις τῆς. Ὁ σωτήρ σου ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ λιμένος τῆς Βέργης, αὐτὸς ἐπέπρωτο να σέ σώσῃ καὶ ἐκ δευτέρου.

Ἡ Δουϊβέκη ἐζέτεινε τότε τὴν χεῖρά τῆς πρὸς τὸν Ὀσκάρ, ὅστις ἔφερον αὐτὴν μετὰ θεβιασμένου σεβασμοῦ εἰς τὰ χεῖλη του.

— Ἄλλ' εἰπέ μοι τὸ μυστήριον τῆς τύχης σου, ἐξηκολούθησεν ἡ Γρουμβρίγη. Δὲν ἠθέλησες τὴν εὐτυχίαν ἣν ἡμεῖς σοὶ ἠτοιμάζομεν. Δὲν σ' ἐπιπλήττω διὰ τοῦτο. Τὴν στιγμὴν καθ' ἣν σε ἀνεύρον δὲν εἶχε ἡ καρδία μου ἐπιπλήξεις. Ἄλλ' εἰπέ μοι, τί σημαίνει ἡ λαμπρὰ αὐτὴ φυλακὴ σου; Ἄν δὲν εἶσαι εὐτυχῆς, ἡ πτέρυξ μου εἶναι πάντοτε ἐτοίμη να σε θερμάνῃ, ἡ καλύβη μου ἐτοίμη να σε δεχθῇ, καὶ ἴσως εἰς αὐτὴν θὰ εὗρῃς ἀκόμη θερμὴν καρδίαν, ἧτις γενναίως ἐπιπλήττων, θὰ πάλλῃ ἀκόμη συμφώνως μετὸν ἐδικὴν σου.

Ἡ Δουϊβέκη ἐξήρθη τότε εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς γραίας.

— Ἡ στιγμὴ αὕτη, εἶπεν, εἶναι ἡ γλυκυτέρα τῆς ζωῆς μου, καὶ ἡ συγχώρησις σου, ἡ συγχώρησις σας, ἐπρόσθεσε μετὰ τινος διαταγμῶν, ἐκτεινούσα τὴν χεῖρα καὶ πρὸς τὸν Ὀσκάρ, δι' ἐμὲ μεγίστη εὐδαιμονία. Αὕτη μόνη ἔλλειπεν εἰς τὴν ἐντελεθῆ εὐτυχίαν μου. Μὴ κακίζῃς τὴν φυλακὴν μου. Εἶναι ἐντελὼς

έκουσία. Συμφέροντά τινα βιάζουσι τὸν Χριστιανὸν μέχρις οὗτου μὲ νυμφευθῆ...
— Δὲν σ' ἐνυμφεύθη! ἐρώτησε μετὰ σπουδῆς ὁ Ὁσκάρ.

— Εἶμαι ἡ μνηστὴ τοῦ Χριστιανοῦ, ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ἡ Δουϊβέκη. Διὰ συμφέροντά τινα μὲ παρεκάλεσε νὰ μείνω προσωρινῶς εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, ἀπορεύουσα πᾶσαν κοινωνίαν μετὰ τῶν ἑξῶ· καὶ ἡ παράκλησίς του εἶναι διαταγὴ δι' ἐμέ. Ἐκτοτε σεῖς εἶθε οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι οὗς βλέπω, καὶ τὸν ἴδιον οὐδέποτε ἄλλως ἐδέχθη εἰμὴ παρουσίᾳ τινῶν πιστῶν μου θαλαμηπόλων.

— Ἀλλὰ τί εἶναι τὰ συμφέροντα ταῦτα; ἐρώτησεν ἡ Γρουμβρίγη. Τί εἶναι τὸ τρομερὸν μυστήριον τῆς φρονιῆς ἐκείνης ἐπιστολῆς;

— Δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ, ἀπήντησεν ἡ Δουϊβέκη, νὰ ἐρευνήσω τὸ μυστήριον τοῦ ἀνδρός μου. Τὴν τύχην μου ἐνεπιστεύθη εἰς χεῖράς του. Μοί ἀρκεῖ νὰ γνωρίζω τὴν θέλησίν του καὶ νὰ τὴν ἐκτελώ.

— Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστιανός; τὸν γνωρίζεις; ἐρώτησεν ὁ Ὁσκάρ.

— Ὅστις δὴποτε καὶ ἂν εἶναι, ἀπεκρίθη ἡ Δουϊβέκη ἀφροντα τὴν κεφαλὴν, εἶναι ἐκεῖνος, ὅς τις μ' ἐπροτίμησε μετὰ τῶν πατρῶν, καὶ μὲ ἀγαπᾷ εἶναι ὁ μνηστὴρ μου, μετ' ὀλίγον ὁ σύζυγός μου. Ἀπλοῦν καὶ ἐξόριστον ὑφαντὴν ἐν Βέργη, τὸν ἠκολούθησα. Ἡ οἰκία αὐτὴ εἶναι ἀπόδειξις ὅτι εἶναι εὐπορος βιομήχανος.

— Ὅχι, δὲν εἶναι εὐπορος βιομήχανος ἀνέκραξεν ὁ Ὁσκάρ. Ὁ μνηστὴρ σου, ὁ μετ' ὀλίγον σύζυγός σου εἶναι...

— Τί εἶναι; ἠρώτησαν αἱ δύο γυναῖκες.

— Εἶναι... ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας! εἶπε μὲ τόνον ἀπελπισίας ὁ Ὁσκάρ καὶ ἐξήρθη ἐξω τοῦ δωματίου, ἐνῶ ἡ Δουϊβέκη λειποθυμοῦσα ἐπιπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μάμμης τῆς. Καταβάς, εἰς τὴν θύραν ἐδείξεν πάλιν εἰς τοὺς φύλακας τὴν βασιλικὴν διαταγὴν, καὶ τοῖς εἶπε πρὸς μεγάλην ἐλάφρυνσιν τῆς πεφοβισμένης τῶν συνειδήσεως, ὅτι ἡ γραία ἦτις ἦτον ἐπάνω, ἐδύνατο νὰ μὲν ἀνενοχλήτως εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ περιμένον αὐτὸν πλοῖον, διέβη τὴν διόρυγα, ἀνέβη τὸν ἵππον του, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δημαρχεῖον. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος δὲ ἐνταῦθα ἀπήντησεν, ἦν ὁ νέος Ὁλλανδός. Λαβὼν δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς,

— Θιζῆρι, τῶ εἶπεν εἰς τὸ ὠτίον· τὸ ἐγκλημα ἐπρολήφθη. Ἐσώθη τὸ θῦμα τῆς βραδουργίας. Ἄμα ἄθῶν δὲν ἐπικαθῆται εἰς τὴν συνειδήσιν σου.

Ὁ Ὁλλανδὸς τὸν ἐνηγκαλίσθη τότε περιπαθῶς, καὶ τῶ εἶπεν, ἐπίσης κρυφῶς·

— Ἐσώθη, ὦ! σὲ εὐχαριστῶ! Ἀλλὰ σιωπῆ, μή τις σ' ἀκούσῃ. Ἄς τὴν νομίζον ἀποθανοῦσαν, τούτῳ χριστὸν μέχρις αὔριον. Ἐμνησθῆμεν νὰ παρουσιασθῶμεν αὔριον εἰς τὸν βασιλέα. Ἐάν ἕως τότε σωθῆ, ἐσώθη, διότι οἶαν ἦν δὴποτε λάβωμεν ἀπόκρισιν, ἐτελείωσεν ἡ ἀποστολή μας.

Εἰς τὸ δημαρχεῖον εὔρεν ὁ Ὁσκάρ καὶ τοὺς συναδελφούς του, ζητοῦντας περιέργως, νὰ μάθωσι παρ'

αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ συνεντεύξεως, ἀναγγειλαντας δ' αὐτῶ ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐμῆλε καὶ αὐθις νὰ τοὺς δεχθῆ τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν Ὁλλανδικὴν πρεσβείαν.

Τῶ ὄντι τὴν ἐπαύριον ἀπὸ πρῶτες ὅλος ὁ ὄχλος τῆς Κοπεγχάγης συνέρρεεν εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ ἰδῆ τὰς δύο πρεσβεῖας ὁμοῦ πορευομένας ἐν παρατάξει πρὸς τὰ ἀνάκτορα.

Πρῶτῃ εἰσῆλθεν ἡ Ὁλλανδικὴ εἰς τὸν βασιλέα. Μετὰ ἡμισεῖαν δὲ ὤραν οἱ κλητῆρες ἀεφώνησαν·

— Ἡ πρεσβεία τῆς Ἀνσῆς!

Καὶ ἐν τῶ ἅμα αἱ πύλαι ἠνεώχθησαν, καὶ εἰσῆλθον οἱ Ἀνσιᾶται ἐν ᾧ οἱ Ὁλλανδοὶ ἐξήρχοντο, ὥστε οὔτε λέξιν δὲν ἐδυνήθησαν ν' ἀνταλλάξωσι μετὰ τῶν. Μόνον δ' ἐράνη εἰς τὸν Ὁσκάρ ὅτι, μειδίαμα εὐχαριστήσεως διέστελλε τὰ χεῖλη τῶν ἐξερχομένων πρέσβεων.

— Ἄνδρες τῆς Ἀνσῆς, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, λησμονῶ ὅσους ἔχω λόγους δυσαρκεσίας κατὰ τῆς Ἀνσῆς, καὶ ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι ἐφόρεσα ποτὲ καὶ ἐγὼ τὸ διαζῶμα τῶν ὑφαντῶν τῆς. Πληρώσατε ἕνα τόνον χρυσοῦ, καὶ καταργῶ τὸ τέλος τῶν ὑψασμάτων.

Οἱ ὑφανταὶ προσεκύνησαν καὶ ἐξῆλθον. Ἡ ζητούμενη ποσότης ἦτο οὐδὲν ὡς πρὸς τὴν χρησιμοποιεμένην εὐεργεσίαν.

Ἐνῶ δὲ διήρχοντο τὸν πρόδομον, βασιλικὸς θαλαμηπόλος τροσελθὼν ἔδωκεν εἰς τὸν Ὁσκάρ ἑγγραφοὺν φέρον βασιλικὴν σφραγίδα ἣν οὗτος λύτας ἀνέγνω.

« Ἡμεῖς Χριστιανός, Ἐλέω Θεοῦ βασιλεὺς τῆς Δανίας, παραχωροῦμεν εἰς τὸν Ὁσκάρ Σειγθρίτ ἐκ Γάνθης τὸν τόνον χρυσοῦ, ὃν μοί δρεῖλει ἡ συντεχνία τῶν ὑφαντῶν τῆς Ἀνσῆς, εἰς προίκα τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Δουϊβέκης Τρουϊτθούδην ἐκ Βέργης.

Τὸν Ὁσκάρ κατέλαβε σκοτοδινίασι· δὲν ἔβλεπε, δὲν ἤκουε, καὶ ὁμοῦ εἶχε τὸ βλέμμα ἀτενῶς προσηλωμένον εἰς ἐκείνον τὸν χάρτην, καὶ κρατῶν τὴν ἀναπνοήν του, τὸν ἀναγίνωσκεν πάλιν καὶ πάλιν, ὡς ἂν δὲν ἤδύνατο νὰ τὸν ἐννοήσῃ. Μόλις δὲ τὸν ἀπέτηκσεν ἀπὸ τῆς ἐκστατικῆς ταύτης ὁ Ὁλλανδὸς φίλος του, κτυπήτας αὐτὸν θιαίως εἰς τὸν ὄμιον.

— Λοιπὸν ἐμαθεὶς τὴν μεγάλην εἰδήσιν; τῶ εἶπε.

— Τὴν μεγάλην εἰδήσιν!

— Εὐδοκίμησάμεν ὁ βασιλεὺς δέχεται τὴν χεῖρα τῆς Ἰσαβέλης, ἀδελφῆς Κορόλου τοῦ Πέμπτου.

Ὁ Ὁσκάρ τὸν συνέλαβεν ἐκ τοῦ θραχίονος μεθ' ὀμφῆς, καὶ τὸν ἠτένισεν ἀσκαρδαμυκτὶ κατὰ μέσους τοὺς ὀρθαλμούς.

— Ἴδου ἡ ἀπάντησις, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὁλλανδός, δεικνύων αὐτῶ δέμα ἐγγράφων. Ἀπόψε ἀναχωροῦμεν.

Ὁ Ὁσκάρ ἐκτύπησε τότε μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπόν του, καὶ χωρὶς οὐδὲν ν' ἀπαντήσῃ κατέβη εἰς τὴν αὐλήν, ἵππιωσε, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν νῆσον Ἀμάνην. Πανταχοῦ δὲ διερχόμενος ἀπήντα τὸν ὄχλον εἰς κίνησιν, καὶ ἀνθρώπων συστήματα μετ' ἀλαλαγμῶν κηρύττοντα τὴν μακρὰν διαδοθείσαν εἰδήσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς νυμφεύεται τῆς ἡγεμονίδας τῆς Ἰσπανίας.

Ἀποβάς εἰς τὴν νῆσον, ὁ Ὁσκάρ ἀπήντησεν εἰς τὸν κῆπον τὴν Γρουμβρίγην, καὶ ὀλίγον ἀπωτέρω τὴν Δουϊβέκην, τρέχουσαν ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον.

— Ἴδὲ τὴν, εἶναι ὡς παιδίον, εἶπεν ἡ Γρουμβρίγη. Τόσον καιρὸν κατάκλειστος, ἐτέναξε διὰ τὸν καθαρόν ἀέρα, διὰ τὸν γλυκὺν οὐρανόν. Σήμερον τὸ κλωβίον τῆς ἠνεώχθη. Οἱ φύλακες ὅλοι ἔλαβον διαταγὴν ν' ἀποσυρθῶν. Ἡ στιγμὴ ἐφθασε, φαίνεται. Ἡ Δουϊβέκη μου αὔριον θέλει εἶναι βασίλισσα τῆς Δανίας.

— Αὔριον... εἶπεν ὁ Ὁσκάρ· ἀλλ' ἡ ταραχὴ τῶ ἔκοψε τὴν φωνήν.

— Βασίλισσα! εἶπεν ἡ Δουϊβέκη προσερχομένη. Βασιλεὺς! φοβεραὶ λέξεις! Ἡ χεῖρ του δύναται τὴν ταπεινὴν καὶ ἐγείρη εἰς τὸ ὑπέρτατον ὕψος. Ἀλλ' εἰς τὸ ὕψος αὐτὸ ἡ καρδία μου τρέμει, ἡ κεφαλὴ μου σκοτοδινιά. Διὰ τὴν εἶναι ἀπλοῦς ὑφαντῆς τῆς Βέργης; Ἡ αὐτυχία μου δὲν θά ἦτον ἡ καίουσα φλόξ τοῦ ἡλίου, δὲν θά ἦτον ἡ λάμψις τοῦ κερανοῦ, ἀλλὰ τὸ ἦμερον, τὸ γλυκὺ φῶς ἀγνώστου ἀστέρου.

— Μὴ μεμφιομῆς, παιδίον, εἶπεν ἡ Γρουμβρίγη, διὰ τὴν τύχην σὲ καλεῖ εἰς τὸν θρόνον. Τὰ χεῖλη σου θά σαφιλεύωσι χάριτας, ἀπὸ τὴν χεῖρά σου θά ἐκρέουν εὐεργεσίαι. Θά εἶται ὄλου τοῦ λαοῦ ἡ χαρὰ καὶ ἡ πρόνοια, καὶ πανταχοῦθεν ἀγάπην θά δρέψῃς καὶ εὐλογία.

— Μὴ παριστᾷς τὴν εἰκόνα ταύτην τόσον ἐπαγωγόν, ἀνέκραξεν ὁ Ὁσκάρ. Μὴ τὸ ὄναρ τόσον ὠραῖον, μήπως ἐξυπνήσατα εὐρη δεῖν τὴν ἀλήθειαν. Ἄρες τὴν νὰ προτιμᾷ τὸν ὑφαντὴν τῆς Βέργης, καὶ μὴ ὑψώνης ἐπικινδύνως τὸν νοῦν τῆς.

— Νὰ μὴ ὑψώσω τὸν νοῦν τῆς; εἶπεν ἡ γραία. Ἐξ ἐναντίας ἰκανῶς νὰ τὸν ὑψώσω δὲν δύναμαι. Ἴσως αὔριον ὁ Βασιλεὺς τὴν νυμφεύεται.

— Σήμερον, ὑπέλαβεν ὁ Ὁσκάρ μετὰ φωνῆς τεθλιμμένης, ὁ βασιλεὺς ἐκήρυξεν ὅτι νυμφεύεται τὴν ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας.

— Τί λέγεις; ἀνέκραξεν ἡ Γρουμβρίγη.

— Εἶναι ψεῦδος! εἶπεν ἡ Δουϊβέκη ἐντόνως, ἐν ᾧ φλόξ καὶ ὠρότης ἐναλλὰξ ἠπλοῦντο εἰς τὰς παρειάς τῆς. — Εἶναι ψεῦδος, ἐπανάλαβεν. Ὁ Χριστιανός τοῦτο ποτὲ δὲν τοῦ εἶπε.

— Οὐ μόνον τὸ εἶπεν, ἀπεκρίθη ὁ Ὁσκάρ, ἀλλ' ἰδοὺ καὶ τὸ ἔγραψε. Καὶ ἔδωκε τὸ πρὸς αὐτὸν διάταγμα εἰς τὴν Γρουμβρίγην, ἦτις τὸ ἀνέγνω μεγαλοφώνως.

— Τὸ χρυσίον εἶναι προῖξ τῆς Δουϊβέκης, ἐπρόσθεσεν ὁ Ὁσκάρ· ἡ δὲ χεῖρ τῆς εἶναι ἐλευθέρη. Διὰ βασιλικῆς διαταγῆς δὲν θά θελήσω ποτὲ νὰ τὴν λάβω.

— Ὁ Χριστιανός! λέγει τοῦτο ὁ Χριστιανός! ἀνέκραξεν ἡ Δουϊβέκη μετὰ φωνῆς ἐξερχομένης ἐκ τῆς καρδίας τῆς ὡς ῥηγνυμένης, καὶ ἐπεσεν ἡμιθανὴς εἰς τὸ ἔδαφος.

— Κατάρη! ἀνεφώνησεν ἡ γραία. Μ' ἐφόρευσε τὸ τέκνον μου! Κατάρη εἰς αὐτὸν, κατάρη!

Ἡ Δουϊβέκη ὑπέστη ἀσθένειαν ἐπικινδύνουσαν καὶ μακρὰν, ἦτις εἶχε τῆς φρονιτικῆς πάντας τοὺς χαρακτήρες. Παλλάκι ἐπὶ τῶν παροξυμῶν αὐτῆς καθήρκετο τρέχουσα εἰς τὸν κῆπον, συνέλεγεν ἄνθη, καὶ

πλέκουσα στέμμα, περιέδεε τὴν κεφαλὴν τῆς, καὶ λέγουσα ὅτι εἶναι βασίλισσα, διένεμε δωρεὰς καὶ χάριτας. Ἐπειτα δὲ εἰς τὸ χεῖλος τῆς διόρυγος ἐρχομένη, ἐφαλλε τὸ ἄσμα τῶν ὑφαντῶν, καὶ μαδοῦσα τὸ στέμμα, ἐβρίπτε τὰ ἄνθη του εἰς τὴν θάλασσαν.

Κατὰ παραγγελίαν τῶν ἰατρῶν ἡ μάμμη τῆς τὴν μετεκόμισεν ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἅτινα ἐφαίνοντο μεγάλην ἀποτελοῦντα ἐντύπωσιν ἐπὶ τῆς φαντασίας τῆς εἰς τὸ ἐνδότερον τὸς κόλως, καὶ ἐκεῖ κατ' ὀλίγον ἐφανῆ κοπάσσα ἡ σφοδρότης τοῦ πάθους τῆς, ἣν διεδέχθη μελαγχολία σιωπηλὴ καὶ ἥσυχος, ὥστε ἡ Γρουμβρίγη ἠλπίζεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ δυνηθῆ, βοηθεία καὶ τοῦ Ὁσκάρ, νὰ τὴν μετακομίσῃ εἰς Βέργην.

Ἀλλ' ἐν τούτοις παρήλθεν εἰς μῆν, καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν λαμπρὰ κωδωνοκρουσία, καὶ ὅλα τοῦ λιμένος τὰ πλοῖα σηματολόγησαν, ἀγγελλόντες εὐεργεσίαν μεγάλην. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἶχεν ἀγγελθῆ ἡ Ὁλλανδικὴ ναυαρχὴ καταπλεύουσα μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Ἰσαβέλλης, καὶ ὁ βασιλεὺς καταβάς τὴν ὑπεδέχθη εἰς τὸν λιμένα, καὶ ὅπως οὐδὲ στιγμὴν μείνη ἐπὶ τῆς γῆς τῆς Δανίας; ἄλλως ἢ ὡς βασιλίσσῃ αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆν ἔφεραν ἀμέσως ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὴν μητροπολίτην ἐκκλησίαν, ὅπου λαμπροστόλιστος περιέμενον ὄλος ὁ κλήρος τῆς Κοπεγχάγης διὰ τὴν ἐπίσημον τελετήν. Ὁ λαὸς ὅλος περιεχυμένος εἰς τὰς ὁδοὺς, μετὰ παραφόρου χαρᾶς ἐπλήρου αὐτὴν εὐφημιῶν καὶ ἀλαλαγμῶν, καὶ ἔστρωνεν ἄνθη ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἵππων τοῦ βασιλικῆς ζεύγους.

Ἀλλ' ἐνῶ ἡ συνοδεία παρηκολούθει τὴν διόρυγα ἀπέναντι τῆς νῆσου Ἀμάκης, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ἐκόπασαν οἱ ἀλαλαγμοὶ, ἠκούσθη γλυκίᾳ φωνῇ ψάλλουσα τὸ ἄσμα τῶν ὑφαντῶν, καὶ οἱ πλησιέστεροι εἰς τὴν ὄχθην εἶδαν κόρην, ἣτις μὲ τὴν κόμην λυτὴν, ἐβρίπτεν ἄνθη εἰς τὴν θάλασσαν λέγουσα. « Λάβε κῦμα τὸ ἴον εἶναι ἡ εὐτυχία μου. Λάβε τὸν ἰάκυνθον· εἶναι ἡ νεότης μου. Λάβε τὸ ῥόδον· εἶναι ἡ καρδία μου. Λάβε κῦμα τὸ κρῖνον· εἶμ' ἐγὼ ἡ ἴδια. » Καὶ τὴν λέξιν ταύτην προφέρουσα, ἠπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐν ᾧ γραία, ἡ γυνὴ, ἐφθασεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τρέχουσα, ἀποδοῦσα τοὺς παρατεταγμένους στρατιῶτας, καὶ κράζουσα « κρατήσατέ τὴν, σώσατέ τὴν! » Ἀμέσως εἰς νέος ἐβρίφθη κατόπιν τῆς εἰς τὰ κύματα, διὰ νὰ τὴν λυτρώσῃ, καὶ αὐτὸν ἐν τῶ μέσῳ ἐμνήθησεν καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν περιστάτων. Ἀλλὰ μάτην! Ἡ δυστυχὴς εἶχε πνιγῆ! Τὸ εἰμὸς τῆς μόνον κατῳρθώσαν ν' ἀλιεύσαν, καὶ προσέτι νὰ σώσωσις ἡμιθανῆ καὶ λειποθυμοῦντα τὸν νέον ὅστις εἶχε πρῶτος βρῆθῆ, καὶ ὅστις ἦν αὐτὸς ὁ Ὁσκάρ.

Ἀλλὰ τῆς τραγωδίας ταύτης οὐδὲν ἐνένησεν ἡ βασιλικὴ συνοδεία, ἦτις ὀλίγα βήματα μακρὰν τῆς ὄχθης διήρχετο. Μόνον δὲ μετὰ τῶν δύο ζητοκραυγῶν ἠγέρθη ἐκ τοῦ μέσου τοῦ ὄχλου φωνὴ δύσσηχος καὶ δεξία, κράζουσα τρίς — Κατάρη! κατάρη! κατάρη!

Ἐν τούτοις ἐν Βέργῃ οἱ ὑφανταὶ ἠγωνίζοντο πῶς νὰ συλλέξωσι τὴν ποσότητα τοῦ χρυσοῦ, ἣν τοῖς ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας, ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ κατατρεπτικοῦ αὐτοῦ φόρου, καὶ ἡ στενοχωρία τῶν ἡτοῦν μεγάλη, διότι ἀφ' οὗτο ὁ φόρος ἐκεῖνος εἶχεν

ἐπιβληθῆ, ἔμεινε νεκρὸν τὸ ἐμπόριόν των. Εἶχον ἤδη καταρῦγει εἰς ἐκτάκτους φορολογίας, εἰς ἐκούτια καὶ ἐπιβεβλημένα δάνεια, καὶ ὁμῶς ἡ ἀπαιτούμενη ποσότης δὲν συνεπληροῦτο ἀκόμη, ὅταν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν παρουσιάσθη αἴφνης εἰς τὴν συντεχνίαν ὁ Ὄσκαρ καὶ εἶπε,

— Φίλοι συνεργάται, ὁ χρυσὸς δὲν ὀφείλετε εἰς τὸν βασιλέα τῆς Δανίας, ἐδόθη παρ' αὐτοῦ εἰς ἐμέ. Ἴδου τὸ βασιλικὸν ἐγγράφον. Λάβετε τὸ ἐξωφλημένον.

Καὶ κατέθετεν αὐτὸ ἐμπρὸς τοῦ Συντεχνιάρχου. Χωρὶς δὲ ν' ἀκούσῃ τὰς ἐκφράσεις οὔτε τοῦ θαυμασμοῦ, οὔτε τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Συντεχνίας, ἐξῆλθε, καὶ δὲν ἐράνη πλέον ποτὲ εἰς τὴν Βέρηγ.

Μετὰ δέκα ἐτὴ περίπου χωρικοὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ ἀπῆντησαν οὐ μακρὰν τῆς Γάνδης γράϊαν γυναῖκα ἐκείνουσαν ἐπὶ τῆς Λεωφόρου, καὶ λαβόντες αὐτήν, τὴν μετέφεραν εὐθεῶς εἰς παρακείμενον, ἐρημὸν μετόχιον τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ὅπως ἀποθάνῃ εἰς γῆν ἡγιασμένην, προτεκάλισαν δὲ καὶ τὸν κατοικοῦντα παρ' αὐτὸ ἀκητήν, ὅπως τῇ ἀποδώσῃ τὰ τελευταῖα καθήκοντα.

— Γύναι, τῇ εἶπεν αὐτὸς, διακρίνων ἐν τῷ σκότει τοῦ παρεκκλησίου καὶ ὑπὸ τὸν γονδροειδῆ μανδύαν εἰς δὲ ἡ ἐγκεκαλυμμένη, ὅτι ἀκόμη ἀνέπνεε, γύναι, ἂν δύνασαι ἀκόμη νὰ ἰμιλήσῃς, καὶ ἂν ἔχῃς τί θάρσυνον ἐπὶ τῆς ψυχῆς σου, ἀπερχομένη εἰς τὴν αἰωνιότητα, εἶπε το, ὅπως ἐξαιτήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ τὴν

πνεὸν εἰς τῆς μητρὸς τὰς ἀγκάλας. Ἀφ' οὗ ἐπιεν ὄλην τὴν πικρίαν τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ, ἀνέμιξα εἰς τὸν οἶνόν τῆς πόμα παρασκευασθῆν ὑπ' ἐμοῦ, καὶ προχθὲς ἐξέπνευσε καὶ αὐτή, καὶ σήμερον ἐτάφη.

— Φοβορὰ μοὶ λέγεις ἐγκλήματα, ἀνέκραξε φρίττων ὁ ἀκητής. Ὑψῶσον τὴν ψυχὴν σου, καὶ ἐπικαλέσθητι τὴν θεῖαν μακροθυμίαν. Ὁ τὸν ληστὴν συχωρήσας, ἔχει καὶ διὰ σὲ θησαυρὸν ἐλέους.

Ἄλλ' ἡ γυνὴ χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τὰς εὐσεβεῖς προτροπὰς ταύτας, ἐξηκολούθησεν.

— Ὁ Βασιλεὺς τῆς Δανίας Χριστιανὸς ἐδιώχθη τοῦ βασιλείου του. Τῆς ὀχλαγωγίας ἤμην μία τῶν πρωτουργῶν. Ὁ Χριστιανὸς ἤλθεν ἐπειτα μετὰ ξένων στρατιωτῶν νὰ κατακτήσῃ τοὺς ὑπηκόους του. Ἄλλ' ἐνίκηθη, ἀλλὰ συνελήφθη, καὶ σκέψως γενομένης μεταξὺ τῶν συμβούλων τοῦ νὰ φυλακισθῇ,

— Εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἀμάκης! ἐρώναξα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου, καὶ ὁ ὄχλος ἅπας ὡς ἠγῶ ἐπανάλαβε τὴν φωνὴν μου, « εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἀμάκης! » καὶ τὸ συμβούλιον ἐνίδιδον τὸν κατέκλεισεν εἰς Σονδεμ-δοῦργον, τὴν οἰκίαν τῆς νήσου, καὶ τὸν ἐφύλαττε διὰ διαγυλίαν στρατιωτῶν. Ἄλλ' ἀγρυπνότερον ἐγὼ τὸν ἐφύλαττον. Εἰς τὴν φλιάν τῆς θύρας του ἐκαθίσθη, ὡς κακὸς αὐτοῦ, δαίμων ὡς ζῶν τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἔλεγχος. Τὴν φωνὴν μου ἤκουεν ὅταν ἦν ἐξυκνος, τὸ φάσμα μου ἔβλεπεν ὅταν ἐκοιμᾶτο· καὶ ἐκεῖ μ' εὐρίσκειν ἀνατέλλων καὶ ἐκεῖ μὲ ἀπῆντα δύων ὁ ἥλιος

ἀνάκυσιν καὶ τὴν κατάταξιν αὐτῆς ἐν σκηναῖς δικαίων.

— Ναι, ἐγὼ πολλὰ τὰ θαύροντα, ἀπῆντησεν ἡ γυνὴ μετὰ φωνῆς, ἦν ἀπέτινον βαθεῖς γογγυσμοὶ ἀγωνίας. Ἐκεῖ πέραν ὑψοῦται τὸ φρούριον τῆς Ζουὺναϊρδης· ἐκεῖ ἐξῆ ἐξόριστος ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας μετὰ τῶν τέκνων τῆς. Μίαν ἡμέραν ἐπώλησα γάλα εἰς τὰ παιδία, καὶ τὰ παιδία μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐξέ-

τέλος ἐπρότεινα νὰ τειχισθῇ ἡ θύρα τῆς φυλακῆς του καὶ ἐτειγίσθῃ ἡ θύρα. Καὶ τότε, ἀμεριμνοῦσα περὶ αὐτοῦ, ἤλθον ἐδῶ νὰ ἐκτελέσω τὴν πράξιν ἣν ἤκουσας, καὶ ἄμα εἶδα τὰ ψυχρὰ λείψανα τῶν τέκνων καὶ τῆς γυναικὸς του παραδοθέντα εἰς τὴν γῆν, ἐσπευδον σήμερον νὰ τῷ φέρω πρῶτῃ τὴν ἀγγελίαν, ὅτε ὁ θάνατος μ' ἐκοψε τὸν ὁδόν μου, καὶ μ' ἀφῆρεσε τὴν ἀγαλλίαν ταύτην.

— Ἄλλὰ τίς δαίμων, δυστυχῆς γυνὴ, σ' εἰσυρεν εἰς τ' ἀνήκουστα αὐτὰ κακουργήματα; ἠρώτησεν ὁ ἀκητής, μόλις δυνάμενος νὰ νικήσῃ τὴν ἀποστροφὴν του.

— Τίς δαίμων; ἀνέκραξεν ἐκείνη, συλλέξασα εἰς τὴν φωνὴν ταύτην πάσας τὰς ἐκλειπούσας δυνάμεις τῆς. Ὁ δαίμων τῆς ἐκδικήσεως. Ἄν ἐφαρμάκευσα τὰ τέκνα του, ἐφαρμάκευεν ἐκεῖνος ὄλην μου τὴν ζωὴν. Ἄν ἐφόνευσεν τὴν γυναῖκά του, με ἤρπασεν ἐκείνος τὴν κόρην μου, τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς μου καὶ τὴν ἐλπίδα, τὴν ἠπάτησε, τὴν ἐπρόδωκε, τὴν ἐπνίξεν εἰς τὰ κύματα τῆς θαλάσσης. Ἄν ἤκουον σκιρτῶσα ἀπὸ χερῶν τοὺς γογγισμούς του εἰς τὴν νῆσον Ἀμάκην, ἡ ἠγῶ τῆς νήσου ἐκείνης ἀντήχει ἀπὸ τοῦ ὄδυμους μου, καὶ ἡ διόρυξ ἐξωγγυτο ἀπὸ τὰ δάκρυά μου, ὅταν ἔβλεπον παράφρονα ἐμπρὸς μου τὴν κόρην μου.

— Εἶσαι... εἶτα λοιπὸν ἡ Γρουμβρίγη; ἠρώτησεν ἐκπεπληγμένος ὁ ἀκητής.

— Ἡ Γρουμβρίγη, ναι, ἀπεκρίθη αὐτῇ. Τίς εἶσαι σὺ, καὶ πῶς μέχρις σοῦ ἐφθασε τὸ ὄνομα τῆς Γρουμβρίγης;

— Ἐγὼ εἰμὶ ἐκεῖνος οὗ ὁ Βασιλεὺς τῆς Δανίας ἤρπασεν, ἠπάτησεν, ἐφόνευσεν τὴν μητην· εἰμὶ ὁ Ὄσκαρ Σειγβρίτ. Ἄλλὰ τῆς καρδίας μου ἀπέβηλον πᾶν ἐπίγειον πάθος, καὶ, ὡς ὀφείλει πᾶς Χριστιανὸς, ἐσυγχώρησα. Μὴ ἀπέρχεται, μητερ, τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνιότητος μὲ μίσους φορτίον! Συγχώρησον τοῖς ἀδικητοῖς σε, ἵνα συγχωρηθῆς!

— Σὺ δὲν εἶσαι μήτηρ, καὶ ἐσυγχώρησας! εἶπε τὸ πρόσωπον ἀγρίως διαστρέφουσα ἡ γυνὴ. Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ συγχωρήσω οὔτε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον οὔτε εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ὁ θεὸς ἂν θέλῃ ἄς μὴ με συχωρήσῃ! Κατάρρα! κατάρρα! κατάρρα!

Καὶ ἄγριον ἐκπέμψασα γρυσμὸν, ἡ γυνὴ ἐξέπνευσε.

A. P. P.

ΝΕΑ ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΣ ΜΗΧΑΝΗ.

Ἐκ Οὐασινγκτόν, τῆς 5 Νοεμβ. 1851.

Φίλε φίλτατε!

Σὲ βλέπω τρίβοντα κ' ἐξανατρίβοντα τοὺς δρθαλμούς σου, ἐνῶ ἀναγινώσκεις τὴν χρονολογίαν τῆς παρούσης μου. Ὁ Ν., λέγεις, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἐνῶ πρὸ μικροῦ ἐτι ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους ἔχων ἀπόφασιν νὰ διατρίψῃ ἐκεῖ ἡ Γνωρίζω πόσον ὑπόκειται εἰς συνεχεῖς παροξυσμούς ἀλλορροσύνης ἀπὸ κανένα τοιοῦτον ἔθασανίζετο βεβαίως ὅτε, ἀντὶ τῆς πρωτεύουσας τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἔγραφε τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἀμερικανικῆς.

Καὶ ὁμῶς, φίλτατε, σὲ βεβαιῶ ὅτι εἶχον ὄλα μου τὰ λογικὰ ὅτ' ἐχρονολόγησα τὴν ἐπιστολήν μου. Εἰ-

μαι πραγματικῶς εἰς Οὐασινγκτόν, καὶ ὄχι εἰς Παρισίους, ἀπὸ δὲ τὴν ἀλλαγὴν δὲν θέλω κερδήσει μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ἡ Πανδώρα σου· διότι, ὅποια ἐπιστημονικὰ ἢ τεχνολογικὰ περίεργα νὰ σὲ γράψω, ὡς με παρήγγειλας, ἀπὸ πόλιν ἧτις δὲν θέλει, κατὰ τὰ φαινόμενα, βραδύνει νὰ μεταβληθῇ καὶ πάλιν εἰς ἡφαιστείου κρατῆρα; Τίς δύναται νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν φίλων τῆς εἰρήνης γραμμάτων καὶ τεχνῶν, ἐκεῖ ὅπου τὴν ἀνάθεκτον ἐμφύλιον ἐρίδα, διαδέχεται ἴσως μετ' ὀλίγον ἀναθεκτότερος ἐμφύλιος πόλεμος; « Ὁ Καίσαρ θέλει διαβῆ τὸν Ρουβίκωνα; Τὸ Καπιτώλιον θέλει σωθῆ ἀπὸ γῆρας ἢ αἰτούς; » Αἱ προσιώνια αὐταὶ ἐρωτήσεις αἵτινες ἐνέπλησσαν τοὺς πολλοὺς φρίκης, ἀλλὰ καὶ ἔτερπον συγχρόνως τοὺς ἀγοραίους, ἢ ὡς ἂν ἤθελον εἶπει σήμερον οἱ Γάλλοι τοὺς ba-dauds, τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, ἐπληκτον ἀδιακόπως τὰς ἀκροάς μου εἰς Παρισίους ὅπου καὶ ἂν ὑπῆγον, ὅπου καὶ ἂν ἐστρεφόμην. Ἄλλὰ φοβοῦμαι μὴ, ἴσως μὲ κατέκρινας ὡς ἀλλοφρονούντα, μὲ κατηγορήσῃς καὶ ὡς δειλόν. Ἐὰν ὅμως ἐνθυμηθῆς ὅτι ἀποστρεφόμενος τοὺς δολοφόνους εἰς τὴν πατρίδα διαπληκτισμοὺς ἐφεγον τὴν Ἑλλάδα, θέλεις ἐνοήσῃ καὶ διὰ τί ἀρῆκα τὴν Γαλλίαν τὴν ὅποιαν ἀγαπῶ, ὄχι ἴσα τῇ φυλάτῃ με, ὡς ὁ Κοραῆς, ἀλλ' μετ' αὐτήν. Καὶ ὁμῶς δὲν ἀπελπίζομαι οὔτε διὰ τὴν μίαν οὔτε διὰ τὴν ἄλλην, ἂν καὶ οἱ φρονιμώτεροι τῶν Γάλλων πιστεύουσιν ὅτι αὐτὴ μὲν κατήντησεν ἀδιοίκητος, ἐκείνη δὲ ὑπὲρ τὸ δέον εὐάγωγος. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἀκολουθῶ πάντοτε ὅ,τι ἐγγράφον τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Ἀθήναις, καὶ ὅ,τι συμβουλεύει ὁ Κικέρων, εἰ καὶ πολλὰς ὁ συνειδήσεως οὗτος τῆς ἐποχῆς του διδάτκαλος δὲν ἐτήρησεν ὅσα ἐδίδασκεν. Ὁρθώτερον ἄλλο, λέγει, δὲν δύναται νὰ πράξῃ ὁ χρηστὸς πολίτης, τοῦ νὰ ρίψῃ κάλυμμα ἐπὶ τῶν συμφορῶν τῆς πατρίδος του, καὶ νὰ ἀναθέσῃ τὰς ἐλπίδας του εἰς τὸν Δία, οὗτινος ὁ δάκτυλος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὑπερβῶσιν ὠρισμένα τινὰ ὄρια τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Προβλέπω ὅτι ἐν τῇ θερμότητι τῆς φιλοπόλεως σου καρδίας θέλεις ἀντιτάξῃ εἰς τὴν συμβουλήν ταύτην τοῦ σοφοῦ Ῥωμαίου, τὸν ἀφορισμὸν ἐκεῖνον τοῦ Ἀθηναίου νομοθέτου, κηρύττοντα ἄτιμον τὸν ἐν στάσει μηδεμιᾶς μερίδος γινόμενον. Τοῦτον ἐπεκαλέσθησαν, φίλε, καὶ ἄλλοι πρὶν σοῦ, λητμονήσαντες ὁμῶς πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι ὁ Σόλων καταδίκασε τὸν ἀπίχοντα μερίδος, καὶ ὄχι κομμάτων καὶ πατριῶν, ὡς ἔχομεν σήμερον.

Ἄλλὰ ταῦτα, φίλε, ἀδιάφορα εἰς τὴν φιλολόγον κ' ἐχθρὰν τοῦ πολιτικοῦ σάλου Πανδώραν· ἄς ἔλθωμεν ἄρα εἰς ἄλλα ἐπιτήδεια καὶ νὰ τέρψωσι καὶ νὰ διδάξωσι τοὺς ἀναγνώστας τῆς.

Μὲ παρήγγειλας ὅτε ἀνεχώρησα αὐτόθεν νὰ σὲ ἀναγγέλλω ἐνίοτε τὰς νέας ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις, καὶ αὐτὰς τὰς περὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας βελτιώσεις. Ἄλλ' ἐνταῦθα, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, δυσκολώτατον ἢ μᾶλλον ἀδύνατον εἰς ἐμὲ τὸ ἔργον τοῦτο· διότι, ποτὲ ἴσως δὲν ὑπῆρξε φυλὴ τόσῳ ἐπιμόμως καὶ μὲ τόσῳ πεποιθῆσιν ἐπιτιδομένη εἰς τὴν ἀνεύρεσιν νέων τρόπων συντελούντων εἰς τὴν καλὴν καὶ ταχεῖαν, καὶ ὀλιγοδάπανον τῆς ἐργασίας διεξῆ-

γωγῆν, ὅτι ἡ Ἀγγλοαμερικανική. Βλέπεις καὶ συναμιλλῶνται τίς νὰ ὑπερβῇ κατὰ ταῦτα τὸν ἄλλον. Δὲν ὑποχωροῦσιν ἐνώπιον οὐδεμιᾶς θυσίας, καὶ, ὡς ἀληθεῖς τῶν Γραφῶν ὁκαδοί, πάντα δοκιμάζουσι, καὶ τὰ δυσκολώτερα, καὶ τὰ ἀκατόρθωτα, καὶ κατέχουσιν ἐπὶ τέλους τὸ καλόν. Ἀλλὰ, μεταξύ ὄλων τὸ προσφιλέστερον, τὸ μᾶλλον περιπούδατον αὐτῶν μέλημα εἶναι ὁ ἀτμός. Τὴν ἀπέραντον αὐτὴν δύναμιν, τὴν ὁποῖαν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνθρώπου προσέθηκεν εἰς τὰς παρὰ τῆς φύσεως δοθείσας πρὸς αὐτὸν μικρὰς δυνάμεις, ἐμφυλλίζουσιν εἰς ὅλα οἱ Ἀμερικανοὶ μ' ἐνθεομανίαν, οὕτως εἰπεῖν, ἀχαλίνωτον. Ὑπαγε εἰς ὁποῖον τῶν γνωστοτέρων καταστημάτων ἐκλεξῆς, καὶ ἔσο δέβιος ὅτι θέλεις ἰδεῖ μίαν ἢ καὶ δύο νέας ἐφευρέσεις δοκιμαζομένας.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ σὲ ὁμιλήσω περὶ τῆς ἀξιολόγου μηχανῆς δι' ἣν ἀπεφάσισα νὰ σ' ἐπιστείλω τὴν παροῦσαν, μηχανῆς ἀναγκαιοτάτης εἰς τὸ ἐπάγγελμά σου, δὲν εἶναι ἴσως ἄτοπον νὰ σὲ εἴπω ὀλίγα περὶ τῆς ἀκατασχέτου τῶν Ἀμερικανῶν κλίσεως πρὸς τὰς ἀτμοκινήτους μηχανὰς, τὰς ὁποίας ἀγωνίζονται ἀνευδότης, ὄχι μόνον νὰ καταστήσωσιν ἰσχυροτέρας, ἀλλὰ καὶ νὰ προσαρμόσωσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου. Ἄλλοτε γράφων τίς εὐτράπελος πρὸς τὴν Πανδώραν ἐκ Λονδίνου, ἐξέφραζεν ἀστεϊζόμενος τὴν ἰδέαν ὅτι θέλει ἐφευρεθῆ καὶ μηχανή, τὴν ὁποῖαν οἱ ξενόδοχοι, προσκαλλῶντες περὶ τὰς σιαγόνας τῶν γευομένων, θέλουσι μετρᾶ πόσον τρώγουσιν. Ἀλλὰ τὸν ἀστεϊσμὸν τοῦτον φοβοῦμαι μὴ μεταβλῶσιν εἰς πρᾶγμα οἱ Ἀμερικανοὶ· διότι αὐτοὶ δὲν περιορίζονται εἰς τὸ νὰ ἀναζητῶσι τὰ τελευταῖα ὄρια τῆς ὕλικῆς καὶ κτηνῶδους δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ, ἀλλὰ προσπαθοῦσι νὰ ἐμφυτῶσιν εἰς αὐτὸν νοῦν, καὶ εὐτροφίαν καὶ ἐπιτηδείότητα δακτύλων. Ἀκουσον διὰ νὰ θαυμάησῃς καὶ σὺ.

Εἰς τὰ νομισματοκοπεῖα τῶν, αἱ μηχαναὶ ὑπάρχουσιν οὕτω πως διατεθειμένα, ὥστε, ἀνὰ δέκα λεπτὰ τῆς ὥρας, παρουσιάζεται ἀγγεῖον στενὸν καὶ μακρὸν, περιέχον ἀριθμὸν τινα ἐπισεσωρευμένον νομισμάτων ἀχαράκτων· ἀλλὰ συγχρόνως ἀναβλαστάνουσι, κινούμενοι ἀπὸ ἀτμοῦ, καὶ δύο δάκτυλοι σιδηροῖ, οἵτινες, λαμβάνοντες ἐν πρὸς ἐν τὰ νομίσματα τ' ἀποθέτουσιν ἐντὸς πυξίδος. Ἐκτελοῦνται δὲ ταῦτα μετὸς ἀκρίβειαν ὥστε πολλακίς ἔμεινα ὥρας ὀλοκλήρους κεχνηῶς, παρατηρῶν τὸν περίεργον ἐκεῖνον μηχανισμόν. Μετ' αὐτὸν ἐθαύμασα καὶ ἄλλην μηχανήν ἀπλουστάτην μὲν, μετροῦσαν ὁμῶς αὐτομάτως ἐντὸς δύο λεπτῶν τῆς ὥρας πεντακόσια ὀθώνεια ὑπέροτρα, ἢ δέκα χιλιάδας δραχμῶν!

Κρίνω περιττὸν νὰ σὲ ὁμιλήσω περὶ τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τῶν ἀμαξῶν, ἐπεὶ ἴδον ὅτι περὶ αὐτῶν ἔγραψεν ἡ Πανδώρα, καὶ διότι αἱ καταβαλλόμεναι πολλαὶ καὶ τελεσφόροι προσπάθειαι εἰς τὸ ν' ἀποκτήσωσι καὶ ταχύτητα καὶ δύναμιν ἀνωτέραν, εἶναι ἀδιάκοποι. Πρὸ τινος καιροῦ μία μόνη μηχανὴ ἀμαμάξης, τρέχουσα τάχιστα, συμπαρέσυρεν 25 ὄχηματα περιέχοντα 989 πύλλας βαμβακίου, ἢ ὁκάδας 58,000 περίπου.

Ἐφημερίς τις τοῦ Νεοεβοράκου ἔχει πιστῆριον ἀτμοκινήτων δι' οὗ ἐκτυποῦνται ἀνὰ πᾶσαν ὥραν εἰκο-

πέντε χιλιάδας, φύλλων ἤτοι 417 τὸ λεπτόν, καὶ 7 τὸ δευτέρον αὐτοῦ! Ἡ μηχανὴ αὕτη ἐφευρέθη πρὸς ἑνὸς ἔτους· καὶ σημειωτέον ὅτι ἕως τότε αἱ δυνατώτεραι ἐξετύπων δεκατέσσαρας μόνον χιλιάδας τὴν ὥραν, καὶ ὅτι πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐθεώρειτο ὡς θαῦμα μηχανή τις ἐκτυποῦσα δέκα μόνον χιλιάδας! Εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου γίνεται μεγίστη χρῆσις τῆς λέξεως πρόδος, ὅπου, μόλις μαθηθῆντες νὰ ψιτακίζωμεν ὀλίγας συλλαβὰς, λέγομεν περυσιωμένοι ὅτι προωδεύσαμεν ὡς γίγαντες, ἐπιθύμουν νὰ μὲ εἴπῃς πῶς ἔπρεπε νὰ ὀνομάσωμεν τὴν ἀληθῆς γιγαντιαίαν ταύτην πρόδον; Καὶ ὁμῶς μέχρι τοῦδε, πλὴν τοῦ μηχανισμοῦ τῶν δύο δακτύλων, δὲν σὲ ὁμίλησα παρὰ περὶ τῆς κτηνῶδους δυνάμεως τοῦ ἀτμοῦ.

Ἴδον ἐν Βοστώνῃ μηχανὴν ἐφευρεθείσαν πρὸ ἑνὸς σχεδὸν ἔτους, δι' ἣς τυποῦνται καὶ διπλοῦνται συγχρόνως αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ βιβλία. Ἡ μηχανὴ αὕτη σύγκειται ἐξ ἀριθμοῦ τινος κυλίνδρων ξυλίνων καὶ κώνων μεταλλίνων οἵτινες, ἅμα μετὰ τὴν τύπωσιν τῶν φύλλων, παραλαμβάνοντες αὐτὰ διὰ ταινιῶν, τὰ διαβιβάζουσι πρὸς διαφόρους διευθύνσεις διὰ τῶν κυλίνδρων. Ἐνῶ δὲ τὸ φύλλον μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον, λαμβάνει ἀνὰ μίαν διπλῆν, καὶ ἔπειτα πιεζόμενον ἀπ' ἑκάστου αὐτῶν, σχηματίζεται ὅπως προσδιώρισεν ὁ ἐκδότης, καὶ φθάνον εἰς τὴν ἄκρην τῆς μηχανῆς, ρίπτεται ἐντὸς κανίστρου, ὅπου τὰ φύλλα συσσωρεύονται τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

Καὶ ὁμῶς ἡ ἀξιοθαύμαστος αὕτη μηχανὴ εἶναι καὶ ἀπλουστάτη, καὶ ταχυεργός, καὶ πρὸ πάντων ἀκριβῆς ἐκτελεστῆς τοῦ ἀρχαίου ἐκεῖνου παραγγέλματος «φειδου χρόνου», τὸ ὅποιον ἰδομάτισε μὲν σοφὸς Ἕλληνας, οὐτινος ὁμῶς παραγνωρίζουσι τὴν ἀξίαν οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ. Καὶ τῶντι, φαντάσθητι πόσου χρόνου καὶ πόσης ἐργασίας γίνεται οἰκονομία, ὅταν τὰ φύλλα διδῶνται οὕτω πως διπλωμένα εἰς τὸν βιβλιοδέτην, καὶ μάλιστα εὐρυθμότερον ἢ ὅπως γίνεται διὰ τῆς χειρὸς. Ἀλλὰ παρὰ τὸ πλεονέκτημα τοῦτο ὑπάρχει καὶ ἄλλο ὄχι εὐκαταφρόνητον, ἢ ταχύτερα, λέγω, διάδοσις τῶν βιβλίων καὶ πρὸ πάντων τῶν ἐφημερίδων. Ὅ, τι λοιπὸν ἐγένετο μέχρι τῆς ἐφευρέσεως ταύτης ὑπὸ πολλῶν χειρῶν καὶ βραδέως, γίνεται ἀπ' αὐτῆς ὑπὸ ἀπλουστάτης μηχανῆς καὶ τάχιστα.

Ἐνταῦθα ἐνδέχεται ν' ἀντιτάξῃς τὴν παρατήρησιν τὴν ὁποῖαν ἤκουσα, πολλακίς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν αὐτὴν, ὅτι ἡ ἐφεύρεσις καὶ τελειοποίησις τῶν ἀτμοκινήτων μηχανῶν βλάπτει τὰ συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξεως. Ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη μὲ φαίνεται ἐσφαλμένη, διότι ἡ τάξις αὕτη δὲν καταστρέφεται ἀλλ' ἀναγκάζεται νὰ μεταφέρῃ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα τὴν ἐργασίαν τῆς ὥστε ἡ προερχομένη ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν βραχιόνων ὑπὸ τῶν μηχανῶν βλάβη, εἶναι ὅλως προσωρινή. Ὡς ἀποδειξὴν δὲ ἐπαναλαμβάνω τὸν λογικώτατον συλλογισμόν τὸν ὅποιον ἀνέγνων εἰς τὸν Ἕλιον τοῦ Νεοεβοράκου.

« Πρὸ τῆς ἐφευρέσεως, λέγει, τῶν ἀτμοκινήτων

πιστηρίων αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ βιβλία ἐξετυποῦντο διὰ πιστηρίων χειροκινήτων, καὶ μέγας ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων εἰς ταύτην τὴν βιομηχανίαν· ἀλλ' ὁ ἀτμός κατέστρεψεν αὐτὴν. Παῖον ὁμῶς ὑπῆρξε τὸ ἀληθὲς ἀποτέλεσμα τῆς νέας ἐφευρέσεως; Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀσχολουμένων εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς κλάδους τῆς τυπογραφίας ὑπερδιπλασιάσθη· ὁ δὲ λόγος εἶναι ἀπλούστατος. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἀτμός συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν βιβλίων, ἦτο πολλὰ φυσικόν ν' αὐξήσῃ ἡ καταναλώσις αὐτῶν, καὶ ἐπομένως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μηχανουργῶν, τῶν συντακτῶν, τῶν στοιχειοθετῶν, τῶν βιβλιοδετῶν, τῶν διανομέων, τῶν ἀνταποκριτῶν, καὶ πολλῶν ἄλλων.

« Τὰ ἀτμοκίνητα πιστήρια, προστίθει ἡ αὕτη ἐφημερίς, φέρουσιν εἰς πέρας ἐντὸς πέντε ὥρῶν σύγγραμμα, εἰς τὴν τύπωσιν τοῦ ὁποίου ἠσχολοῦντο ἄλλοτε 200 στοιχειοθεταὶ καὶ πισταί. Ἄνις τοῦ ἀτμοῦ ἐφημερίς ὡς ἡ ἡμετέρα ἤθελε πωλεῖσθαι 40 λεπτὰ τὸ φύλλον, καὶ ἀντὶ πενήτηκοντα χιλιάδων ἀντιτύπων τὰ ὅποια ἔχομεν σήμερον καθ' ἡμέραν, ἠθέλωμεν μόλις ἔχει πέντε χιλιάδας. Σήμερον μεταχειρίζομεθα διακοσίους ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐφημερίδα ταύτην, ἐφ' ὅτῃ τότε ἠθέλωμεν μεταχειρίζεσθαι μόλις εἴκοσιν, οἵτινες οὐκ ἤθελον μισθοδοτεῖσθαι ἐπίσης ἀδρῶς. Εἰς ταῦτα εἰς προστεθῆ καὶ ἡ ἐργασία τὴν ὁποῖαν προμηθεύομεν εἰς τοὺς στοιχειοθετάς τοὺς χαρτοποιούς, καὶ αἴλους, εἰς οὐδένα θέλει μείνει ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι δὲν ἠλαττώθη ἀλλ' ἠξήθη ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰ τῆς τυπογραφίας μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμοκινήτων πιστηρίων. Τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια διήρουν ἄλλοτε ἐξ ἑτῆ, σήμερον κατατρίβονται ἐντὸς ἐξ ἑβδομάδων, καὶ ἐν μίᾳ ἡμέρᾳ καταναλίσκωμεν χάρτην ὅσον ἐδαπανῶμεν πρὶν ἐν τῷ διαστήματι ἑνὸς μηνός! »

Πῶς σὲ φαίνεται, φίλε, ὁ συλλογισμὸς οὗτος; Καὶ τί λέγεις διὰ τὴν διπλωτήριον μηχανήν; Καὶ ἀμφιβάλλω μὲν ἂν ποτε διαβῇ αὕτη τα κατώρλια τῶν Ἑλληνικῶν τυπογραφικῶν καταστημάτων· φρονῶ ὁμῶς ὅτι δὲν θέλουσι κακίσει τὴν Πανδώραν αἱ ἀναγνωσταί τῆς, ἐν μάθωσι δι' αὐτῆς ὅτι ὁ ἀτμός κατήνηται καὶ νοήμων, χάρις εἰς τὴν εὐεργετίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπιμονὴν ἀνδρῶν καταγινομένων εἰς ἔργα θετικὰ, καὶ ὄχι εἰς λογομαχίας αἰτινες κατέστρεψαν ἀλλὰ δὲν ἀνήγειράν ποτε τὰ ἔθνη.

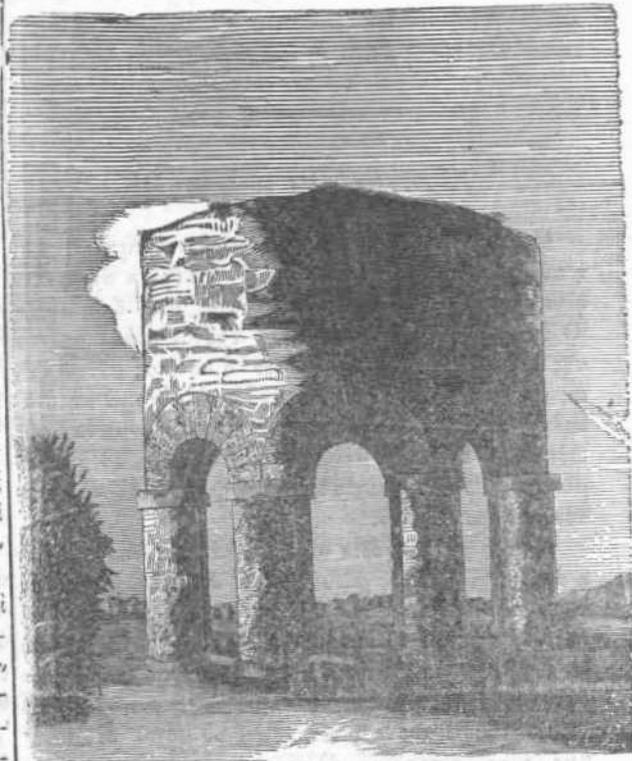
N.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΟΝ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῃ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ (1)

Τὴν εἰκονογραφίαν ταύτην μετὰ τῆς ἀκριβοῦς πε-

(1) Ὅρα περὶ τῆς κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς περὶ τῶν Σκανδιναυῶν, διατυθεῖν ὑπὸ Ἰ. Δε-Κηλέλλου, ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῶν ἐπιπέλαμων καὶ Τερπνῶν γνῶσεων, ἔτος 1848 σελ. 15-17.

οιγραφῆς τοῦ παριστανόμενου οἰκοδομήματος ἐπεμψε πρὸ τινος καιροῦ ὁ Κ. Ουέββος ἐξ Ἀμερικῆς (Webb) πρὸς τὴν ἐν Κοπενάγη Β. Ἐταιρίαν τῶν ἀρχαιολόγων τῆς Ἀρκτοῦ. Ἐκ τῆς περιγραφῆς ἰδὲ ταύτης ἐξάγεται ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ὑπάρχει ἐν τῇ πόλει Νεολιμενίῳ (Newport) τῆς νήσου Ροδο-Ἰσλανδίας (Rhod Island), ὅπου εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν *Lithos múlos* καθότι μετὰ τὴν εἰς τὴν νήσον ταύτην ἐποίκησιν τῶν εὐρωπαίων, ἤτις συνέβη κατὰ τὸ 1636 ἔτος, μετεποιήθη, φαίνεται, εἰς ἀνεμόμυλον καὶ ὡς τοιοῦτος ἀναφέρεται εἰς τὴν διαθήκην τοῦ κατὰ τὸ 1678 ἀποβιώσαντος Βενεδίκτου Ἀρνόλδου διοικητοῦ τῆς νήσου ἐκείνης. Ἀκολουθῶς ἐχρησίμευσεν καὶ ὡς ἀποθήκη, ἀλλ' οὐδεμίαν παραδοσὶς σώζεται περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ. Κρίνοντες ὁμῶς ἐκ

τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν νήσον ἐνυπαρχουσῶν καὶ πάντῃ διαφόρου κατασκευῆς οἰκοδομῶν, καὶ ἐτι μᾶλλον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ περι οὗ ὁ λόγος οἰκοδομήματος, ἤτις εἶναι ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ λεγομένου *ρωμαίου* (romane) ἢ προγοθικοῦ, (antégothique) πιεθόμεθα ὅτι εἶναι Σκανδιναυικὴ οἰκοδομή. Ἀλλὰ πρὸς ποῖαν ἄρα χρῆσιν κατασκευάσθη; Βεβαίως δὲν ἐχρησίμευσεν κατ' ἀρχὰς ὡς ἀνεμόμυλος, οὐδ' ὡς ἀποθήκη, διότι τὸ σχέδον καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ οὐδὲ ὅλως ἀρμόζουσιν εἰς τοιοῦτον εἶδος οἰκοδομῆς· ἢ λαμπρὰ αὐτοῦ κατασκευὴ καὶ τὸ εἶδος τοῦ κτιρίου τὸ ὅποιον σύγκειται ἐξ ἀκατεργάστων κοκκιδῶν λίθων ἀποδεικνύουσι τρανώτατα ὅτι ἦτο δημόσιόν τι καταστήμα. Ὅθεν ὁ μὲν Κ. Ουέββος φρονεῖ ἐπιψήφιστον οἰκοπέδον, ὁ δὲ Κ. Ράφνος (Rafn) θρησκευτικόν τι ἢ ἄλλου τοιοῦτου εἶδους κατάστημα, δ' αἰολογῶν τὴν εἰκασίαν

του δια της υπάρχουσας ομοιότητος του οικοδομήματος τούτου μετ' άλλων πολλών θρησκευτικών της τών Σκανδιναυικών εποχής κατά διάφορα της Άρκτου και Γροελανδίας μέρη, και μάλιστα μετά του κατά την μονήν του Μελλιφόντου (abbaye de Mellifon) εν Ίσλανδία αρχαίου βαπτιστηρίου, ου την περιγραφήν εξέδωκε τὸ 1830. ὁ Κ. Ὁ Καλλαγάνος ἐν ταῖς Ἰρλανδικαῖς αὐτοῦ ἀρχαιοτήσιν.

I. ΔΕΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΓΟΥΓΙΕΛΜΟΣ ΠΙΤΤ Ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

(Κατὰ Μανωλάϊν).

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδιον ΜΒ').

Μεγάλη πλειονοψηφία ἐπεκύρωσε τὴν εἰρήνην, καὶ ἡ αὐτὴ ἐξέστη ὑπὸ ἀγαλλιόσεως. «Τώρα,» ἀνέκραξεν ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ, «εἶναι ὁ υἱός μου βασιλεύς.» Ὁ δὲ νέος ἡγεμὼν ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἀπαλλαγέντα τῆς δουλείας, εἰς τὴν διετέλεσεν ὁ πάππος αὐτοῦ καὶ, ὡς ἐλέγετο, ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν εἶχε νὰ μὴ ἀνακαλέσῃ πλέον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, εἰς τὰ πράγματα τοὺς Οὐίγγους ἐκείνους μεγιστᾶνας, οἵτινες ἐδούλωσαν μὲν τοὺς προκατόχους αὐτοῦ, ἐζήτησαν δὲ καὶ αὐτὸν νὰ δουλώσωσιν.

Ἄλλ' ἡ μεγαληγορία αὕτη ἦτο ἀπερίσκεπτος· διότι ἡ ἀληθὴς τοῦ ὑπουργείου δύναμις δὲν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τῆς πλειονοψηφίας, τὴν ὁποίαν, οὕτως ἢ ἄλλως, ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ἐπὶ εἰδικῷ τινος ζητήματος. Νέα δὲ προέκυψαν μετ' ὀλίγον δυσχερεῖαι. Τὸ ὑπουργεῖον ἠναγκάσθη νὰ εἰσάξῃ νέον μέγαν φόρον, ἐπὶ τοῦ ζύθου. Εἰς δὲ τοῦτο ἀντέστησαν, οὐ μόνον οἱ συνήθεις αὐτοῦ ἀντίπαλοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ὀπαδῶν διότι οἱ Τόρεις ἀείποτε ἀπιστράφησαν πάντα ἐπὶ τῶν τροφῶν καὶ τῶν ποτῶν δατμόν. Αἱ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου συζητήσεις ἐπροξένησαν εἰς τὴν κυβέρνησιν ζημίαν ἀθεράπευτον. Αἱ ἐξηγήσεις τὰς ὁποίας ἐδωκεν ὁ ὑπὸ τὸν Βύτιον διευθύνων τὰ οικονομικὰ Δασουίτιδος ὑπῆρξαν παραδόξως συγκεχυμέναι καὶ ἀτοποι, καὶ ἐκίνησαν τὸν καγχασμὸν τῆς βουλῆς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς συνησθάνετο τὴν ἀνικανότητά του καὶ, ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ, κωμικῶς ἀνέκραξε, «Τὶ νὰ κάμω; οἱ παῖδες θέλουν μὲ καταδεικνύει εἰς τὰς ὁδοὺς, ἀνακράζοντες,» «Ἰδοὺ ὁ ἀθλιέστερος τῶν,» ὅσοι ποτὲ ὑπῆρξαν ὀγογραμματοεῖς τῶν Οἰκονομικῶν. Ὁ Γεώργιος Γροουίλλιος ἦλθεν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ καὶ ἰσχυρῶς ἐλάλησε περὶ τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ θέματος, ἦτοι περὶ τῆς σπατάλης μεθ' ἧς διεξήχθη ὁ τελευταῖος πόλεμος. Ἡ σπατάλη αὕτη, προσέθηκε, τελευτήσῃ ἀπαραίτητον τὴν ἐπιβολὴν νέων φόρων.

προσεκάλεσε δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας νὰ εἰπῶσι ποῦ θέλουσι νὰ ἐπιβάλλωσι τὸν νέον τοῦτον φόρον, καὶ ἐπέμεινεν εἰς τὸ θέμα τοῦτο μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ μακρηγορίας. «Εἰμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε ποῦ» ἐπανελάβε μετὰ φωνῆς μοιοτόνου καὶ ὀπωσοῦν αὐστηρᾶς. «Ἐρωτῶ, κύριοί μου, εἰμπορεῖτε νὰ μὲ εἰπῆτε ποῦ;» «Ἐπαναλαμβάνω, κύριοί μου, τὴν ἐρώτησίν μου» «Ἐγὼ τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς ἀπευθύνω τὴν ἐρώτησίν μου» εἶπέτε με ποῦ;» Κατὰ ζυστυχίαν, ὁ Πίττ εἶχεν ἔλθει τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὴν βουλήν καὶ εἶχε δεινῶς παροργισθῆ διὰ τοὺς γενομένους κατὰ τοῦ πολέμου ἐλέγχους. Ἐξεδικήθη δὲ, ὑπονοηθούσας, μὲ τόνον ὁμοιον τῆς κλαυθμηρᾶς τοῦ Γροουίλλιου φωνῆς, ἕνα στίχον ἄσματός τινος, τὸ ὁποῖον κάλλιστα ἐγίνωσκον ἅπαντες οἱ βουλευταί· «Βοσκέ μου ἀγαθὴ, εἰπέ με, ποῦ.» «Ἐάν,» ὁ νεώτερος ὁ Γροουίλλιος, «τοιοῦτοτρόπως θέλετε νὰ προσφέρατε πρὸς ἀνθρώπους καλῶς ἀνατετραμμένους. . . .» Ἄλλὰ δὲν ἐπρόφθαε νὰ τελειώσῃ, διότι ὁ Πίττ ἐπραξεν ὅ,τι συνέβηκε νὰ πράττῃ ὁσάκις ἤθελε νὰ δηλώσῃ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ περιφρόνησιν ἀνέστη δηλαδὴ εὐλαβῶς, ἔχαιρέτισε ταπεινότατα καὶ ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς βουλῆς, καταλιπὼν τὸν μὲν γυναικάδελφον αὐτοῦ εἰς σπασμούς μανίας, τοὺς δὲ πάντας ἄλλους εἰς σπασμούς γέλωτος· πολλὸς δὲ παρήλαθε καιρὸς πρὶν ἢ ὁ Λόρδος Γροουίλλιος ἀποβάλῃ τὸ ἐμπαικτικὸν ἐπώνυμον τοῦ ἀγαθοῦ βοσκῶ.

Παρακτὸς τούτων, καὶ ὁ Φόξ, ὅστις ἦτο τὸ κύριον τοῦ ὑπουργείου τούτου στήριγμα, μισούμενος ὑπὸ τῆς Τορυκῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀνάλαβεν ἐσχάτως νὰ ὑπεριτήσῃ τὰ συμφέροντα, ἐζήτηε τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀπαλλαγὴν καὶ τὴν ἀνταμοιβὴν τὴν ἁποῖαν εἶχον ὑποσχέσθαι εἰς αὐτόν. Ὡς τε πρόδηλον ἦτο, ὅτι μεταβολὴ τις ἀπέβη ἀπκραιφίτης. Καὶ τῶν ὀντι μετ' ὀλίγον, ὁ μὲν Βύτιος παρητήθη, ὁ δὲ Φόξ ἀνηγορεύθη ὁμότιμος, μετονομασθεὶς Λόρδος Ὀλλανδ, ὁ δὲ Γεώργιος Γροουίλλιος προχειρίσθη πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἴσως, ὅτι θέλει χρησιμεύσει ὡς ἀπλοῦν ὄργανον τοῦ Βυτίου. Ἄλλ' οἱ ἐλπίζαντες τοῦτο, ἠπατήθησαν σφόδρα, διότι ὁ Γροουίλλιος, ἐκτὸς τῆς παραδόξου αὐτοῦ φιλοκοινίας καὶ ἀκριβολογίας, περὶ ὧν ἦδη ὠμιλήσαμεν, εἶχε καὶ ἑτέρα τινὰ προτερήματα, ὡς ἐκ τῶν ὁποίων οὐδενὸς ὄργανον ἦτο ἐπιτήδειος νὰ γίνῃ φιλοτιμίαν φλογερᾶν, θάρρος ἀτρόμητον, φρόνημα τὸ ὅποιον ἐνίοτε ἠδύνατο καὶ ὡς ἀλαζονεία νὰ χαρακτηρισθῆ, κρᾶσιν δὲ ἀνεπίδεκτον ἀντιλογίας. Ὅθεν ἴδιον ὄλωσ ἐπεχείρησε νὰ εἰσαγάγῃ κυβερνητικὸν σύστημα, σύστημα ὀλεθριώτατον βεβαίως, διότι προέβλεπε σκοπὸν νὰ περιττεῖται μὲν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους, νὰ ταπεινώσῃ δὲ τὴν ἀξίαν τοῦ θρόνου καὶ νὰ ἰδρῦσῃ τὸ ἴδιον κράτος ἐπὶ τῶν ἐρείπειων τῶν δύο ἐκείνων δυνάμεων. Ὅθεν ἀρ' ἐνός μὲν κατεδίωξε τὸν τύπον, ἀρ' ἑτέρου δὲ ἐδῶκε σαφῶς εἰς τὸν βασιλέα νὰ ἐνοήσῃ, ὅτι δὲν ἀνέχεται νὰ ἦται μηχανὴ τοῦ Λόρδου Βυτίου, καὶ ἀπήτησε καὶ ἐλαβε τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν θέλει δώσει ὡς ἀκράστως εἰς κἀνένα μυστικὸν σύμβουλον. Ἐπειδὴ δὲ μετ' ὀλίγον ἐλαβεν ἀφορμὴν νὰ ὑποκτεύ-

σῃ, ὅτι ἡ ὑπόσχεσις δὲν ἐτηρεῖτο καλλὰ ἀκριβῶς, καθυπέβλαλλεν εἰς τὸν ἡγεμόνα παραττάσεις ἀσεβεῖς, καὶ ἐδῶκεν αὐτῷ προθεσμίαν 14 ἡμερῶν, ἵνα ἐκλέξῃ μετὰ τοῦ Βυτίου καὶ τῶν ὑπουργῶν.

Ὁ Γεώργιος Γ' περιήλθεν εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν, διότι ἐνῶ πρὸ μικροῦ ἔχαιρεν ὡς ἀπαλλαγείς ἀπὸ τῆς Οὐίγγικῆς τυραννίας, ἤδη ἐβλεπεν ἑαυτὸν ὑποκύψαντος εἰς δυναστείαν φοβερωτέραν καὶ ἐπαχθεστέραν. Ὅθεν ἐτράπη πρὸς τὸν Πίττ· ἄλλ' ὁ Πίττ δὲν ἤθελε νὰ ἀναλαβῇ τὰ πράγματα ἕνευ τῆς συμπτῆσεως τῶν Οὐίγγων μεγατῶνων, ὡς τε ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἐθεώρει ὅτι ἡ τιμὴ του δὲν τὸν ἐπέτραιπε νὰ παραδοθῆ πάλιν εἰς αὐτούς, ἠναγκάσθη νὰ διατηρήσῃ τὸ ὑπουργεῖον. Καὶ ἔκτοτε, ἐπὶ δύο ὅλα ἔτη, ὁ Γροουίλλιος ἐκυριάρχησε τῆς αὐτῆς δεσποτικώτερον καὶ προπετέστερον παρά ποτέ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνέβη ἐν τῶν παραδοξοτέρων συμβάντων τῆς ζωῆς τοῦ Πίττ. Ἀπέθανε τότε ἐν μῆτι τῆς Ἀγγλίας ἐπαρχία μικρὸς τις εὐπατρίδης, Γουλιέλμος Πυנסέντιος καλούμενος, ὅστις ὑπῆρξεν Οὐίγγος μὲν τὸ φρόνημα καὶ βουλευτῆς διετέλεσεν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας Ἄννης, ἔκτοτε δὲ ἐπὶ 50 ἔτη τὸν ἰδιωτικόν, ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ, ἠσπάσθη βίον. Ὁ Πυנסέντιος αὐτὸς ἦτο σφόδρα ἰδιώτροπος καὶ πολλὰ κατὰ τῆς χρηστότητος τοῦ ἦθους αὐτοῦ ἐλέγοντο· ἄλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἔμεινε πιστὸς εἰς τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ φρονήματα, ὡς τε ἀπεράσισεν ἤδη νὰ καταλίπῃ ἅπαντα αὐτοῦ τὰ κτήματα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκείνον τὸν ὅποιον ἐθεώρει ὡς τὸν ἰκανότερον αἱ ἐπιφανέστερον τῶν ἀρχηγῶν τῆς Οὐίγγικῆς μερίδος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Πίττ προσέλαβεν ἀπροσδοκῆτως ἐτήσιον εἰσόδημα 3000 περίπου λιρῶν. Καὶ ἡ τύχη ἔφερε τὸ πρᾶγμα οὕτως, ὡς τε οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἐχθιστα πρὸς αὐτὸν διακείμενοι δὲν ἠδύνατο νὰ προσάψωσιν αὐτῷ τὸν ἐλάχιστον μῶμον· διότι ὁ Πίττ οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ εἰς τὴν ζωὴν του τὸν εὐπατρίδην ἐκείνον, αὐτὸς δὲ πάλιν οὐδένα κατέλιπε συγγινῆ τὸν δυνάμενον ὀπωσοῦν εὐλόγως νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὴν κληρονομίαν του ἐκείνην.

Καὶ ἡ μὲν τύχη τοῦ Πίττ ἐφαίνετο οὕτως ἀκμάζουσα, ἀλλ' ἡ ὑγεία αὐτοῦ ἦτο ἀθλιεστέρα παρά ποτέ. Καθ' ὅλην τὴν σύνοδον τὴν ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ 1765 ἀρξαμένην, δὲν φαίνεται οὐδὲ ἀπαξ προσελθὼν εἰς τὴν βουλήν· ἀλλ' ἔμεινεν ἐπὶ τινὰς μῆνας κατάκλιετος εἰς μίαν τῶν ἐπαύλειων αὐτοῦ, μὴ κινούμενος εἰμὴ διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ εἰς τὸ κλινοκαθεδριον, καὶ ἀπὸ τοῦ κλινοκαθεδρίου εἰς τὴν κλίνην, πολλάκις δὲ μεταχειριζόμενος τὴν χεῖρα τῆς συζύγου καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μυστικώτεραν αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν. Τινὲς τῶν κατηγορῶν του ἐψήφισαν, ὅτι κατήτησεν ἀθέατος ὅχι τόσον ἐνεκα τῆς ἀρθρίτιδος, ὅσον προσποιούμενος τὸν ἀσθενῆ. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅσω μέγας, ὅσω λαμπρὸς καὶ ἂν ἦτο ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ἀφελείας ὅμως ἐστερεῖτο. Ἐνῶ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνδρός οὐδεμίαν εἶχε χρεῖαν τῆς συνδρομῆς σκηνικῶν τεχνασμάτων, ἐνῶ ὁ ὑψηλότης αὐτοῦ νοῦ· ἐπρεπε νὰ μετρωρίζεται πολὺ ὑπεράνω πάσης ἐπιτηδεύσεως, δι' ἅπαντος ἐν τούτοις τοῦ βίου συνέβηκε νὰ μεταχειρί-

ζεταὶ αὐτὴν. Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν ὑπόπτειον ἤδη, ὅτι ἀροῦ ἐπέτυχε τὸ ὑπέρτατον ἀξίωμα εἰς ὃ δύναται νὰ φέρῃ ἡ εὐγλωττία καὶ μεγάλα τὴ πατρίδι προσεναχθεῖσαι ἐκδουλεύσεις, ἀπεράσισε νὰ μὴ ἐξευτελίσῃ, νὰ μὴ τρίψῃ ἑαυτὸν, συνεχῶς εἰς τὸ κοινὸν ἐμφανιζόμενος, ἀλλὰ, ἐπὶ τῇ προφάσει τῆς νόσου, νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸν ἀδελον καὶ ἀπόρρητον, νὰ μὴ ἀνατελλῇ εἰμὴ ἐκ μακρῶν διαλειμμάτων καὶ μόνον ὁσάκις συμπτώσειν πολλοῦ λόγου ἀξίαι περιστάσεις, τὸν δὲ λοιπὸν χρόνον νὰ διακοινεῖ τοὺς χρητμοὺς αὐτοῦ εἰς εὐαριθμούς μόνον τινὰς νέους, εἰς οὓς ἡ εὐνοία αὐτοῦ ἐπέτραιπε νὰ προσέρχωνται εἰς τὸν ἴερον αὐτοῦ τρίποδα. Ἐάν τοιοῦτος ἦτο ὁ σκοπὸς του, ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐπέτυχεν ἐντελῶς, διότι οὐδέποτε ἡ μαγεία τοῦ ὀνόματός του ὑπῆρξεν ἰσχυροτέρα, οὐδέποτε ἡ πατρὶς ἐτίμησεν αὐτὸν μετὰ τοσαύτης δεισιδαιμόνης, οὕτως εἰπεῖν, εὐλαβείας, ὅσον ἐν τῷ διαστήματι τοῦ ἔτους ἐκείνου τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἐρημίας.

Ἐνῶ δὲ ὁ Πίττ ἀπέχετο τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τῆς βουλῆς, ὁ ἀτρόμητος καὶ δεξὸς Γροουίλλιος καθυπέβαλεν εἰς αὐτὴν πρότασιν, ἧτις μεγάλην ἐπέπρωτο νὰ παραγάγῃ ἐπανάστασιν, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα τὸ ὅλον ἀνθρώπινον γένος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐμελλε νὰ συναισθανθῆ· διότι προέτεινε τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ χαρτοσπασμοῦ εἰς τὰς ἐν τῇ ἀρκτῶν Ἀμερικῇ ἀποικίας, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ τοῦ μετ' ὀλίγον ἐκραγέντος ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, τοῦ ἐπαγαγόντος τὴν αὐτονομίαν τῶν ἀποικιῶν ἐκείνων. Καὶ ὅμως ἡ πρότασις αὕτη, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγένετο, πολὺ ὀλιγώτερον ἐκίνησε τὴν κοινὴν περιέργειαν ἢ ἑτέρα τις πράξις σήμερον ὄλωσ σχεδὸν λησμονηθεῖσα. Ὁ βασιλεὺς ἠσθένησεν ὑπὸ τῆς νόσου ἐκείνης, ἧτις βραδύτερον κατέστησεν αὐτὸν ἐπανελημμένως ἀνεπιτήδειον εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν βασιλικῶν αὐτοῦ καθήκοντων. Ὁ διαδοχὸς ἦτο διετὴς, ὡς τε χρεῖα ἐγένετο νὰ κανονισθῶσι τὰ περὶ τῆς ἀντιβασιλείας, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ θρόνος ἤθελε περιέλθῃ εἰς ἡγεμόνα ἀνήλικον. Ὁ Γεώργιος Γ' ἐπεθύμει νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν νὰ διορίσῃ, διὰ διαβήκης, τὸν ἀντιβασιλέα· οἱ δὲ ὑπουργοὶ ὑπόπτειον, ὅτι, ἐπιτραπέντος τούτου, πιθανώτατα θέλει διορισθῆ ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως ἢ καὶ αὐτὸς ὁ Βύτιος· ὅθεν ἀπήτησαν νὰ συνταχθῇ τὸ νομοσχέδιον τοιοῦτοτρόπως ὡς τε ν' ἀποκλείωνται ὅ,τε Βύτιος καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ· ἀλλ' ἡ βουλή, συνετώτερον φερομένη, περιέλαβε τὸ τῆς μητρὸς ὄνομα εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑποψηφίων εἰς οὓς ἠδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ ἡ ἀρχή.

Ἡ δεικαιολογημένη ἀποστροφή τοῦ Γεωργίου κατὰ τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ ἐκορυφώθη. Τὸ ἐνεστὼς κακὸν ἐφαίνετο αὐτῷ ἀφορητότερον παντός ἄλλου. Αὕτη ἡ σπεῖρα τῶν Οὐίγγων μεγιστᾶνων δὲν ἠδύνατο νὰ πολιτευθῇ πρὸς αὐτὸν βαρβαρώτερον ἢ ὅσον ἐπολιτεύοντο οἱ παρόντες ὑπουργοί. Ὅθεν κατέφυγε πάλιν πρὸς τὸν Πίττ, καὶ ἐπέμψε πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιονθεῖον, τὸν δοῦκα Κουμπερλάνδης. Ἄλλ' ὁ μέγας ἐκείνος πολιτικὸς ἀνὴρ περιέπεσεν ἤδη εἰς πλάνην φοβεράν, περιπλέξασαν τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰς δυσχερείας καὶ ἀμηχανίας δεινότερας καὶ αὐτῶν ἐκείνων

ἀπὸ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοφυΐα του πρότερον τὴν εἶχε διασωθεῖ. Διότι ἀπέκρουσεν ὑπερπράως τὰς γενομένας αὐτῷ μετὰ τοσαύτης εὐμενείας προτάσεις, δούσας ὡς ἀκροάζεως εἰς τὸν πονηρὸν αὐτοῦ δαίμονα, τὸν Λόρδον Τέμπλην, ὅστις διενεχθή να συνδιαλλάξῃ τὸν γαμβρὸν του μετὰ τοῦ Γρενουίλλιου καὶ να κατορθώσῃ οὕτω τὴν ὑπὸ τῶν τριῶν ἀδελφῶν, ὡς ἐλέγοντο, συγκρότησιν ὑπουργείου, μηδεμίαν ἔχοντος χρεῖαν οὐδὲ τῆς τοῦ Βυτίου προστασίας, οὐδὲ τῆς τῶν Οὐίγων μεγαυστάνων συνδρομῆς. Ὅθεν ὁ βασιλεὺς ἠναγκάσθη μετὰ πολλῆς θλίψεως να ἀναγγείλῃ εἰς τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ, ὅτι σκοπὸν ἔχει να τοὺς διατηρήσῃ.

Αὐτοὶ δὲ ἀπήντησαν, ἀκατήσταντες τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι οὐδέποτε πλέον θέλει προσκληθῆ εἰς τὸ συμβούλιον ὁ Λόρδος Βύτιος. Ἡ ὑπόσχεσις ἐδόθη ἄλλ' οἱ ἀνάγκωγοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι δὲν περιωρίσθησαν εἰς τοῦτο, προσαπητησαν δὲν ἀποπεμφθῆ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λόρδου Βυτίου. Ἡ θέσις τοῦ ὑπαλλήλου τούτου οὐδεμίαν εἶχεν ἐπιρροὴν εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα· ὁ βασιλεὺς παρετήρησε προστούτοις, ὅτι τὴν εἶχε δώσει ἐφ' ὄρου ζωῆς. Ὁ Γρενουίλλιος ὅμως ὑπῆρξεν ἀμετάπειστος, καὶ ὁ βασιλεὺς παρέδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ τοῦτο τὸ θῆμα. Τοσοῦτον ἐξηγετέλισθη τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπερτάτου τῆς πολιτείας ἀρχοντος, καὶ τοιοῦτοι ὑπῆρξαν οἱ ὀλίγοι καρποὶ τοῦ ἀπερισκέπτου συστήματος τοῦ Βυτίου.

Ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ ἀμνηχανίᾳ, ὁ Γεώργιος Γ' ἤρχισε να στρέφῃ μετὰ πόθου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὴν Οὐίγικὴν ὁμάδα, τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ ἔτι τοσοῦτον ἐροβίετο καὶ ἀπεστρέφετο. Ὁ δούξ Δεουοντχερίας, ὁ τοσοῦτον ἀδίκως περιωρισθεὶς, εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγου, καταλιπὼν διάδοχον τοῦ διομήματος καὶ τοῦ ἀξιώματος, παῖδα ἔτι· ὁ βασιλεὺς προσεκάλεσε τὸν νέον δούκα εἰς τὴν αὐλήν καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν μετὰ πλείστης εὐμενείας. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἄλλα τινὰ παρόμοια συμπτώματα παρῶνουν τοὺς ὑπουργοὺς, οἵτινες, εἰς τὸ ἔπακρον τῆς ἀναιδείας φθάσαντες, ἐτόλμησαν να ἐπιφέρωσιν εἰς τὸν νέον ἐκεῖνον ἡγεμόνα ἐσχάτην τινὰ ὕβριν, δι' ἣν ὁ πάππος του ἤθελε διὰ λακτισμάτων κατακρημνίσει αὐτοὺς ἀπὸ τῆς κλίμακος τῶν ἀνακτόρων. Διότι ὁ Γρενουίλλιος καὶ ὁ ἐπισημότερος τῶν συναδελφῶν του Βεδφόρδιος, ζητήσαντες ἰδιαιτέραν συνέντευξιν, ἀνέγνωσαν αὐτῷ σχεῖνοτενὴ παραινεσιν, ἐν ἧ ὁ βασιλεὺς κατηγορεῖτο ὡς παραβάτης τῶν λόγων του· περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀπεβῶς ἐξεφράζοντο· ὑπεδεικνύετο ὅτι κινδυνεύει ἡ τοῦ Βυτίου κεφαλή· ῥητῶς δὲ προσεκαλεῖτο ὁ ἡγεμὼν να μὴ δεικνύῃ ὅτι εἶναι δυσηρεστημένος διὰ τὴν θέσιν εἰς ἣν περιέστη, καὶ να πολιτεύεται τραχύτερον πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους. Ὁ Γεώργιος Γ' διέκοψε πολλακίς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀποφαινόμενος ὅτι ἐπαυσε τοῦ να ἔχῃ οἰανδήποτε μετὰ τοῦ Βυτίου σχέσιν. Ἀλλ' οἱ ὑπουργοὶ, μὴ προσέχοντες εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην, ἐξηκολούθησαν ἀναγιγνώσκοντες, ὁ δὲ βασιλεὺς διήκουσεν ἤδη αὐτῶν ἐν σιωπῇ καὶ πνιγόμενος σχεδὸν ὑπὸ ὀργῆς. Ὅταν ἐτελείωσαν, ἔλαμε μόνον ἐν κίνημα, τὸ ὁποῖον ἐδήλωσε

τὴν ἔρσιν τοῦ να μείνῃ μόνος· καὶ ἔπειτα εἶπεν, ὅτι ἐνόμισεν ὅτι θέλει λειποθυμήσει.

Εἰς ἀληθῆ δὲ καταντήσας ἀπόγνωσιν, ἐστράφη αὐθις πρὸς τὸν Πίττ, ὅστις ἐδείχθη πολὺ εὐλαβεστότερος καὶ προσηνέστερος ἢ πρότερον, ἀλλ' ἤξιον να συμπαραλάβῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὸν Τέμπλην, τὸν ὁποῖον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, καὶ δικαίως, δὲν ἤθελε να δεχθῆ ὁ βασιλεὺς. Ὅθεν ἀνάγκη ἐπὶ τέλους ἐγένετο να καταφύγῃ εἰς τὴν τῶν ἄλλων ἀντιπολιτευομένων Οὐίγων ὁμάδα, καὶ συνεκροτήθῃ ἤδη ἀπὸ αὐτῶν ὑπουργεῖον νέον, προεταμένον τοῦ μαρκίωνος Ροκιγγάμ, ἀνδρὸς λαμπρὰν ἔχοντος περιουσίαν, πλείστην σύνεσιν, ἀκλήιδωτον χαρακτήρα· καὶ περὶ μὲν τὸν λόγον ἐλαττωμένου, πολιτικὴν ὅμως ἐπιτηδειότητα κεκτημένου οὐ μικρὰν. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆλθε καὶ ὁ Νεοκαττελλίας, ἦτο ἐν γένει ἀσθενὲς λόγω ῥητορικῆς δεινότητος καὶ ἐμπειρίας πρακτικῆς, ὡςτε κοινῶς ἐφρονεῖτο, ὅτι δὲν θέλει διαρκέσει εἰμὴ ὅσον καὶ αἱ βουλευτικαὶ διακοπαί, ἡ δὲ πρώτη ἡμέρα τῶν ἐν ταῖς βουλαῖς συζητήσεων, θέλει εἶναι καὶ ἡ ἐσχάτη ἡμέρα τῆς ζωῆς του. Ὁ Κάρολος Τσοουσένσιος, ἐρωτηθεὶς τί φρονεῖ περὶ τοῦ νέου ὑπουργείου, α μὲ φαινεται. » ἀπήντησεν, αὐτὶ εἶναι ἐλαφρὸν καὶ κομψὸν καλοκακρινὸν ἐνδυμα, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν δύναται παντάπασιν να χρησιμεύσῃ τὸν χειμῶνα. »

Οὕτως ἰχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ συνετὸς Ροκιγγάμ κατώρθωσεν ἀνακαλύψῃ καὶ ἐφρόντισε να παραλαβῇ σύμμαχόν τινα, ὅστις εὐγλωττίαν μὲν ἔχων ὑπερβαλλευσαν τὴν τοῦ Πίττ εὐγλωττίαν, φιλοποनीαν δὲ ὑπερτέραν τῆς τοῦ Γρενουίλλιου φιλοπονίας, προσέθετο εἰς τὰς δύο ἐκείνας ἀρετὰς περινοίαν, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ὕψος, οὐδὲ ὁ Πίττ, οὐδὲ ὁ Γρενουίλλιος ἠδύναντο να μετρωρισθῶσιν. Ἦτο δὲ νέος τις Ἴρλανδὸς, πρὸ μικροῦ ἐπελθὼν ἀπὸ τῆς πατρίδος εἰς Λονδίον πρὸς ἀναζήτησιν τύχης. Ἐνταῦθα ἀπέκτησε μετ' ὀλίγον φήμην οὐ μικρὰν διὰ τὴν περὶ τὸ γράφειν ἐπιτηδειότητα καὶ διὰ τὴν δεινότητα τὴν περὶ τὸ λέγειν, καὶ ἦτο ἤδη ἰδιαιτέρος γραμματεὺς τοῦ Λόρδου Ροκιγγάμ. Προήχθη δὲ οὕτω οὐχὶ ἀνευ δυσκολίας τινός· διότι ὁ δούξ Νεοκαττελλίας, ὅστις ἤθελε πάντοτε να κινῆ τὴν οὐρὰν του καὶ να φουαρῆ, ἐξώρριζε τὸν πρῶτον Λόρδον τοῦ θησαυροφυλακίου να προσέχῃ ἀπὸ τοῦ τυχοδιώκτου αὐτοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ἀληθὲς ὄνομα ἦτο δὴθεν Ὁ Βούρκε καὶ περὶ τοῦ ὁποῖου ἡ Αὐτοῦ Γαληνότης ἐγίνωσκεν, ὅτι εἶναι Ἴρλανδὸς θηριώδης, Ἰακωβίτης, Παπιστάνος, κρυρὸς Ἰησοῦίτης καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' ὁ Ροκιγγάμ ἐπέλασε διὰ τὰ ληρήματα ταῦτα καὶ ἡ Οὐίγικὴ μερὶς ἐνισχύθη καὶ ἐκοσμήθη διὰ τῆς εἰς αὐτὴν προσελευσεως τοῦ περιωνύμου Ἐδμόνδου Βούρκε.

Εἶχε δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἡ μερὶς αὕτη χρεῖαν ἐπικούρων, διότι αἱ περιστάσεις ἦσαν δειναί. Ἐκαστεν ταχυδρομεῖον ἐκόμιζεν ἐξ Ἀμερικῆς εἰδήσεις δυσαρέστους. Τὸν σπόρον τὸν ὁποῖον ἐσπειρεν ὁ Γρενουίλλιος, προέκειτο ἤδη να τὸν θερίσωσιν οἱ διάδοχοι αὐτοῦ. Τῶν ἀποικίων ἡ κατάστασις ὁμοίως πολὺ ἐπανάστασις. Τὸ χαρτόσημον κατεπυρπολήθη· οἱ εἰσπράκτορες ἐπισώθησαν καὶ μετὰ πτερῶν ἐπικουμήθησαν. Πᾶσα σχέσις μετὰ τῶν δυσηρετημένων ἐπαρχιῶν

καὶ τῆς μητροπόλεως διεκόπη· τὸ χρηματιστήριον τοῦ Λονδίνου ἦτο ἐκπεπληγμένον. Τὸ ἤμισυ τῶν ἐμπόρων τοῦ Βριστόλ καὶ τοῦ Λιβερπούλ, ἐκινδύνουν να χρεωκοπήσωσιν· εἰς δὲ τὰς βιομηχανικὰς πόλεις 3 ἐργάται ἐπὶ 10 ἐλιμοκτόνουν. Ἐμφύλιος πόλεμος ἦτο ἐπικείμενος, καὶ ἀμφιβολία δὲν ὑπῆρχεν, ὅτι, ἅμα διχοτομηθέντος τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία ἐμελλοὶ να ἀναμιχθῶσιν εἰς τὴν ἔριν.

Τὸ ὑπουργεῖον προέκειτο να ἐκλέξῃ μετὰ τριῶν ὀδῶν· ἡ πρώτη ἦτο να ἐπιβάλῃ τὸ χαρτόσημον διὰ τῆς σπάθης. Τοῦτο ἤθελεν ὁ Γρενουίλλιος, τὸ δὲ παρῶσον, τοῦτο ἤθελε καὶ ὁ τοσοῦτον ἀποστρεφόμενος τὸν Γρενουίλλιον βασιλεὺς· διότι εἶχον οἱ δύο ἄνδρες τοῦτο τὸ κοινόν, τὸ ἀδιάτρεπτον, τὸ ἐπίμονον τῆς γνώμης. Ἐτέρα ἦτο ἡ ὁδὸς, ἣν ἠπάσθη ὁ Πίττ. Αὐτὸς ἐπέσθευεν, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ βουλή δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα να ἐπιβάλῃ φόρους εἰς τὰς ἀποικίας· ὅθεν ἐθεώρει τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον ὡς ἀκυρὸν καὶ μὴ ὄντα. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων ἄκρων ὀδῶν ὑπῆρχε τρίτη τις ἣν προετίμων οἱ συνετώτεροι καὶ μετριοπαθέστεροι πολιτικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνδρες. Αὐτοὶ ἐδογματίζον, ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν πολίτευμα οὐδένα τίθηται περιορισμὸν εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλείου, τῶν Λόρδων καὶ τῆς βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ὡς πρὸς τὴν ὅλην περιφέρειαν τοῦ Βρετανικοῦ κράτους. Τὸ Παρλαμέντον, εἶχον, ἔχει τὸ δικαίωμα να δημιύσῃ τὴν περιουσίαν τῶν ἐμπόρων τοῦ Λονδίνου ἢ ἄλλην σινὰ τοιαύτην μωρίαν ἢ μοχθηρίαν να πράξῃ. Ἀλλὰ, καθὼς ἡ σύνεσις καὶ ἡ χρησιμότης ἀποτρέπουσι τοὺς νομοθέτας ἀπὸ δημιύσεων καὶ τοιοῦτων ἀνοσιῶν ψηφισμάτων, οὕτως ὀφείλουν ν' ἀποτρέψωσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς φορολογίας τῶν Ἀμερικανικῶν ἀποικίων. Ὁ περὶ φορολογίας λοιπὸν νόμος δὲν πρέπει να διατηρηθῇ, οὐχὶ διότι ὑπερέβαινε τὴν νόμιμον τοῦ Παρλαμέντου ἀρμοδιότητα, ἀλλὰ διότι ἦτο ἀδίκος καὶ μὴ πολιτικὸς, μικρὰν παράγων μὲν τὴν ὠφέλειαν, μεγάλην δὲ τὴν δυσχέρειαν. Τὰς ὑγείας αὐτὰς ἀρχὰς ἀπεδέξατο ὁ Ροκιγγάμ καὶ οἱ συνυπουργοὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ Βούρκε ὑπεστήριξε, ἐπὶ πολλὰ ἔτη, διὰ δημηγοριῶν, ὧν τινὲς θέλουσιν διαρκέσει ἐνόσω διαρκεῖ ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα.

Ἐφθάσε δὲ ὁ χειμὼν, συνῆλθε τὸ Παρλαμέντον, καὶ ἡ κατάστασις τῶν ἀποικίων ὑπῆρξεν ἐν τῷ ἅμα ἀντικείμενον σφοδρᾶς ἐρίδος. Ὁ Πίττ, τοῦ ὁποῖου ἡ ὑγεία εἶχε βελτιωθῆ ὅπως οὖν, παρέστη αὐθις εἰς τὴν βουλήν, καὶ, μετὰ πυρώδους καὶ καταπληκτικῆς εὐγλωττίας, οὐ μόνον τὸν περὶ χαρτοσήμου νόμον κατέκρινεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίστασιν τῶν ἀποικίων ἐπεδοκίμασεν, ἰσχυρισθεὶς ἐντόμως, παρὰ τὴν γνώμην ὅμως ὄλων τῶν συνετωτέρων καὶ δοκιμωτέρων περὶ τὰ τοιαῦτα ἀνδρῶν, ὅτι, κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν πολίτευμα, ἡ ὑπερτάτη νομοθετικὴ δύναμις δὲν περιέχεν ἐν ἑαυτῇ τὸ ἀπεριόριστον φορολογικὸν δικαίωμα. Ὁ Γρενουίλλιος ἔλεγε τὰ ἐκ διαμέτρου ἐναντία. Κατ' αὐτὸν, οἱ ἀποικοὶ ἦσαν, προδότες καὶ παραδάται ἦσαν οἱ ὑπὲρ αὐτῶν συνηγοροῦντες· φρεγάται δὲ, καὶ κανόνια, καὶ λόγχοι, καὶ σπάθαι, ἦσαν τὰ ἐπιτήδεια εἰς τοιαῦτα νοσήματα φάρμακα.

Οἱ ὑπουργοὶ ἐβάδισαν τὴν μέσσην· προέτεινον να ψηφισθῇ, ὅτι τὸ νομοθετικὸν κράτος τοῦ Βρετανικοῦ Παρλαμέντου ἐπεκτείνεται κυριαρχικῶς, ἐν παντί, ἐπὶ ἅπαν τὸ βασιλεῖον, ἀλλὰ συγχρόνως προέτεινον να καταργηθῇ ὁ περὶ φορολογίας νόμος. Εἰς τὴν πρώτην πρότασιν ἀντέλεξεν ὁ Πίττ· ἀλλ' αὕτη ἐψηφίσθη, μηδενὸς σχεδὸν ἄλλου διαφωνήσαντος. Τὴν δὲ κατάργησιν τοῦ νόμου ὑπεστήριξε μὲν ἰσχυρῶς ὁ Πίττ, ἀλλὰ σθεβερά ἀντιπολιτευομένων σπεῖρα ἀντιπαρετάχθη ὡς πρὸς τοῦτο κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Ὁ Γρενουίλλιος καὶ ὁ σύμμαχος αὐτοῦ Βεδφόρδιος ἐξεμάνησαν· ὁ Τέμπλης, ὅστις, ἦδη χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ Πίττ, στενωῶς μετὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ ἦτο συνδεδεμένος, δὲν ἦτο εὐτελής ἀντίπαλος· τὸ δὲ χεῖρισον, πλείστοι βουλευταὶ, οἵτινες, ἂν καὶ ὑπάλληλοι ὄντες, ἤξευρον ὅμως ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ὁμοφώνει πρὸς τὸ ὑπουργεῖον ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐν γένει πολλὰ εὐμενῶς δὲν εἶχε πρὸς αὐτὸ, ἐτοιμαζοντο να ψηφίσωσι κατὰ τῆς ὑπουργικῆς προτάσεως.

Ὁ Ροκιγγάμ καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ ἤξευρον ταῦτα πάντα, ἀλλ' ἀπεφάσιζαν να ἐμμενίσωσιν εἰς τὴν περὶ καταργήσεως τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου πρότασιν. Εἶχον δὲ ὑπὲρ ἑαυτῶν ἅπαντα τὰ βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ τοῦ βασιλείου συμφέροντα, καὶ ἐπὶ τῶν συζητήσεων ὑπεστήριχθησαν ἰσχυρῶς. Δύο μεγάλοι ῥήτορες καὶ πολιτικοὶ ἄνδρες, εἰς δύο διαφόρους ἀνήκοντες γενεάς, ἠγωνίσθησαν περιφανῶς καὶ πάσῃ δυνάμει ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου. Τότε ἤκουσεν ἡ βουλή τὸν μὲν Πίττ, τελευταίαν φορὰν, τὸν δὲ Βούρκε, πρώτην, καὶ ἐδίστασεν εἰς ποῖον πρέπει ν' ἀποδώσῃ τὸν στέφανον τῆς εὐγλωττίας· διότι ἐβλεπε τῶντι λαμπρὰν μὲν ἡλίου δύσιν, λαμπρὰν δὲ καὶ ἀνατολήν.

Ἐπὶ τινὰ χρόνον ἡ ἐκδοσις παρέστη ἀμφίβολος, εἰς πολλὰς ψηφοφορίας οἱ ὑπουργοὶ ἐκινδύνουν τὸν ἐσχάτον κίνδυνον. Ἐπὶ ἐνός ζητήματος 12 ὑπάλληλοι βουλευταὶ ἐψήφισαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Ὁ Ροκιγγάμ ἠθέλησε να τοὺς παύσῃ, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς δὲν ἐνέδωκε. Τελευταῖον ἐπῆλθεν ἡ κρίσιμος ἡμέρα. Τὸ κατὰσταμα τῆς βουλῆς ἐβρίθην ἐμπόρων ἀπανταχόθεν τοῦ κράτους συβρευσάντων εἰς αὐτήν. Ἡ συζητήσις παρετάθη πολὺ μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ψηφοφορίας δὲ γενομένης, οἱ ὑπουργοὶ ἐπέτυχον πλειοψηφίαν μεγάλην. Ὁ ἀπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου πόθος καὶ ἡ κραυγὴ ὄλων τῶν ἐμπορικῶν τοῦ βασιλείου πόλων κατίσχυσαν τῆς συμπαχίας τῆς αὐτῆς μετὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

Περὶ τὰ χαράγματα συννεφοῦ τοῦ Φεβρουαρίου μὲνός ἡμέρας, ἠνεώχθησαν αἱ πύλαι τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν ἀντιπάλων μερίδων παρέστησαν εἰς τὸ πλῆθος. Οἱ ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τοῦ νόμου ἀγωνισθέντες ἔτυγον λαμπρῶν ἐπευφημιῶν. Ἀλλὰ προελθόντος τοῦ Πίττ, ἅπαντες οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ἐστράφησαν· ἅπαντες οἱ πῖλοι εἰς ἐτινάχθησαν εἰς τὸν ἀέρα· τραναὶ καὶ μακραὶ ζητωκραυγαὶ παρέπεψαν αὐτὸν μέχρι τοῦ φορέϊου· πολὺς δὲ θαυμαστῶν ὁμιλος συνώδευσε αὐτὸν καὶ μέχρι τῆς κατοικίας του. Ἐπειτα ἐξῆλθεν ὁ Γρενουίλλιος,

καὶ ἅμα ἐγνωρίσθη, ἐξεργάγη κατὰ τὰς συριγγῶν καὶ ἀρῶν. Αὐτὸς δὲ ἐτράπη θηριώδης πρὸς τὸ πλῆθος καὶ ἤρπασεν ἕνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν λαϊκόν. Οἱ περιεστώτες ἦσαν εἰς πολλὴν ἀνησυχίαν, διότι ἐὰν συνέβαινε πάλιν, οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, ποῦ θέλει καταστήσει. Κατ' εὐτυχίαν, ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συνελήφθη ἀπὸ τὸν τράχηλον, εἶπε μόνον· « ἐὰν δὲν πρέπη νὰ συρίζω, κύριέ μου, ἐλπίζω, ὅτι μ' ἐπιτρέπεται τοῦλάχιστον νὰ γελάσω, » καὶ ἐγέλασε κατὰ πρόσωπον τοῦ Γρενουίλλιον.

Ἡ πλειονοψηφία εἶχε κατασταθῆ τοσοῦτον σαφῆς, ὥστε ἅπαντες εἰ ἀντιπολιτευόμενοι ἀπεράσισαν νὰ μὴ ἀντιταχθῶσι πλείοτερον κατὰ τοῦ νομοσχεδίου, ἅπαντες ἐκτὸς ἐνός. Ἄλλ' ὁ Γρενουίλλιος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐνδῶτη οὐδὲ εἰς πρᾶκλήσεις, οὐδὲ εἰς παραινήσεις. Ὁ τῶ σφοδρότερον ἀπέβηκε τὸ κοινὸν μῖστος, τότε προήγατο καὶ ἡ ἀκατάσχετος αὐτοῦ τόλμη, καὶ ἠγωνίσθη πεισματωδῶς μέχρι τέλους. Ἐπὶ τῆς τελευταίας ἀναγκώσεως, ἦλθεν εἰς δεινὴν πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἔριν, τὴν τελευταίαν τῶν πολλῶν δεινῶν αὐτῶν ἐρίδων. Ὁ Πίττ κατεκραυνοδόγησε τὸν ἄνδρα, ὅστις ἠθέλει νὰ βιάσῃ τὴν χλαμύδα τοῦ Βρετανικοῦ βασιλέως εἰς τὸ αἷμα τοῦ Βρετανικοῦ λαοῦ. Ὁ Γρενουίλλιος ἀπήντησε μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἀφοβίας καὶ πικρίας. « Ἐὰν σήμερον, » εἶπε, « προέκειτο νὰ ἐπιβληθῆ ὁ φόρος, ἠθέλον τὸν ἐπιβάλλει. Τῶν κακῶν « ὅσα εἴμποροῦν ἐξ αὐτῶν νὰ προκύψωσι, ὑπεύθυνος » εἶναι ὁ κατήγορός μου. Ἡ σπατάλη τοῦ κατέστησε τὸ μέτρον τοῦτο ἀναγκαῖον. Ὅσα δ' ἀπερῆσαν « κατὰ τῶν νομίμων δικαίων τοῦ βασιλέως τῶν Λόρδων καὶ τῆς βουλῆς τῶν κοινοτήτων, κατέστησαν » τὸ μέτρον τοῦτο εἶ μάλλον ἀνγκαῖον. Δὲν τὸν φθονῶ τὰς ζητοκραυγὰς τοῦ ἐπαίρουμι διὰ τὰ σύριγματά μου καὶ ἂν προέκειτο νὰ διαταχθῆ τὸ μέτρον πάλιν, πάλιν ἠθέλον τὸ διατάξει. »

Ἡ κατάργησις τοῦ περὶ χαρτοσήμου τῆς Ἀμερικῆς νόμου ὑπῆρξεν ἡ κυριωτάτη πράξις τοῦ ὑπουργείου τοῦ Λόρδου Ροκιγγάμ, τὸ ὅποιον καὶ δι' ἄλλα τινὰ δικαίως ἐπηνέθη, καὶ διὰ τοῦτο πρὸ πάντων, ὅτι, μετὰ μακρὸν χρόνον διάστημα, ὑπῆρξε τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον, τὸ ὅποιον ἔσχε τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ μὴ φθέρῃ βουλευτάς. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ προσήψαν εἰς αὐτὸ ἀσθένεια, ὑπερηφάνεια, κομματικὸν πνεῦμα· ἀλλὰ οὐδ' ἡ συκοφαντία αὐτῆ ἐτόλμησε ποτὲ νὰ τῷ προστρέψῃ τὸν μῶμον τῆς διαφθορᾶς. Κατὰ δυστυχίαν τὸ ὑπουργεῖον ἐκεῖνο, ἂν καὶ ἐν τῶν ἀρίστων ἐξ ὧν ἐκυβέρνησαν ποτὲ τὴν Ἀγγλίαν, ὑπῆρξε συγχρόνως καὶ ἐν τῶν ἀσθενεστέρων· διότι, ὡς προείπομεν, ἐκτὸς τῶν φυσικῶν ἀντιπολιτευομένων, πολεμικοὶ εἶχε καὶ πολλοὺς ὑπαλλήλους τοῦ, καὶ αὐτὸν τὸ βασιλεῖα, ὅστις μάλιστα ἀπεράσισε νὰ τὸν ἀποπέμψῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς συνόδου.

Ἐρθᾶσαμεν δὲ ἤδη εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ζωῆς τοῦ Πίττ, τὸ ὅποιον, ὅσα καὶ ἂν θαυμάζωμεν τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὰς πολλὰς ἄλλας τοῦ ἀνδρός ἀρετὰς, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ μετὰ θλίψεως πολλῆς νὰ ἐκ-

θέσωμεν. (1) Διότι φρονοῦμεν, ὅτι, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, παρ' αὐτῷ ἔκειτο νὰ παγίωσῃ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο ὑπουργεῖον, ἐνούμενος μετὰ τοῦ Ροκιγγάμ. Τῶντι, τούτου γενομένου, ὁ βασιλεὺς ἐπρεπε νὰ διατηρήσῃ τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο, ἢ νὰ διορίσῃ τὸν Γρενουίλλιον, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὑπάρχει, ὅτι ἠθέλει προτιμᾶσαι τὸ πρῶτον. Καθότι ἐνθυμῆτο εἶτι, καὶ δικαίως, μετὰ πλείστης ἀγανακτικῆς τῆς ἀφορητοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου τυραννίαν καὶ ἔλεγεν, ὅτι προτιμᾶ νὰ ἴδῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ τὸν διάβολον μᾶλλον ἢ τὸν Γρενουίλλιον.

Καὶ τί ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Πίττ ἀπὸ τοῦ νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ Ροκιγγάμ; Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ὡμοφώνου ὡς πρὸς ὅλα τὰ σπουδαῖα ζητήματα, διότι συνήψησαν καὶ κατὰ τῆς εἰρήνης, καὶ κατὰ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, καὶ εἰς πάντα τὰ λοιπὰ λόγου ἄξια μέτρα. Διαφώνου δὲ περὶ μικρὰ μόνον, καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξια. Εἶχον τὴν αὐτὴν χρηστότητα, ἀκεραιότητα καὶ ἀποτροπὴν κατὰ τῆς δωροδοκίας. Τὰ προσωπικὰ συμφέροντά των δὲν ἠδύνατο νὰ συγκρουσθῶσι. Ἐδρενον εἰς δύο διαφόρους βουλάς, καὶ ὁ Πίττ αἰετοπε ἀπερῆσαν, ὅτι, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, δύναται νὰ γίνῃ πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου.

Ἄν δὲ δὲν ἐγένετο ὁ συνδυασμὸς ἐκεῖνος, ὁ τοσοῦτον μὲν τῆ πολιτεία λυσιτελής, τοσοῦτον δὲ ἐντιμὸς τοῖς συμβαλλομένοις, τὸ λάθος δὲν ἦτο βεβαίως τοῦ Ροκιγγάμ. Οἱ ὑπουργοὶ ἐπολιτεύθησαν πρὸς τὸν Πίττ μετὰ εὐπειθείας ἥτις δικαίως ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῆ δουλική, ἐὰν δὲν ἦτο ἀποτέλεσμα ἀνοποκρίτου πρὸς τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός εὐλαβείας, καὶ πολλοῦ ὑπὲρ τοῦ κοινῶν συμφέροντος ζήλου. Πολλὰς εἰδωκαν αὐτῷ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι, ἐὰν ἠθέλει νὰ λάβῃ μετοχὴν εἰς τὰ πράγματα, ἦσαν πρόθυμοι νὰ τὸν δεχθῶσι, οὐχὶ ὡς συναδέλφον, ἀλλὰ ὡς προϊστάμενον. Ἀπέδειξαν τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπόληψιν, προχειρίσαντες ὁμοτίμον τὸν ἄνθρωπον, ὅστις, κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου, ἦτο ἐπιστήθιος φίλος τοῦ, τὸν ἀρχιδικαστὴν Πράττ. Ἐτι λοιπὸν ἐχώριζεν αὐτὸν ἀπὸ τοὺς Οὐίγγους; ἢ τί ἀρ' ἐτέρου εἶχε κοινὸν πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἐκεῖνους; ὑπαλλήλους, οἵτινες ἐλέγοντο φίλοι τοῦ βασιλέως, αὐτὸς ὁ μηδέποτε μηδὲν διὰ κολακείας ἢ βραδιουργίας ἀπολαύτας, αὐτὸς τοῦ ὁποίου ἡ εὐγλωττία καὶ τὸ φρόνημα ἐνέπνευσαν τρόμον εἰς δύο γενεὰς ἀνδραπόδων καὶ ἀγυρῶν, αὐτὸς ὁ δὲς πανδήμως προχειρίσθεις κυβερνήτης τῆς πολιτείας;

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἡ αὐτὴ ἐδελέασε τὸν Πίττ, τὸν ἐδελέασεν ὅχι διὰ τὸν τρόπον ἀγενοῦν, ἀλλὰ διὰ τῶν τεγνασμάτων δι' ὧν ἀλίσκονται αἱ εὐγενεῖς ψυχαί· ὁ βασιλεὺς ἀπεράσισε νὰ προσοικειωθῆ τὸν μόνον ἄνθρωπον, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἀπελάσῃ τοὺς Οὐίγγους, μὴ φέρων τὸν Γρενουίλλιον. Ἐπὶ δὲ τούτῳ, ἀπειδὴ εὐσάρευσε εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ἔθνους λατρευόμενον ἐκεῖνο εἰδωλὸν ἐγκώμια, θαυμάσια, ὑποσχέσεις. Αὐτὸς, αὐτὸς καὶ μόνος ἠδύνατο νὰ διαλύσῃ τὰς φατρίας καὶ νὰ

(1) Ὁ ἀναγιώστης ἐνθυμῆται βεβαίως, ὅτι ὁ γράφων εἶναι Οὐίγγος.

καταβάλλῃ ἀπάσας τὰς ἰσχυρὰς πολιτικὰς συμμορίας, Οὐίγγους, Τόρεις, Ροκιγγάμ, Βεδφορδίους, Γρενουίλλιους. Αἱ κολακείαι αὐταὶ πολλὴν ἐπροξένησαν ἐν τῷ πᾶσι, διότι ἦτο μὲν τὸ πνεῦμα τοῦ Πίττ ὑψηλὸν καὶ ἀβρῶνον, καὶ ἡ εὐγλωττία αὐτοῦ πολλὰς ἀγαλίνωτος, αἱ δὲ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ὅσον ἐνδέχεται φιλελεύθεραι, ἰαίεποτε ὅμως ὁ ἀνὴρ πλείστον ἀπέδειξε ἐν εὐλαβείαν πρὸς τὸν ἡγεμόνα. Ἄμα ἐβλεπε κατὰ πρόσωπον τὴν βασιλείαν, ἢ φαντασίαν καὶ ἡ οἰδῶ αὐτοῦ κατῆσχυον ὅλων τῶν δοξασίων. Ὁ Οὐίγγος αὐτοῦ ἐτήκετο, διελύετο, καὶ ὁ Πίττ ἀπέβαινε Τόρεις ἀκρατοφρέστατος. Πρὸς τούτοις ἐπρέσβυεν εἰλικρινῶς, ὅτι ἦτο καλὸν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διάλυσιν ὅλων τῶν πολιτικῶν συμμοριῶν. Ἡ ἐν τῇ πολιτεία βαρύτης αὐτοῦ ἦτο ὅπως ἀνεξάρτητος τῶν πολιτικῶν τούτων συμμοριῶν, ὥστε ἐθεώρει αὐτὰς δυσμενῶς καὶ δὲν διέκρινε τὰς σπείρας τῶν μοχθηρῶν ἀνδραρίων, τὰ ὅποια δὲν ἐνοῦνται εἰμὴ ἐπὶ τῇ λεηλασίᾳ τῶν κοινῶν, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔνωσιν ἀνθρώπων ἐντίμων, πρὸς ἐπιτυχίαν μεγάλων δημοσίων σκοπῶν.

Ἀνάγκη προστούτοις νὰ ὀμολογήσωμεν, ὅτι ἀπὸ τινος χρόνου τὸ πνεῦμα αὐτοῦ δὲν ἀπελάμβανε τὴν προτέραν ὑγίαν καὶ βίωσιν, ἀλλ' εἰς ἀλλόκοτον τινα εὐρίσκετο θραυμόν. Οὐδεμία μὲν ὑπόνοιαν εἶχεν ἐπιδαδοθῆ περὶ τούτου, καὶ ἡ εὐγλωττία τοῦ οὐδέποτε ἐξήστραψε λαμπρότερον ἢ ἐπὶ τῶν τελευταίων διαπραγματιούτων· βραδύτερον ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἐνθυμήθησαν πολλὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἐπρεπε νὰ διαγείρωσι τὴν ἀνησυχίαν των. Αἱ ἔξεις αὐτοῦ ἀπέβησαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον παραδοχοί. Πᾶς ὁξὺς ὁπωσοῦν ἦχος ἐπροξένει εἰς αὐτὸν φρίκην. Ἐνῶ ἦτον ὁ φιλοστοργότερος τῶν πατέρων, δὲν ἠδύνατο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ ὑποπέρῃ οὐδὲ τὰς φωνὰς τῶν ἰδίων αὐτοῦ τέκνων, καὶ κατεδαπάνησε χρήματα πολλὰ διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὰς παρακειμένας εἰς τὴν ἐπαυλιν αὐτοῦ οἰκίας, ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μὴ ἔχη γείτονας, τῶν ὁποίων ὁ θόρυβος τὸν ἐτάραττε. Ἐπειτα ἐπώλησε τὴν ἐπαυλιν ἐκείνην καὶ ἠγόρασεν ἑτέραν, ἐνταῦθα δὲ ἤγορευε πάλιν ν' ἀγοράσῃ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ οἰκίας. Ἡ δαπάνη τὴν ὅποιαν ἔκαμε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ἄξια μᾶλλον τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων, οἵτινες ἐπᾶνῆρχοντὸ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς φέροντες τὰ λάφυρα τῶν δυστυχῶν αὐτῆς κατοίκων. Εἰς τὸ κτήμα τὸ ὅποιον ἐκλήρω νόμησεν ἀπὸ τὸν Πυνσέντιον, διέταξε νὰ φυτεύσωσι μέγιστον κεδρῶνα. Καὶ ἐπειθὲ ὅλα αἱ κέδροι τῆς ἐπαρχίας δὲν ἐξῆρχον πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, συνελέγησαν αὐταὶ ἐν Λονδίῳ καὶ δι' ἁμαξῶν εἰς τὸ κτήμα ἐκεῖνο ἐξεπέμψθησαν. Εἰμισθώθησαν δὲ ἀπειροὶ ἐργάται, ἐξ ὑπαρκτοῦ ἐνασχολούμενοι, καὶ ἡ ἐργασία δὲν ἔπαυεν οὐδὲ τὴν νύκτα, ἀλλ' ἐξηκολούθει ὑπὸ δαδωφόρων φωτιζομένη. Οὐδεὶς ἦτο ἐγκρατέστερος τοῦ Πίττ, καὶ ὅμως ἡ σπατάλη τοῦ μαγερίου του, ἐξέπληξε καὶ τοὺς ἐπικουρείους αὐτοῦ. Πολλὰ ἀδελφίως ἐτοιμάζοντο γεύματα, διότι ἡ ὀρεξίς του ἦτο ποικιλὴ καὶ ἰδιότροπος καὶ εἰς ὅποιανδήποτε στιγμήν ἠθάνετο τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ γευματίσῃ, ἐπρεπε ἀμέσως νὰ ὑπάρχῃ τράπεζα κῦτρετισμένη. Ἡδύναμεθα

ν' ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλα περιστατικὰ, ὧν ἕκαστον καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον ἦτο μικροῦ λόγου ἄξιον, συνάμα ὅμως λαμβανόμενα καὶ συνδεόμενα μετὰ τὰ ἐπαχέλουθῆσαντα ἀλλόκοτα γεγονότα, δικαιολογοῦσι τὴν γνώμην ἡμῶν, ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ ἔκτοτε εἰς νοσερὰν περιέστη κατάστασιν.

Ἄμα μετὰ τὸ πέρας τῆς βουλευτικῆς συνόδου, ἔλαβεν ὁ Λόρδος Ροκιγγάμ τὴν παραιτήσιν του. Ἐξῆλθε δὲ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, παραπεμπόμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς φίλων φάλαγγος, τῶν ὁποίων τὴν εἰς τὸν ἡγεμόνον αὐτῶν πίστιν καὶ τὴν χρηστότητα ἠναγκάστησαν νὰ ὀμολογήσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ των. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐξήτησε ποτὲ, ἢ ἔλαβεν, ἢ ἠλπίσε σύνταξιν τινα, ἢ ἀμεριμονομέριμναν, τοσαύτη δὲ ἀφιλοκέρδεια ἦτο τότε σπανία παρὰ τοῖς πολιτικοῖς ἀνδράσιν. Ὁ προϊστάμενος αὐτῶν, καίπερ μὴ ὢν ἄνθρωπος μεγαλοφυῆς, προσεκτῆρατο ὅμως ὄνομα ἐντιμότητος, τὸ ὅποιον καὶ μέχρι τέλους ζωῆς ἀκρατοφρῶς διεφύλαξε. Διότι κατισχύσας πολλῶν δυσχερειῶν, αἰτινες ἀκατανίκητοι σχεδὸν ἐφαίνοντο, κατέπαυσε μεγάλας καταχρήσεις καὶ ἀπέτρεψε ἐπικρεμάμενον ἐμφύλιον πόλεμον. Μετὰ δεκαεὶς ἔτη, ἐν ἡμέρᾳ ἀπαισία καὶ φεβερᾶ, προσεκλήθη πάλιν νὰ σώσῃ τὴν πολιτείαν, τὴν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρηνοῦ ἐξωκέλευσαν, ὑπὸ τῆς ἀνεπιτηδεϊότητος αὐτῶν ἐκεῖνων τῶν ἀνθρώπων ὅσοι πολλὰς μὲν εἰς τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὑπουργεῖον παρενέβηλον δυσχερείας, ἐπὶ δὲ τέλους καὶ κατέβαλον αὐτό.

Ὁ Πίττ ἐφύτευεν εἰς τὸ κτήμα του, ὅτε δι' ἰδιοχειροῦ ἐπιστολῆς τοῦ βασιλέως προσεκλήθη εἰς τὴν αὐλήν. Ἐβραμε δὲ ἀμέσως εἰς Λονδίον. Ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ παρωζύνηθ' ἡ ταχύτητος μὲ τὴν ὅποιαν ἐταξείδευσε, ὥστε φθάσας εἰς Λονδίον ἐνόησεν ὑπὸ πυρετοῦ καὶ νοσῶν οὕτω, εἶδε μὲν τὸν βασιλεῖα, ἀνέλαβε δὲ νὰ συγκαρτήσῃ ὑπουργεῖον.

Ὁ Πίττ δὲν ἦτο βεβαίως εἰς τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὅποιαν ἐπρεπε νὰ ἦναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἔχων νὰ διεξαγάγῃ πράγματα δύσκολα καὶ ἀκανθώδη. Ἐν ταῖς πρὸς τὴν σύζυγον ἐπιστολαῖς αὐτοῦ, παρεπονεῖτε, ὅτι αἱ συνδιαλέξεις εἰς τὰς ὁποίας ἠναγκάζετο νὰ παρευρίσκειται, ἠρέθιζον τὸ αἷμα του, καὶ ἐτάχυνον τὸν σφυγμὸν του. Ἀπὸ ἄλλων δὲ πηγῶν πληροφροῦμεθα, ὅτι ὁ τρόπος τῆς ἐμιλίας του, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἐκεῖνους, τῶν ὁποίων ἐπιθύμει νὰ προσλάβῃ τὴν σύμπραξιν, ἦτο ἀλλόκοτος, βίαιος, δεσποτικός. Τινὰ τῶν ἐπιστολῶν τὰ ὅποια ἐγράφε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην σώζονται, καὶ τὸ ὕψος αὐτῶν εἶναι τοιοῦτον ὥστε αὐτὸς ὁ Λουδοβίκος ΙΔ', δὲν ἠθέλει γράφει τοιοῦτοτρόπως πρὸς οἰονδήποτε Γάλλον εὐπατρίδην.

Ὁ Πίττ ἀπήντησε δυσκολίας τινὰς περὶ τὴν ἀπόπειραν τοῦ νὰ διαλύσῃ ἀπάσας τὰς φατρίας. Τινὰς τῶν Οὐίγγων, τοὺς ὁποίους ἡ αὐτὴ ἠθέλει πολὺ νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Λόρδον Ροκιγγάμ, ἀπέκρουσαν ἀπάσας τὰς περὶ τούτου προτάσεις. Οἱ περὶ τὸν Βεδφορδίον, ἦσαν μὲν πρόθυμοι νὰ διαλύσωσι τὴν πρὸς τὸν Γρενουίλλιον ἐταρείαν, ἀλλὰ ὁ Πίττ δὲν ἠθέλει νὰ παρὰβῆ ἀπάσας αὐτῶν τὰς συνθήκας. Ὁ Τέμπλης,

τὸν ὅποιον ὁ Πίττ ἤθελε κατ' ἀρχὰς νὰ ἀναδείξῃ προϊστάμενον τοῦ θηταυροφυλακίου, ἐφάνη ἀμετάστροφος διότι ἀπὸ τινος ἐκνήχθη μεταξὺ τῶν δύο ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον καὶ τοσοῦτον στενῶς ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ συνδεδεμένων κηδεστῶν ψυχρότης. ἤτις δὲν ἔπαυεν ἔκτοτε βραχδείως προαγομένη. Ὁ Πίττ ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Τέμπλου, διότι ὑπῆρξεν ἐναντίος τῆς καταργήσεως τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Ὁ Τέμπλος ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Πίττ, διότι ἀπεποιήθη νὰ παραδεχθῆτο σχέδιον τῆς συμμαχίας τῶν τριῶν ἀδελφῶν (ἴδε ἀνωτέρω). Ἐπὶ τέλος ὁ Τέμπλος προέτεινε τὴν ἴτην τῆς ἐξουσίας διανομὴν καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω τεύτῳ εἶπεν, ὅτι θυσιάζει τὸν ἀδελφόν του, τὸν Γρενουίλλιον. Ὁ δὲ Πίττ ἐθεώρησεν ὑπερβολικὴν τὴν ἀξίωσιν καὶ ἀπεποιήθη ῥητῶς νὰ συνιένῃ εἰς αὐτὴν ὥστε δεινὴ προέκυψεν ἐρεῖς, καθ' ἣν ἑκάτερος τῶν συγγενῶν διέμεινε πιστὸς εἰς τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ. Ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ Τέμπλου ὄμοσεν ἔχθρας, ἡ δὲ τοῦ Πίττ ἐπληρώθη περιφρονητικῶς. Ὁ Τέμπλος παρέστησε τὸν Πίττ ὡς τὸν βδελυκτότερον τῶν ὑποκριτῶν καὶ προδοτῶν· ὁ δὲ Πίττ ἐλάλησεν εἰς ὕψος ἄλλο καὶ ἴσως πικρότερον. Κατ' αὐτὸν, ὁ ὁ Τέμπλος ἦτο ἄνθρωπος ἀγαθός, τοῦ ὁποίου τὸ μόνον δικαίωμα εἰς τὴν νὰ διακριθῆ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι εἶχε μέγα κήπον μετὰ μεγάλης λίμνης καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ σκιαδῶν καὶ ἤθη τριῶν. Εἰς τὴν εὐτυχὴ σύμπτωσιν τῆς συγγενείας του μετὰ μεγάλου ῥήτορος καὶ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ὤρσειε τὸ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀξίωμα ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἰς ἴδιον προτερημάτων οὐδέποτε ἤθελεν ἀποκτήσει. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐξάλισσε τὴν κεφαλὴν του· καὶ ἤρχισεν νὰ φαντάζεται, ὅτι εἰμπορεῖ νὰ συγκροτήσῃ ὑπερρυγεία καὶ νὰ κυβερνήσῃ βασιλείαν· εἶναι τῶν ὀντιλυπηρῶν, ὅτι ἄνθρωπος κατὰ ἄλλα εὐφρονῶν, περιέπεσεν εἰς τοιαύτην πλάνην.

Ἐνικήθησαν ὁμοῦ αἱ δυσχερείαι αὐταί, καὶ συνεχρησθη τέλος ὑπουργεῖον ὁσὸν ἐπεθύμει ὁ βασιλεὺς, ὁ ὑπουργεῖον εἰς τὸ ὅποιον εὐχαρίστως ἐποθετήθησαν ἅπαντες οἱ προσωπικοὶ τοῦ Γεωργίου Γ'. φίλοι καὶ τὸ ὅποιον, ἐξαιρέσει αὐτῶν, δὲν περιείχε πολλοὺς ἀθρώπους συνειθισάντας νὰ συμπράττωσι πρὸς ἀλλήλους.

Ἄνδρες οὐδέποτε εἰς οὐδεμίαν ψηφοφορίαν συνακνηθέντες, παρεκάθησαν ἤδη εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ συμβουλίου τράπεζαν. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Γενικοῦ ταμείου τοῦ στρατοῦ διενεμήθη μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, οἵτινες ποτὲ δὲν εἶχον συνομιλήσει μεταξὺ τῶν. Αἱ πλείστα των κυριωτέρων θέσεων ἐδόθησαν ἢ εἰς προσωπικοὺς ὀπαδούς τοῦ Πίττ, ἢ εἰς τὰ μέλη τοῦ προηγουμένου ὑπουργείου, τὰ ὅποια ἀπεφάσισαν νὰ μείνωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ Λόρδου Ροκινγκάμ. Ἐκ τῶν πρώτων ἦτο ὁ Πράττ, ἢ ὁ Λόρδος Κάμδεν, ὅστις προεχειρίσθη μέγας Σφραγιδοφύλαξ, καὶ ὁ Λόρδος Σχελδούρνιος, ὅστις διωρίσθη εἰς τῶν γραμματέων τῆς ἐπικρατείας. Εἰς τὴν δευτέραν τάξιν ἀνήκειν ὁ δούξ Γράφτων, ὅστις, ἐργαζόμενος ὡς πρῶτος Λόρδος τοῦ θηταυροφυλακίου, καὶ ὁ στρατηγὸς Κονουάις, ὅστις διεφύλαξε τὴν τε ἐτέραν θέσιν τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας, τὸ τε ἔργον τὸ ὅποιον

καὶ πρότερον εἶχε τοῦ ὑπουργικοῦ ἡγεμόνος τῆς βουλῆς. Ὁ Κάρολος Τσουντένδος, ὅστις ἀνήκειν εἰς ἑλατὰ κόμματα καὶ πρὸς ὅλα ῥδιόφορος, ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπογραμματέως τῶν Οἰκονομικῶν. Ὁ δὲ Πίττ ἦτο μὲν πρωθυπουργός, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀνάλαβεν εἰδικὴν πολυάσχολον ὑπηρεσίαν. Ἐχειροτονήθη δὲ κόμης Χαταμίας καὶ ἔλαβε τὴν μυστικὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ ἀποτυχία, ἢ ὀλοσχερὴς ἀποτυχία τοῦ συνδυασμοῦ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν ἀνικανότητα τῶν ἀνθρώπων τούτων ὁποῖους ἀνεφέραμεν. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἦτο ἄμοιρος ἰκανότητος, τέσσαρες δὲ ἐξ αὐτῶν, ὁ Πίττ, ὁ Σχελδούρνιος, ὁ Κάμδεν καὶ ὁ Τσουνσένδος, ἦσαν ἄνδρες ἐξόχου πνεύματος. Τὸ πημμελὲς τοῦ συνδυασμοῦ δὲν ἐξεπήγαζεν ἀπὸ τῶν στοιχείων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καθ' ἣν τὰ στοιχεῖα ταῦτα συντρυλολογήθησαν. Ὁ Πίττ ἀνέμιξε τὴν ἐπὶ τὴν ἐκτελεστικὴν, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πεποιθήσει, ὅτι θέλει δυναθῆναι νὰ καθυπεβάλῃ αὐτὰ εἰς ἐντελῆ μὲν ὑφ' ἑαυτὸν πειθαρχίαν, εἰς ἐντελῆ δὲ πρὸς ἄλληλα ἀρμονίαν. Μετ' ὀλίγον θέλομεν ἴδει, ὅποιον ἀπέβη τὸ πείραμα τοῦτο.

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ νέος πρωθυπουργός ἠεπάσθη ὡς τοιοῦτος τὴν δεξιὰν τοῦ βασιλέως, ἀπέβαλεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος τὰ τρία τέταρτα τῆς κοινῆς ἀγάπης, τὴν ὅποιαν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἀπῆλαυσε ἀνευ ἀντιζήλου, καὶ εἰς τὴν ὅποιαν ὤρσειε τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Δεινὴ κατακραυγὴ ἠγέρθη, οὐχὶ κατὰ τοῦ μέρους ἐκεῖνου τῆς πολιτείας του τὸ ὅποιον ἦτο πραγματικῶς ἄξιον ἀσχηρᾶς κατακρίσεως, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ ἐκεῖνης, ἤτις, καθ' ἡμᾶς, οὐδὲν εἶχε τὸ ἀξιομεικτόν. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ παραδοχὴ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ὁμοτίμου παρήγαγε πάγκοινον δυσἀρέσειαν. Καὶ ὁμοῦ οὐδεὶς ποτε Ἀγγλὸς ἀνεδείχθη ἀξιώτερος τῆς τιμῆς ἐκεῖνης, καὶ οὐδεὶς ποτε πολιτικὸς ἀνὴρ πλειότεραν ἔλαβε χροίαν τοῦ ν' ἀνπαυθῆ ἀπὸ τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνω βουλευτηρίῳ. Ὁ Πίττ ἦτο ἤδη γέρον· καὶ ἦτο γέρον ἕνεκα τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας του μᾶλλον ἢ ἕνεκα τῆς ἡλικίας. Εἰς τινὰς σπουδαίας περιστάσεις δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἐν τῇ βουλῇ καθῆκον αὐτοῦ εἰμὴ μὲν πρόδηλον τῆς ζωῆς κίνδυνον. Ἐπὶ τῆς συνόδου τοῦ 1764 δὲν εἰμπορεῖ νὰ παρευρεθῆ εἰμὴ εἰς μίαν καὶ μόνην συζήτησιν. Ἀδύνατον ἦτο πλεον εἰς αὐτὸν νὰ ὑποφέρῃ τὴν νυκτερινὴν ἐργασίαν καὶ νὰ υπερασπισθῆ τὴν κυβέρνησιν ἐν τῇ τῶν κοινοτήτων βουλῇ. Τούτων οὕτως ἐγένοντο, ἢ ἐπιθυμία του νὰ μετατεθῆ εἰς συνέδριον σχολαίτερον καὶ ἀθρυσότερον, ἢτο φυσικωτάτη καὶ εὐλογωτάτη. Οὐδὲν ἦτο τὸ ἔθνος παρέβλεψεν ἅπαντας αὐτοὺς τοὺς λόγους. Οἱ ἄνθρωποι ὅσοι ἐπὶ πλείστον ἠγάπησαν καὶ ἐτίμησαν τὸν μέγαν βουλευτὴν, διεκρίθησαν ἤδη εἰς τὴν περιῦδριν τοῦ νεοῦτου Λόρδου. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὸ Λονδίνον διέμεινεν εἰς πᾶσαν τῆς τύχης μεταβολὴν πιστὸν εἰς αὐτόν. Ὅταν οἱ πολῖται ἔμαθον, ὅτι προσεκληθῆ ἀπὸ τῆς ἐξοχῆς του, ὅτι εἰς μυστικὰς μετὰ τοῦ βασιλέως διατέλει συνεντεύξεις, καὶ ὅτι μέλλει ν' ἀναγορευθῆ πρωθυπουργός, κατήντη-

σαν ἐξω φρονῶν ὑπὸ τῆς ἀγαλλιότητος Προπαρασκευαί· ἐγένοντο μεγάλης ἐστῆς καὶ γενικῆς φωτοχυσίας· καὶ εἶχον ἤδη τοποθετηθῆ οἱ λαμπτήρες, ὅτε ἡ ἐρημερὶς ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐκινήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐνθουσιασμός ἀνηγορεύθη κόμης. Ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἡ ἐστῆ ἀνεκλήθη. Οἱ λαμπτήρες ἀφῆρθησαν ἐκ μέσου. Αἱ ἐρημερὶδες ὑψώσαν τὸν θροῦν τῆς ὕδρευς. Λοιδόρο γραφαίαι συγκεῖμαι ἀπὸ συκοφαντιῶν καὶ βαναύτων σκωμμάτων ἐγείρισαν τὰ βιβλιοπωλεῖς, τῶν δὲ λοιδόρογραφῶν τούτων αἱ πικρότεραι ἐγράφθησαν καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ μοχθηροῦ Τέμπλου. Συρμός δὲ κατήντησε νὰ παραβίλωσι τοὺς δύο Γουλιέλμους, τὸν Γουλιέλμον Πίττ, καὶ τὸν Γουλιέλμον Πουλτενίον. Ἐλέγετο δὲ ὅτι ἀμφοτέρω προσεκλήθησαν, διὰ εὐγλωττίας καὶ πλαστῆς φιλοπατρίας πολλῆν ἐν τῇ βουλῇ καὶ ἐν τῇ πατρίδι δύναμιν. Ἀμφοτέρω ἀνέλαβον τὸ ἔργον τοῦ νὰ μεταρρυθμίωσι τὴν κυβέρνησιν. Ἀμφοτέροι, φθάσαντες εἰς τὸ ἔπακρον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς κοινῆς εὐνοίας, διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς λάμπης τοῦ τῆς εὐγενείας διπλώματος, ἀμφοτέροι ἐχειροτονήθησαν κόμητες καὶ ἀμφοτέροι διὰ μιᾶς ὑπέκυψαν εἰς τὴν ὄργην καὶ τὸν χλευασμὸν τοῦ ἔθνους, τὸ ὅποιον, πρὸ ὀλίγων ὥρων, τοὺς ἐθεώρει μετ' ἀρσιώσεως καὶ εὐλαθείας.

Ἡ κατὰ τοῦ Πίττ κατακραυγὴ ἐπενήργησεν, ὡς φαίνεται, σπουδαίως εἰς τὰς ἐξωτερικὰς τοῦ τόπου σχέσεις. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης, τὸ ὄνομα τοῦ εἶχε μαγικὴν τινὰ δύναμιν εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Οὐερσλίας καὶ τοῦ Ἀγ. Ἰλδερόνσου (τῆς Ἰσπανίας). Ἀγγλοὶ περιηγούμενοι εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην εἶχον παρατηρήσει, ὅτι εἰς αἰθούσας ἐβίβουσαν μεγαληγόρων Γάλλων ἤρκει νὰ δοθῆ ἐλαχίστη νύξις, ὅτι εἶναι πιθανόν νὰ ἐπανεθῆ ὁ Κ. Πίττ εἰς τὰ πράγματα, διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ ἀμέσως βαθεῖα σιωπῆ· ὅλοι οἱ ὄμοιοι ἀμέσως ὑψούντο, ὅλα τὰ πρόσωπα ἐμηκύνοντο. Ἢδη δὲ κατὰ δυστυχίαν, ὅλοι αἱ αὐλαί, συγχρόνως μὲ τὴν εἰδησιν ὅτι ἐπανεθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἔμαθον ὅτι ἀπέβαλε τὴν ἀγάπην τῶν δημογέων του. Καὶ καθὼς ἔπαυσε τοῦ νὰ ἀγαπᾶται οἰκοί, ἔπαυσε νὰ ἦναι φοβερὸς εἰς τὰ ἐκτός. Τὸ ὄνομα τοῦ Πίττ ὑπῆρξεν ὄνομα καταπληκτικόν, οἱ δὲ πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας ματαίως ἠγωνίσθησαν νὰ ἐνεργήσωσιν εἰς τὰ πνεύματα διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χαταμίας.

Αἱ δὲ δυσχερείαι, ὅσαι περιετοίχιζον τὸν νέον πρωθυπουργόν, τῆξαν καθ' ἑκάστην διὰ τὸν δεσποτικὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἐφέρετο πρὸς πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν ἀνθρώπους. Ὁ Λόρδος Ροκινγκάμ ἐπολιτεύθη ἐπὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ὑπουργείου μετὰ πλείστου μετριοτήτος, εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα, ὅτι τὸ νέον ὑπουργεῖον θέλει ἀκολουθήσει τὰς ἀρχὰς τοῦ προηγουμένου, ἠγωνίσθη μάλιστα νὰ καταπέσῃ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν νὰ μείνωσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Οὕτως ὁ Σῶνδερς καὶ ὁ Κέπελ, δύο μάλιστα διακεκριμένοι ναυτικοί, εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ παραίτησιν τὸ Ναυτικὸν διευθυντήριον, τὸ ὅποιον πολλὴν εἶχε χροίαν τῆς ὑπηρεσίας των. Ὁ δούξ Πορτλάνθ ἦτο πάντοτε Λόρδος Ἀρχιεπιτομάρχης, καὶ ὁ Λόρδος Βεσφορδ, γενικὸς διευθυντὴς τῶν Ταχυδρομείων. Ἀλλὰ ἐντός

τριῶν μηνῶν ὁ Λόρδος Χαταμίας τοσοῦτον περιῦδριν τοὺς ἄνδρας τούτους, ὥστε ἅπαντες ἐπαρτήθησαν παρωργισμένοι. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ, τὸ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως τοσοῦτον πάντοτε ταπεινὸν αὐτοῦ ὕψος ἀπέβη, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ ἀφῆρτος τυραννικόν. Οἱ ἄλλοι ὑπουργοὶ ἦσαν ἀπλοὶ ὑπάλληλοι του διὰ τὰς ναυτικὰς, οἰκονομικὰς, διπλωματικὰς ὑποθέσεις. Αὐτὸς δὲ ὁ πρῶτος Κονουάις, τοσοῦτον παρωξύνθη εἰς τινα περιστάσιν, ὥστε ἀπερῆκατο, ὅτι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον φέρεται ὁ Λόρδος Χαταμίας οὐδέποτε ἠκούσθη πρὸς δυσμὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ κόπου δὲ κατώρθωσαν οἱ φίλοι τοῦ ὑπουργείου νὰ τὸν ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ παραίτηθῆ καὶ νὰ καταταχθῆ πάλιν ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Λόρδου Ροκινγκάμ.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Στοιχεῖα ΜΕΤΡΙΚΗΣ τῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων ποιήσεως, ὡς προσετέθη καὶ ΜΕΤΡΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑΡΙΟΝ, ὑπὸ Ἰ. Βενθόλου, καθηγητοῦ τῆς ἑλλ. φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ὀθωνος. Ἐν Ἀθήναις, 1851.

Τοῦ ἀνωθι σημειουμένου βιβλίου ὁ συγγραφεὺς, περατῶν τὸν βραχὺν αὐτοῦ λόγον πρὸς τοὺς ἀναγνώστας, λέγει ὅτι τριπλῆν ἐλπίζει τὴν ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ ὠφέλειαν. «Πρῶτον, ὅτι πολλοὶ τῶν πρὸς ἀμελοῦντων τῆς μετρικῆς, θεωροῦντες αὐτὴν πῶς δυσκατάληπτον καὶ ἀγῆτην πραγματείαν, θέλουσι «μεταβάλλει γνώμην» ἐπιπτα δὲ, εἰσαχθέντος αὐτοῦ εἰς τὰ σχολεῖα, θέλει ἐγείρει καὶ καταστήσει κοινότεραν «καὶ παρ' ἡμῖν τὴν τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας βυθμικῆς καὶ εἰς τὴν φιλοτιμηθῆσονται καὶ ἄλλοι τινὲς «τῶν λογίων ἀνδρῶν εἰς σύνθεσιν μετρικῆς.»

Τὴν τελευταίαν τοῦ ταύτην ἐλπίδα ὁμολογοῦμεν ὅτι ὀλίγον τολμῶμεν νὰ συμμερισθῶμεν. Τῶν συγγραφέων τὸ στάδιον, ἀλλαχοῦ ἐστρωμένον μὲ ἀνθη, καὶ εἰς δόξαν ἀπολήγον καὶ πλοῦτον, παρ' ἡμῖν διέρχεται διὰ δυσχεριῶν καὶ τριβύλων, καὶ τὸ τέρας αὐτοῦ εἶναι συνθέστατα ἢ κοινὴ ἀδιαφορία· μόλις δὲ τινων ἕνοντρόπων μυθιστορημάτων ξενολόγοι μεταφράσεις τυγχάνουσιν ἴσως προσωρινῆς ὑποδοχῆς, καὶ παροδικῆς μειδιήματος ὠραίων χειλέων. Διὰ τοῦτο ὁσάκις βλέπομεν ἐξερχόμενον τῶν ἡμετέρων πιεστηρίων σύγγραμμά τι τῆς τάξεως τῶν κοινωφιλῶν, αἰσθανόμεθα εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν διατάζοντα καὶ ἀμβλυγόμενον τὸν κάλαμον τῆς ἐπικρίσεως, καὶ εὐγνωμόως προσφωνοῦμεν αὐτὸ ὡς πρῶτον ἀταπαρνήτως καὶ ἀγῶνων ἀφιλοκερδῶν. Ὡς τοιοῦτο, ἀναμφισβήτητον ἀνάγκην ἐρχόμενον

νά πληρώση βιβλίον, εἰς δὲ τὸν συγγραφέα αὐτοῦ ὀλίγην τῶν κόπων του ὑποσχόμενον ἀμοιβήν, ἀναγνωρίζομεν καὶ τὸ τοῦ ἐντίμου καθηγητοῦ. Ἡ ἔλλειψις μετρικῆς πραγματείας εὐμεθόδου, περιεκτικῆς καὶ περιλαμβανούσης τὰ κυριώτερα τῶν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνωμοδοτηθέντων ὑπὸ τῶν νεωτέρων φιλολόγων, ἦτον ἐπαισητοτάτη ἐν τοῖς ἡμετέροις παιδευτηρίοις.

Ὅτι ἡ μετρικὴ εἶναι ἀφρευκτὸν βοήθημα τῆς ἑλληνικῆς κριτικῆς, ὅτι εἶναι ὁ πῆχυς, ὅστις πολυλάκις καταμετρῶν τὰ ὑποπτα χωρία ἐλέγχει τὸ ὑποβληματικὸν καὶ νόθον, καὶ βοηθεῖ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν κειμένων, τοῦτο ἕκαστος γνωρίζει ἐγκύφιας εἰς ἀνωτέρας φιλολογικὰς μελέτας, καὶ ποσὴν τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐκτιμῶσιν οἱ τῆς φιλολογικῆς ἡμῶν σχολῆς φοιτηταί, ἀποδεικνύει ὁ ζῆλος μεθ' οὗ φοιτῶσιν εἰς τὰς περὶ μετρικῆς παραδόσεις τοῦ συγγραφέως τῆς πραγματείας ταύτης.

Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος φιλολόγων, ἐκεῖνος ὅστις μόνον ἀναγινώσκει τὰ ἀθάνατα ἔργα τῶν ἀρχαίων ἡμῶν ποιητῶν, δὲν δύναται ἀν δὲν ἐνοῆ τὴν μετρικὴν αὐτῶν ὑφὴν καὶ τὸ προσωδικὸν αὐτῶν ἀποτέλεσμα, νὰ αἰσθανθῆ ὀλόκληρον τὸ κάλλος αὐτῶν, ὡς ὁ βλέπων ἀνθος στερηθὲν τῆς χροιᾶς του, ἢ ὁ ἀκρωμένος μελοδράματος χωρὶς μουσικῆς συμφωνίας. Τὸ μεγαλοφυῆς θεβζῖως τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσεως ἐνυπάρχει πάντοτε εἰς τοὺς στίχους τοῦ Ὀμήρου ἢ τοῦ Αἰσχύλου, ὅπως δῆποτε καὶ ἀν ἀναγνωσθῶσιν ἄλλ' ἢ χάρις τῆς ἐκφράσεως ἢ καὶ τὸ πλεῖστον τῆς χάριτος ταύτης περιέχει ἢ προσωδία δι' ὃ ἕκαστος ὅστις θέλει νὰ ἐνοήσῃ καὶ νὰ αἰσθανθῆ ἐντελῶς ποιητὴν τινα, πρέπει ἀφελύτως νὰ αἰκειωθῆ καὶ μετὰ τῆς προσωδίας αὐτοῦ.

Ἀλλὰ διότι παραδεχόμεθα τὴν ἀλήθειαν ταύτην, καὶ συνιστῶμεν αὐτὴν μάλιστα ἰσχυρῶς εἰς πάντας τοὺς νέους ὅσοι ζητοῦσιν ἀληθῆ καὶ εὐγενῆ τέρψιν εἰς τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν συμμεριζόμεθα ὅμως διὰ τοῦτο καὶ τὴν ἑλληνικὴν ἐλπίδα τοῦ συγγραφέως, καθ' ἣν οἱ θεωροῦντες τὴν μετρικὴν ὡς δυσκατάληπτον καὶ ἀπῆδη πραγματεῖαν, θέλουσι μεταβάλλει γνώμην μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου του. Ἡ μετρικὴ, ὅσον καὶ ἀν συντελεθῆ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν κεκρυμμένων χαρίτων τῶν ποιημάτων, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὅμως μᾶς φαίνεται καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βιβλίου τούτου ὡς καὶ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως ὅτι μεγάλην χάριν δὲν ἔχει, μᾶς φαίνεται μετὰ ὡς καὶ πρὶν, τέχνη ξηρὰ, μέτρσις συλλαβῶν καὶ θεωρία χρόνων οὐχὶ λίαν ἐπαγωγός, καὶ πολλαχοῦ ἀκόμη περιεκαλυμμένη ἀπὸ δυσδιάλυτα σκότη. Τὰ στοιχεῖα τῆς μετρικῆς δὲν ὑπόσχονται θεβζῖως οὔτε παρέχουσι τέρψιν ὅσην αἱ μυθιστορίαι περὶ ὧν ἐλέγομεν ἀνωτέρω· ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν πταίει ὁ συγγραφεὺς, οὔτε πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μελετᾶται ὀλιγώτερον τὸ σύγγραμμά του. Τὸ καθ' ἡμᾶς τόσον μάλιστα ξηρὸν καὶ ἐνίοτε δυσκατάληπτον θεωροῦμεν τὴν ὕλην αὐτοῦ, ὥστε ἠθέλομεν ἐπιθυμῆσαι τινὰς τῶν ἐν αὐτῷ ὀρισμῶν εὐκρινεστέρους ἐνίοτε, καὶ περισσοτέραν ἐκ μέρους τοῦ

συγγραφέως ἐπιείκειαν πρὸς τὴν ἀσθίνειαν τῆς καταλήψεως πολλῶν τῶν ἀναγνωστῶν. Καὶ δι' ὅσους μὲν ἠτύχησαν ν' ἀκροασθῶσι τῶν προφορικῶν παραδόσεων τοῦ ἀξίου καθηγητοῦ, ὑποθέτομεν τοὺς ὀρισμούς τούτους ἐπαρκεστάτους καὶ σαφειστάτους. Ἀλλὰ, δὲν λέγομεν ὁ μαθητῆς, ὁ ἑλληνοδιδάσκαλος, ὅστις ἀνευ ἄλλου ἐκδηλώματος, καὶ ἄγευστος τῶν προφορικῶν διασφάξεων περὶ τῆς σημασίας ἐκάστης λέξεως εἰς ἐκάστην θέσιν, θέλει ἀπὸ τοῦ ἐγχειριδίου τούτου νὰ διδαχθῆ, ἴσως καὶ νὰ διδάξῃ, τὴν μετρικὴν, εὐρίσκει ἐν σελ. 13 ὅτι τὸ τὸ σημεῖον ὅ δηλοῖ ὅτι κατ' ἰδιαιτερόντινα λόγον ἐτέθη χρόνος βραχὺς ἀντὶ μακροῦ, ἐν δὲ σελ. 22. δηλοῖ χρόνον ἄλεγον, λογιζόμενον = 1]z. Ὅταν λοιπὸν ὁ μαθητῆς ἢ ἑλληνοδιδάσκαλος ἀπαντήσῃ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, πῶς πρέπει νὰ τὸν ἐκλάβῃ, ὡς χρόνον βραχὺν ἀντὶ μακροῦ, ἢ ὡς χρόνον ἄλεγον;

Ἐν σελ. 15 ὁ ἀμύθη μαθητῆς ἢ ὁ ἀδίδακτος διδάσκαλος ἀπαντᾷ ὅτι (πυρρήχιος, ρυθμὸς κατιῶν), καὶ ὅτι (πυρρήχιος, ρυθμὸς ἀνωῶν), ἀλλὰ μένει ἐν ἀπορίᾳ, διότι οὐδαμοῦ τῷ ἐξηγητῇ τί δηλοῖ ὁ τόνος ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ σημείου. Ἀν ὅμως ἐρευνητικὸν ἔχη τὸ πνεῦμα, στρέφει εἰς σελ. 6 διὰ νὰ μάθῃ ὅτι τοιοῦτοι ρυθμοὶ (δηλ., ὡς εἰκάζει, οἱ ἀρχόμενοι ἐκ τῆς θέσεως) πάντες εἰσὶν ἀνιόντες, οἱ δὲ ἐξ ἄρσεως κατόντες. Ἄρα ὁ τόνος ἐκεῖνος σημαίνει τὴν θέσιν. Τί δὲ εἶναι θέσις εὐρίσκειται ἐν σελ. 5. Εἶναι παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις τὸ ἀσθενέστερον χρονικὸν μόριον, ἄρσις δὲ εἶναι τὸ δυνατότερον. Μένει δὲ εἰς τὸν ἀναγνώστην μόνη ἢ ἀπορία ἐκεῖνη, ἐνὸς πυρρήχιου, τῆς λέξεως λόγος φέρ' εἰπεῖν, πῶς νὰ γνωρίσῃ ποῖον εἶναι τὸ δυνατότερον καὶ ποῖον τὸ ἀσθενέστερον μόριον, ποῖα ἢ ἄρσις καὶ ποῖα ἢ θέσις, ἀν ὁ ρυθμὸς αὐτῆς εἶναι ἀνωῶν ἢ ἀν εἶναι κατιῶν; Καὶ ἄλλη καταρρηγνὴ δὲν τῷ μένει, εἰμὴ τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ τόνος (ὄξεια, βαρεῖα καὶ περισπωμένη) ἀποτελεῖ τὸ δυνατότερον μόριον ἢ τὴν ἄρσιν, καὶ ἐπομένως ὅτι ὁ τόνος εἶναι ἐν τῶν πρωτίστων στοιχείων τῆς ἀρχαίας μετρικῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐν σελ. 42 ἀναγινώσκει ὅτι ὁ τροχαῖος σύγκειται ἐκ τριῶν σημείων, ὧν τὸ πρῶτον δέχεται τὴν κροῦσιν, καὶ εἰς τὸ διάγραμμα τοῦ τροχαίου βλέπει τρία υ ὧν τὸ πρῶτον ἔχει ὄξειαν. Ἄρα μὴ ἢ ὄξεια δηλοῖ τὴν κροῦσιν; Τί δὲ εἶναι ἡ κροῦσις; Ἡ κροῦσις εἶναι ἐντασις δι' ἣν ἕτερον τῶν χρονικῶν μορίων ἐμβριθέστερον τοῦ ἑτέρου δηλοῦται (σ. 5). Πῶς δὲ θὰ γνωρίσῃ ὁ μαθητῆς ἐν τινὶ λέξει ποῖον ποῖον ἐμβριθέστερον δηλοῦται; Ἰσως καὶ τοῦτο διὰ τοῦ τόνου; Ταῦτα διαλογιζόμενος, προχωρεῖ εἰς σελίδα 16, καὶ εὐρίσκει πρῶτον ἀντὶ ἐνὸς τόνου, δύο τόνους ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, ἔπειτα δύο σημεία ἠνωμένα ὡς διὰ μιᾶς περισπωμένης, καὶ τῶν σημείων τούτων οὐδαμοῦ τῷ ἐξηγητῇ ἢ σημασία. Καὶ κατωτέρω ἀπαντᾷ τρία υ (σημεῖα βραχειῶν συλλαβῶν), ὧν τὸ πρῶτον φέρει τόνον καὶ ἐνοῦται διὰ περισπωμένης μετὰ τοῦ δευτέρου, καὶ οὗτος τῷ λέγεται κατιῶν ρυθμὸς· καὶ πλησίον αὐτῶν τρία ἄλλα ὅμοια σημεία, ὧν τὸ πρῶτον ἔχει τὸν τόνον, τὰ δ' ἄλλα δύο ἐνοῦνται διὰ περισπωμένης, καὶ οὗτος τῷ λέγεται ἀνωῶν

ρυθμὸς. Καὶ τότε βλέπει ὅτι ὁ τόνος ἐκεῖνος δὲν σημαίνει τὴν δόναμιν οὔτε τὴν ἄρσιν, ἐν σελ. 36 μάλιστα βλέπει ὅτι ἀνιόντες εἶναι οἱ τροχαῖοι καὶ δάκτυλοι, κατιόντες οἱ ἰσμοὶ καὶ ἀνόπαιστοι, καὶ ἄρχεται θαυμαζῶν μὴ ἄρα ἄρσις εἶναι ἡ μακρὰ, θέσις δὲ ἡ βραχεῖα, καὶ μεταξὺ ἀνιόντων καὶ κατιόντων πλανᾶται τὸ πνεῦμά του ἀπαντα κάταντα, ἕως οὗ ρυθμοὶ καὶ τόνοι καὶ χρόνοι, καὶ ἄρσις καὶ θέσις στροβιλίζουσιν καὶ σμηνηδὸν βομβοῦσιν ἐντὸς τῆς κεφαλῆς του.

Φοβούμεθα δὲ μή τι ὅμοιον συμβῆ εἰς τὸν ἀπαράσκευον ἀναγνώστην καὶ ὡς πρὸς ἄλλους τινὰς ὀρισμούς, ὅτινες, ὡς πρὸς ἰδέας, δὲν σαφηνίζονται ἱκανῶς. Ὅσον ἄρ' οὗ ἐν σελ. 17 λέγεται ὅτι ὁ «*ρυθμικὸς ἄρμος* γίνεται ἐκ συνεχῶς συνάψεως ἄρσεως τε καὶ θέσεως,» ἐν σελ. 24 ἐπιφέρεται ὅτι «*ἢ ἐν τέλει* ἐκάστου ἄρμου *μονοσύλλατος* θέσις δύναται νὰ γίνῃ ἄλογος.» Ἀλλὰ ποῦ εἶναι; τὸ τέλος ἄρμου Ἐν σελ. 18 λέγεται μόνον ὅτι ὁ ἄρμος δύναται νὰ τελειῶν ἢ εἰς διὰ λέξεως ἢ εἰς διὰ χασμωδίας, ἢ εἰς δι' ἄλλου τοιοῦτου τινός, καὶ ἀπὸ ἐνός ποδὸς μέχρις ἑξῆ.

Δὲν εἶναι ἀπίθανον εἰς τοὺς δυσνοουστέρους τῶν ἀναγνωστῶν νὰ φανῶσιν ὅπως οὐκ ἀσκοτεῖν καὶ τὰ περιτομῆς, ἣτις ὀρίζεται ὡς «*ἀτυμρωνία*, ἣτις σολοτεχνεῖται διὰ συνάψεως ποδῶν μὴ ληγόντων συναμα τοῖς λεξικοῖς, ἀλλ' ἐντὸς τούτων, τρόπον τινά, συνυφαινομένων.» Ἀπαντοῦνται δὲ αἱ τομαὶ εἰς διάκρισιν τῶν τῶν στίχων ἄρμων (σ. 35.), ἐνῷ ἄρμος ἴδωμεν ὅτι εἶναι συνεχῆς συνάψις ἄρσεως καὶ θέσεως, στίχος δὲ (σελ. 18) συνάψις ρυθμικῶν ποδῶν εἰς ἓνα ἢ πλείονος ἄρμους. Οὕτε λίαν σαφῆς θέλει τῷ εἶσθαι ἢ παῦσις (σ. 35) «*ἣτις* λογιζέται ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ σιωπῆ συλλαβηνομένη», ἀντιπροσβαλομένη πρὸς τὴν τομὴν «*ἣτις* γίνεται ἐπαισητῇ δι' ἀνωψώσεως τῆς φωνῆς.»

Ἀλλὰ φθάνει ὁ πρωτόπαιρος ἀναγνώστης εἰς τὰ καθέκαστα τῶν μέτρων, καὶ ἀμέσως μαθητῆν (σ. 43) ὅτι «*οἱ τροχαῖοι* βαίνονται κατὰ μονοποδίαν ἢ κατὰ διποδίαν», καὶ τότε μένει δισταζῶν πότε καὶ διατί κατὰ τὸν ἓνα, πότε καὶ διατί κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, καὶ ὅταν ἀπαντήσῃ στίχον τροχαῖον, ἀπορεῖ κατὰ μονοποδίαν ἢ κατὰ διποδίαν νὰ τὸν μετρήσῃ; καὶ πρὸ πάντων, ἀν εἶναι ἀληθὲς ὅτι «*ὁ ποιητικὸς ρυθμὸς* φιλεῖ νὰ ἔχη ἢ ἄρσις πρὸς τὴν θέσιν λόγον ἰσότητος» (σ. 20), ὅθεν αἱ ἰαμβικαὶ καὶ τροχαῖαι (διατί ὅμως καὶ αἱ ἀναπαιστικαὶ;) διποδίαί, αἱ μονοποδίαί τῶν μέτρων τούτων δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοῦτο τὸν καθόλου κανόνα;

Δι' ὅλων τούτων καὶ ἴσως ἄλλων τοιούτων πολλῶν θέλομεν μόνον ν' ἀποδείξωμεν ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον καθὺ διὰ τοὺς κοινούς καὶ ἀμυήτους τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ πρὸς χάριν αὐτῶν, διότι ἀποτελοῦσι τοὺς πλείστους, ἠθέλομεν ἴσως ἐπιθυμῆσαι ἀφελεστεραῖν πραγματεῖαν, ὀλιγώτερον σοφῆν, σκοτεινὴν καὶ παρηννοημένην, προτάττουσαν ἴσως τοὺς συνήθεις καὶ γενικοὺς κανόνες τῶν κοινοτέρων μέτρων, τῶν ἐν χρῆσει εἰς τὸν δραματικὸν διάλογον καὶ τὴν ἐπικὴν ἀφήγησιν, ἐπιτάττουσαν δὲ τὰς ἐξαιρέσεις καὶ τὰ σπανίως ἀπαντώμενα, καὶ μετὰ ταῦτα χωροῦσαν ἕως τὰ λυρικά καὶ τὰ συνθετώτερα μέτρα, ἐν οἷς

περιλαμβανούσαν καὶ τὰ περὶ βάσεως καὶ ἀκταρούσεως, ἄτινα πεπεσμέθα ὅτι οὐκ ὀλίγον ἐθορύβησαν τὸν ἰδιώτην ἡμῶν ἀναγνώστην.

Ἐπὶ πάντι δ' ἴσως εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ ἀφορῶν, ἐδύνατο ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐνδιατρίψῃ περισσοτέρον εἰς τὴν διασάφην καὶ ἄλλων τινῶν ἀντικειμένων, οἷον: Τίνες εἰσὶν οἱ ἁρμονικοὶ λόγοι τῆς διαφορῆς τῶν στίχων συνθέσεως ἢ μετρήσεως, ἀν αὐθαιρέτως ἢ ἐκ τίνος ρυθμικῆς ἀνάγκης παρήχθησαν οἱ μετρικοὶ κανόνες, καὶ ἀν ἐπομένως ἔχουσιν ἐν τῇ φύσει τῶν τόνων τί ὄριον καὶ ὅποιον ὅποιαν σχέσιν ἔχει τῆς συλλαβῆς ἢ διάρκειαν πρὸς τὴν δόναμιν καὶ πρὸς τὴν ἔκτασιν, ἢτοι τὸ μήκος πρὸς τὴν ἄρσιν καὶ πρὸς τὴν κροῦσιν; πῶς τὰ τρία ταῦτα παθῆ δύνανται νὰ διακριθῶσιν ἐν τῷ στίχῳ, καὶ ποῖον μέρος λαμβάνει ἕκαστος εἰς τὴν μόρφωσιν αὐτοῦ. Καὶ τέλος ἴσως ὁ ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἀκριβῆ ἐνοῖαν τῆς ἀρχαίας μετρικῆς προσδοκῶν, ἠθέλε νομίσει αὐτὸ πληρέστερον, ἀν τῷ ἐξήγει: διὰ βραχέων πῶς, ἀν κατὰ τινὰς κανόνες καὶ κατὰ τινὰς, ἀπαρτίζονται, καὶ πρέπει νὰ μετρῶνται καὶ κρίνωνται καὶ αἱ δυσκολόκαμπτοι ἐκεῖναι στροφαὶ τῶν ἀπματοκαμπτῶν (σ. 41), οὗς λέγεται ὅτι σκώπειν ὁ Αριστοφάνης, αἱ στροφαὶ φέρ' εἰπεῖν τοῦ Πινδάρου.

Τὴν τρίτην δ' ἐλπίδα ἣν ἐκφράζει ὁ συγγραφεὺς, ὅτι «*εἰσαχθέν* τὸ βιβλίον αὐτοῦ εἰς τὰ σχολεῖα, θέλει ἐγείρει καὶ καταστήσει ἰκονοτέραν τὴν τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας ρυθμικῆς αἰσθησιν», ἀσπαζόμεθα μετὰ χαρᾶς, καὶ τόσῳ ἐσμὲν πεπεισμένοι ὅτι ἡ μελέτη τῆς ἀρχαίας μετρικῆς εἶναι χρησιμωτάτη, εἶναι ἀναπόφρευκτος εἰς τοὺς νέους ἡμῶν ποιητὰς, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἐπιθυμητὴν ἀνάπλασιν τῆς ἡμετέρας στιχοουργίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπλὴν ρύθμισιν καὶ μετὰ κρίσεως χρῆσιν τὴν ἣν ἡδὴ ἔχομεν, ὥστε λυπούμεθα ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἠθέλησεν ἐν τῷ παρόντι πονήματι αὐτοῦ νὰ περιλάβῃ καὶ τινὰς νύξεις περὶ τῆς σχέσεως τῶν ρυθμικῶν στοιχείων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ νὰ καταδείξῃ ἢν τι μέρος, πόσον καὶ ποῖον τῆς ἐκεῖνων προσωδίας σώζεται ἢ δύναται νὰ εἰσαχθῆ παρ' ἡμῖν. Τοιαῦτα τινὲς παρατηρήσεις φρονούμεν ὅτι οὐ μόνον ἰσχυρῶς ἠθέλον χρῆσιμῆσαι εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς νέας ἡμῶν προσωδίας, ἀλλ' ἢ θέλον συντελεῖσαι καὶ εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ὀρθοτέραν κατὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκτίμησιν τῆς ἀρχαίας, τὰ ἄγνωστα πρὸς γνωστὰ ἀντιπαραθέτουσαι. Ἐννοοῦμεν θεβζῖως τὸν εὐεξήγητον φόβον τοῦ συγγραφέως, μὴ ἀυξήσας τὴν ὕλην, ἠθέλε καταστήσει τὸ βιβλίον του ὀγκωδέστερον, δυσέκδοτον διὰ τοῦτο, καὶ, φεῦ! δυσδιάδοτον παρ' ἡμῖν. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ὀλογοῦμεν ὅτι ἠθέλομεν κατὰ προτίμησιν θυσιάσει τὸ Ἀναγνωσματάρριον, πρῶτον τὸ ὄνομα ἀφελύτως, καθ' ὃ ἀπᾶλλον πρὸς τὸ ἐμμελές τῶν ἀρχαίων μουσῶν ὀνοματολόγιον, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτό. Ἀν τὰ τεμάχια τῶν ποιητῶν εἶχον ἐκδοθῆ μετὰ σημείων διευκολυνόντων τὴν μέτρησιν, οἷον σημείων τῶν μακρῶν καὶ βραχέων, τῶν ποδικῶν διαίρεσεων καὶ τῶν τομῶν τῶν ἄρμων, ἢ καὶ μετὰ σχολίων καταδεικνυόντων τὰς ἀνωμαλίας, τὰς ἐξαιρέσεις, τὴν χρῆσιν τῶν βάσεων, τὴν ἀνάγνωσιν τῶν μακρῶν εἰς βραχεῖα, τὴν ἀντικατάστασιν ποδῶς εἰς

πόδα, εδύνατο τὸ μέρος τοῦτο τοῦ βιβλίου ἀναμφισβητήτως νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέγα βοήθημα εἰς τὴν σπουδὴν τῆς μετρικῆς. Ἄλλ' ἀντὶ τῶν 17 σελίδων ἀπλῆς μετατυπώσεως τοῦ I τῆς Ὀδυσσεΐας καὶ 26 σελίδων μετατυπώσεως τριμέτρων ἰαμβικῶν ἐκ τῶν δραματικῶν διαλόγων, στίχων, δηλαδὴ, οἵτινες εἰς πᾶσαν χρηστομάθειαν περιλαμβάνονται, εἰς παντὸς μαθητοῦ χεῖρας εὐρίσκονται, ἤθελομεν προτιμῆσαι νὰ ἰδῶμεν ἄλλα τινὰ μέρη τῆς μετρικῆς πραγματείας ἀραιότερον ἀνεπτυγμένα.

Συγκεφαλαιούντες τὴν περὶ τῆς ὕλης ταύτης κρίσιν ἡμῶν, συνιπτόμεν ἰσχυρῶς εἰς τὴν φιλολογοῦσαν νεολαίαν τὴν ἐπιμελῆ σπουδὴν τῆς Μετρικῆς, καὶ ἐπευμούμεν μόνον τὸ βιβλίον τοῦτο ἐνιαχοῦ εὐκρινέστερον διὰ τοὺς ἀσθενεστέρους, καὶ ἀλλαχοῦ πλουσιώτερον διὰ τοὺς φιλομαθεστέρους.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ Κ. Πέτρος Μαρτονάρης Σικελός, νομοφρενὴς καὶ ἀποκατασταθεὶς πρὸ ἔτων ἐν Ἑλλάδι, ἀνέφερε πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ὅτι ἐφεῦρε μηχανὴν ἱκανὴν νὰ κινή τὰ πλοῖα ἀνευ ἀτμοῦ, καὶ ἀνευ ἰστίων. Ἐπὶ δὲ τῆς μηχανῆς ἐνεργοῦσιν, ὡς ἐμάθομεν, δύο δυνάμεις, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην.

Ἡ μηχανὴ αὕτη, προσαρμοζομένη ἐπὶ πλοίου μήκος ἔχοντος 220 ποδῶν, κατέχει εἴκοσι μόνον ποδῶν τόπον, ἐνῶ ἰσοδύναμος ἀτμοκίνητος μηχανὴ κατέχει ὀγδοήκοντα περίπου.

Ἡ δαπάνη, προσθέτει ὁ ἐφευρέτης, δὲν ὑπερβαίνει τὸ πᾶσόν τῶν 45.000 δραχμῶν, ἐνῶ ἡ ἀπαιτούμενη διὰ τὴν κατασκευὴν μηχανῆς ἀτμοκίνητου φρεγάδας, ἀναβαίνει εἰς τετρακοσίας περίπου χιλιάδας.

Ἡ ἡμερησία δαπάνη τῆς συντηρήσεως, ὡς λέγει ὁ Κ. Μαρτονάρης, εἶναι σμικροτάτη συγκρινομένη πρὸς τὴν γινομένην δι' ἀτμοκίνητον φρεγάδαν· τεσσαράκοντα δραχμαὶ κατ' ἡμέραν ἀρκοῦσι διὰ τὴν μηχανήν· ἀλλὰ πρέπει νὰ δαπανῶνται καὶ ὅταν εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ὅταν ἀπρακτῆ. Δὲν ἔχει δὲ ἀνάγκην οὔτε μηχανικῶν, οὔτε θερμαστῶν· δύο μόνον ἄνδρες ἀρκοῦσι νὰ διευθετῶσιν ὅλα τὰ κατ' αὐτήν.

Ὁ Κ. Μαρτονάρης βεβαίως ὅτι τὴν μηχανὴν τοῦ ἐφαρμόζει εὐκόλως καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ὑπαρχόντων πλοίων τῶν τε ἐμπορικῶν καὶ τῶν μεγαλύτερων πολεμικῶν, καὶ ὅτι ἡ θαλασσοπορία θέλει γίνεσθαι πολὺ ταχύτερα τῆς τῶν ἀτμοπλοίων· δηλαδὴ, ἐν ὥρᾳ μὲν γαλήνης ἐν πλοίου θέλει διατρέχει 14 μίλια, ἀνέμου δὲ ἀντιπνεόντος, ἡ ταχύτης θέλει αὐξάνει (πρᾶγμα παρὰ τὸν ἄνθρωπον) μέχρι μιλίων 20.

Ἡ Κυβέρνησις παραδεχθεῖσα, ὡς μανθάνομεν, τὴν ἀναφορὰν τοῦ Κ. Μαρτονάρη, προτίθεται νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἐξ εἰδημόνων, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὁ ἐφευρέτης θέλει ὑποβάλει τὰ σχέδια καὶ ἀναπτύξει τὴν ἐφευρέσιν του.

Ο ΕΡΩΣ.

Τῇ Κυρίᾳ Π. * *

I

Τοῦ ἀνθηροῦ μας ἔαρος, ὦ φίλ', ἡ εὐφροσύνη
Ὅταν ἐκ τοῦ μετώπου μας πᾶν σύννεφον μακρύνῃ,
Καὶ εἰς τῆς φαντασίας μας τὸν κόσμον τὸν ὠραῖον
Περιλουώμεθ' ἀπὸ φῶς ἐκ τῆς ψυχῆς μας βέον,
Φίλη, εἰς ταύτην τὴν χρυσῆν περίοδον τοῦ βίου,
Ὁ ἔρωσ εἶναι τρυφερός, ἀγνός. Ἄλλ' ἐγκαρδίου
Καὶ θερμοῦ ἔρωτος παλμούς περιπαθεῖς γεννώσιν
Αἱ θλίψεις, ὅταν τ' ἀνθὲς μας ἀρχίζουσι νὰ κεντῶσιν!
Ὁ ἔρωσ τῆς αὐγῆς ἡμῶν εἶναι ἐλπίς γελῶσα,
Ἄλλ' ἡ θερμότης τῆς ψυχῆς εἶναι σφοδρὰ καὶ ζῶσα.

II

Ὅταν παρέλθουν τῆς ζωῆς τὰ θέλητρα τὰ πρῶτα,
Ὡς νέον ἄνθος εἰς ὑγρὰ ἔρπθεν ποταμοῦ νῶτα,
Ὅπότεν ἡ ῥοδόσπετος τῆς ἡδονῆς φιάλη
Εἰς λάρνακα ἐμβαπτισθῆ, ὅπου τὸ κύμα πάλλει
Θολὸν καὶ παρασόμενον ἀπὸ βχεῖαν χεῖρα,
Τότε ὁ ἔρωσ σοβαρὸν λαμβάνει χαρακτήρα
Δὲν παίξει τότε, δὲν γελᾷ ὡς εὐτυχὲς παιδίον,
Εἶναι πιστός ὡς οἱ κάλλοι τῶν κόνων τῶν μυγίων.

III

Τὰ ἀνθὲς, ὅσα εἰς φαιδρὰν βλαστάνουν πεδιάδα,
Θαλπόμεν' ἀπὸ τοῦ λαμπροῦ ἡλίου τὴν λαμπάδα,
Τὰ μύρα τῶν εἰς μακρυνὰς σκορπιζοῦσιν ἐκτάσεις.
Εἰς τοὺς ἀέρας γάνονται. Ἄλλ' ὅταν πλησιάζῃς
Εἰς ἤτυχον καὶ σκιερὰν κοιλάδα, τῶν ἀνθῶν
Τὸ ἄρωμα αἰσθάνεσαι εἰς τὴν ψυχὴν σου βέον.
Οὕτω τὰ μεϊδιάματα τὸν ἔρωτα φαιδρῶνουν
Πλὴν, φίλη μου, τὰ δάκρυα τὰς ρίζας του ἐκτείνουσι!

IV

Καὶ οὕτω ποτιζόμενον τὸ δένδρον στερεοῦται
Ἡ κορυφή του θάλλουσα ἀγέρωχος ὑψοῦται. [νεῖ,
Πληρὲς καρπῶν, πληρὲς ζωῆς τοὺς κλόνους του ἀπλό-
Καὶ λάμπει εἰς τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς, ποῦ τὸ χρυτόνει.
Ἄς βέουν τότε, φίλη μου, οἱ ἀνεμοὶ ἅς βέουν
Καὶ τὸ φθινόπωρον βροχαὶ καὶ πετεινὰ ἀς ἴκλαιον!
Τὸ φύλλωμά του κατὰ γῆς ἅς πίπτῃ τὸν χειμῶνα
Πάλιν αὐτὸ τὴν ἀνοιξιν θά στίφῃ τὸν χειμῶνα!

X. A. Π.

A I N I Γ Μ A.

Οὐδεὶς κυττάζων βλέπει με, μὴ ἐλέπων μὲ κυττάζει.
Ὅ μὴ λαλῶν, ὁ ἄφωνος, λαλεῖ, βοᾷ, φωνάζει.
Μὴ τρέχων τρέχει καὶ πετᾷ, καὶ μὴ ἐσθίων τρώγει.
Ψευδὴς ὑπάρχω, κί' ἀληθεὶς εἶν' ὅλοι μου οἱ λόγοι.
Σ. Κ. Κ.